Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (deveto prošireno vijeće)

29. rujna 2021.*

„Vanjski odnosi – Međunarodni sporazumi – Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju između EZ-a i Maroka – Sporazum o partnerstvu u održivom ribarstvu između Unije i Maroka – Protokol o provedbi Sporazuma o partnerstvu – Razmjena pisama koja je priložena uz Sporazum o partnerstvu – Odluka o sklapanju – Uredba o raspodjeli ribolovnih mogućnosti među državama članicama – Tužba za poništenje – Dopuštenost – Stranačka sposobnost – Izravni utjecaj – Osobni utjecaj – Teritorijalno područje primjene – Nadležnost – Tumačenje međunarodnog prava koje je Sud prihvatio – Načelo samoodređenja – Načelo relativnog učinka međunarodnih ugovora – Mogućnost pozivanja – Pojam pristanka – Provedba – Diskrecijska ovlast – Ograničenja – Održavanje na snazi učinaka pobijane odluke”

U spojenim predmetima T-344/19 i T-356/19,

Front populaire pour la libération de la Saguia-el-Hamra et du rio de oro (Front Polisario), koji zastupa G. Devers, odvjetnik,

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju F. Naert, P. Plaza García i V. Piessevaux, u svojstvu agenata,

tuženika,

koje podupiru

Kraljevina Španjolska, koju zastupa S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

intervenijent u predmetima T-344/19 i T-356/19

Francuska Republika, koju zastupaju A.-L. Desjonquères, C. Mosser, J.-L. Carré i T. Stéhelin, u svojstvu agenata,

intervenijent u predmetima T-344/19 i T-356/19

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre, A. Bouquet i A. Stobiecka-Kuik, u svojstvu agenata,

intervenijent u predmetima T-344/19 i T-356/19

* Jezik postupka: francuski

i

Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, sa sjedištem u Tangeru (Maroko),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, sa sjedištem u Casablanci (Maroko),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre, sa sjedištem u Agadiru (Maroko),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud, sa sjedištem u Dakhli (Zapadna Sahara),

koje zastupaju G. Forwood, N. Colin i A. Hublet, odvjetnici,

intervenijenti u predmetu T-344/19

u predmetu T-344/19 povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Odluke Vijeća (EU) 2019/441 od 4. ožujka 2019. o sklapanju Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka, njegova Protokola o provedbi i razmjene pisama koja je priložena Sporazumu (SL 2019., L 77, str. 4.), i u predmetu T-356/19 povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Uredbe Vijeća (EU) 2019/440 od 29. studenoga 2018. o raspodjeli ribolovnih mogućnosti u okviru Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka i njegova Protokola o provedbi (SL 2019., L 77, str. 1.),

OPĆI SUD (deveto prošireno vijeće),

u sastavu: M. J. Costeira, predsjednica, D. Gratsias (izvjestitelj), M. Kancheva, B. Berke i T. Perišin, suci,

tajnik: M. Marescaux, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 3. ožujka 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti spora

A. Međunarodni okvir

1 Razvoj međunarodnog konteksta glede pitanja Zapadne Sahare može se sažeti na sljedeći način.

2 Dana 14. prosinca 1960. Opća skupština Organizacije ujedinjenih naroda (UN) donijela je Rezoluciju 1514 (XV), naslovljenu „Deklaracija o davanju nezavisnosti zemljama i narodima pod kolonijalnom upravom", koja, među ostalim, proglašava da „[s]vi narodi imaju pravo na samoodređenje[,] na temelju [tog prava] oni slobodno određuju svoj politički status i slobodno ostvaruju svoj gospodarski, društveni i kulturni razvoj", da „će se poduzeti hitne mjere na područjima pod starateljstvom, nesamoupravnim područjima i svim drugim područjima koja još

nisu postala neovisna za trenutni prijenos svih vlasti na narode tih područja, bez uvjeta ili rezervi, u skladu s njihovom voljom i njihovim slobodno izraženim željama" i da „[s]ve države moraju vjerno i strogo poštovati odredbe [P]ovelje Ujedinjenih naroda […] na temelju ravnopravnosti, nemiješanja u unutarnje poslove država i poštovanja suverenih prava i teritorijalnog integriteta svih naroda". [neslužbeni prijevod]

3 Zapadna Sahara područje je na sjeverozapadu Afrike koje je Kraljevina Španjolska kolonizirala na kraju XIX. stoljeća te je na datum Rezolucije 1514 (XV) postalo španjolska provincija. UN ju je 1963. uvrstio na „privremeni popis područja na koja se primjenjuje Deklaracija o davanju nezavisnosti zemljama i narodima pod kolonijalnom upravom [Rezolucija 1514 (XV) Opće skupštine]", kao nesamoupravno područje kojim upravlja Kraljevina Španjolska u smislu članka 73. Povelje Ujedinjenih naroda, potpisane u San Franciscu 26. lipnja 1945. i do danas se još nalazi na popisu nesamoupravnih područja koji je sastavio glavni tajnik UN-a na temelju informacija dostavljenih na temelju članka 73. točke (e) te povelje.

4 Opća skupština UN-a donijela je 20. prosinca 1966. Rezoluciju 2229 (XXI) o pitanju područja Ifni i Španjolske Sahare, u kojoj „ponovno ističe neotuđivo pravo naroda […] Španjolske Sahare na samoodređenje u skladu s Rezolucijom 1514 (XV) Opće skupštine" te je Kraljevinu Španjolsku kao upravnu vlast pozvala da „što prije utvrdi načine organizacije referenduma koji će [se] održati pod pokroviteljstvom [UN-a] kako bi se autohtonom narodu tog područja omogućilo da slobodno iskoristi svoje pravo na samoodređenje".

5 Opća skupština UN-a 24. listopada 1970. donijela je Rezoluciju 2625 (XXV), kojom je odobrila „Deklaraciju o načelima međunarodnog prava koja se odnose na prijateljske odnose i suradnju među državama u skladu s [P]oveljom Ujedinjenih naroda", čiji se tekst nalazi u prilogu navedenoj rezoluciji. Tom se deklaracijom „svečano proglašava", osobito „načelo ravnopravnosti i samoodređenja naroda". Glede tog načela, u njoj je navedeno, među ostalim, sljedeće:

„Na temelju načela ravnopravnosti i samoodređenja naroda, koje je utvrđeno u [P]ovelji Ujedinjenih naroda, svi narodi imaju pravo potpuno slobodno i bez vanjskog miješanja određivati svoj politički status i ostvarivati svoj gospodarski, društveni i kulturni razvoj i svaka je država dužna poštovati to pravo u skladu s odredbama Povelje.

[…]

Stvaranje suverene i neovisne države, slobodno udruživanje ili integracija s neovisnom državom ili stjecanje bilo kojeg drugog političkog statusa o kojemu je narod slobodno odlučio čine za taj narod sredstva za ostvarivanje njegova prava na samoodređenje.

[…]

Područje kolonije ili drugo nesamoupravno područje ima, u skladu s Poveljom, poseban i različit status od područja države koja njime upravlja; taj poseban i različit status na temelju Povelje postoji sve dok narod područja kolonije ili nesamoupravnog područja ne ostvari pravo na samoodređenje u skladu s Poveljom i, konkretnije, u skladu s njezinim ciljevima i načelima." [neslužbeni prijevod]

6 Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario) organizacija je osnovana 10. svibnja 1973. u Zapadnoj Sahari. U članku 1. svojeg statuta određuje se kao „nacionalni oslobodilački pokret" čiji se članovi „bore za potpunu neovisnost i povrat suvereniteta naroda Sahare na cjelokupnom području Arapske Demokratske Republike Sahravi".

7 Dana 20. kolovoza 1974. Kraljevina Španjolska obavijestila je UN da predlaže da se u Zapadnoj Sahari održi referendum pod pokroviteljstvom UN-a.

8 Dana 13. prosinca 1974. Opća skupština UN-a donijela je Rezoluciju 3292 (XXIX) kojom je osobito odlučila zatražiti od Međunarodnog suda savjetodavno mišljenje o sljedećim pitanjima:

„I. Je li u trenutku kada ju je Španjolska kolonizirala Zapadna Sahara (Rio de Oro i Sakiet El Hamra) bila ničija zemlja (*terra nullius*)?

U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje,

II. Koje su bile pravne veze tog područja s Kraljevinom Marokom i mauritanskim entitetom?" [neslužbeni prijevod]

9 Dana 16. listopada 1975. Međunarodni sud donio je savjetodavno mišljenje (vidjeti Zapadna Sahara, savjetodavno mišljenje, Zbornik Međunarodnog suda iz 1975., str. 12.; u daljnjem tekstu: savjetodavno mišljenje o Zapadnoj Sahari). U točki 162. tog mišljenja on je zaključio sljedeće:

„Elementi i podaci s kojima je Sud upoznat pokazuju postojanje, u trenutku španjolske kolonizacije, pravnih veza podložnosti između marokanskog sultana i nekih plemena koja su živjela na području Zapadne Sahare. Oni također upućuju na postojanje prava, uključujući neka prava u vezi sa zemljom, koja su predstavljala pravne veze između mauritanskog entiteta, kako ga razumije Sud, i područja Zapadne Sahare. Nasuprot tomu, Sud iz materijala i podataka koji su mu dostavljeni ne može utvrditi vezu u smislu teritorijalne suverenosti između područja Zapadne Sahare, s jedne strane, te Kraljevine Maroka ili mauritanskog entiteta, s druge strane. Sud stoga nije, dakle, utvrdio postojanje pravnih veza koje bi izmijenile primjenu Rezolucije 1514 (XV) [Opće skupštine UN-a] u odnosu na dekolonizaciju Zapadne Sahare te posebice primjenu načela samoodređenja zahvaljujući slobodnom i stvarnom izrazu volje pučanstva područja." [neslužbeni prijevod]

10 U stavku 163. savjetodavnog mišljenja o Zapadnoj Sahari Međunarodni sud je osobito izjavio:

„[Sud smatra], glede pitanja I., […] da Zapadna Sahara (Rio de Oro i Sakiet El Hamra) u trenutku kada ju je kolonizirala Španjolska nije bila ničija zemlja (*terra nullius*); […] glede pitanja II., […] da je to područje imalo s Kraljevinom Marokom pravne veze s obilježjima navedenima u točki 162. ovog mišljenja; [i] da je to područje imalo s mauritanskim entitetom pravne veze s obilježjima navedenima u točki 162. ovog mišljenja." [neslužbeni prijevod]

11 U govoru održanom isti dan kad je objavljeno savjetodavno mišljenje o Zapadnoj Sahari kralj Maroka izjavio je da su „svi priznali da je [Zapadna] Sahara pripadala" Kraljevini Maroko i da je na njoj da „mirnim putem povrati to područje", pozivajući u tu svrhu na organiziranje povorke.

12 Nakon što mu se Kraljevina Španjolska obratila, 22. listopada 1975., Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je Rezoluciju 377 (1975) u kojoj je „poz[valo] glavnog tajnika [UN-a] da pokrene neposredna savjetovanja s dotičnim i zainteresiranim stranama" i pozvalo [ove potonje] da

pokažu suzdržanost i umjerenost”. Dana 2. studenoga 1975. ono je donijelo Rezoluciju 379 (1975) u kojoj je „[za]traži[lo] od svih dotičnih i zainteresiranih strana da bez odgađanja izbjegavaju svako jednostrano ili drugo djelovanje koje bi još više moglo pogoršati napetosti u tom području” i „poz[valo] glavnog tajnika da nastavi i pojača svoja savjetovanja”. Dana 6. studenoga 1975., nakon početka povorke koju je kralj Maroka najavio i u kojoj je sudjelovalo 350 000 ljudi te nakon što su oni prešli granicu između Kraljevine Maroka i Zapadne Sahare, ono je donijelo Rezoluciju 380 (1975) u kojoj je osobito „[i]zrazilo žaljenje zbog održavanja [te] povorke” te je „od [Kraljevine] Maroka [za]traži[lo] da bez odgađanja povuče sve sudionike [navedene] povorke s područja Zapadne Sahare”.

13 Dana 26. veljače 1976. Kraljevina Španjolska obavijestila je glavnog tajnika UN-a da od tog datuma prestaje njezina prisutnost u Zapadnoj Sahari te da se smatra oslobođenom svakog oblika međunarodne odgovornosti u odnosu na upravu nad tim područjem. Popis nesamoupravnih područja iz točke 3. ove presude upućuje glede Zapadne Sahare na tu izjavu koja je reproducirana u bilješci na dnu stranice.

14 U međuvremenu u tom je području izbio oružani sukob između Kraljevine Maroka, Islamske Republike Mauritanije i Fronta Polisario. Dio stanovništva Zapadne Sahare pobjegao je iz tog sukoba i našao utočište u kampovima koji se nalaze na alžirskom državnom području, u blizini granice sa Zapadnom Saharom.

15 Kraljevina Maroko sklopila je 14. travnja 1976. s Islamskom Republikom Mauritanijom ugovor o podjeli područja Zapadne Sahare te je pripojila dio tog područja koji joj je dodijeljen tim ugovorom. Islamska Republika Mauritanija i Front Polisario 10. kolovoza 1979. sklopili su mirovni sporazum u skladu s kojim se ona odrekla svih teritorijalnih zahtjeva u odnosu na Zapadnu Saharu. Kraljevina Maroko preuzela je kontrolu nad područjem koje su napustile mauretanske snage te je započela s pripajanjem tog područja.

16 U svojoj Rezoluciji 34/37 od 21. studenoga 1979. o pitanju Zapadne Sahare Opća skupština UN-a „ponovno je istaknula neotuđivo pravo naroda Zapadne Sahare na samoodređenje i neovisnost u skladu s Poveljom [UN-a] i ciljevima [s]voje Rezolucije 1514 (XV)”, „izrazila je žaljenje zbog pogoršanja situacije do kojeg je došlo zbog činjenice da Maroko i dalje okupira Zapadnu Saharu”, „zatražila je od Maroka da se bez odgađanja pridruži postupku uspostave mira i da okonča okupaciju područja Zapadne Sahare” te je „preporučila u tu svrhu da [Front Polisario], koji predstavlja narod Zapadne Sahare, u potpunosti sudjeluje u pronalasku pravednog, održivog i konačnog političkog rješenja za pitanje Zapadne Sahare, u skladu s rezolucijama i deklaracijama [UN-a]”. Nakon te rezolucije uslijedila je Rezolucija 35/19 od 11. studenoga 1980. u čijoj je točki 10. Opća skupština „[za]traži[la] od Maroka i [Fronta Polisario], koji zastupa narod Zapadne Sahare, da bez odgađanja pokrenu izravne pregovore kako bi došli do konačnog dogovora o pitanju Zapadne Sahare”.

17 Sukob između Kraljevine Maroka i Fronta Polisario nastavio se sve dok 30. kolovoza 1988. obje strane nisu u načelu pristale na prijedloge dogovora koje je, među ostalima, iznio glavni tajnik UN-a i koji su osobito predviđali proglašenje prekida vatre i organiziranje referenduma o samoodređenju pod nadzorom UN-a.

18 Dana 27. lipnja 1990. Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je Rezoluciju 658 (1990) u kojoj je „odobr[ilo] izvješće glavnog tajnika [UN-a] koje sadržava […] prijedloge dogovora [iz točke 17. ove presude] kao i prikaz plana [za njihovu provedbu]” te je „[za]traž[ilo] od obiju strana da u potpunosti surađuju s glavnim tajnikom [UN-a] i predsjednikom Konferencije šefova država i

vlada Organizacije afričkog jedinstva u okviru napora koje oni ulažu kako bi se postigao brzi dogovor o pitanju Zapadne Sahare". Dana 29. travnja 1991. Vijeće sigurnosti donijelo je Rezoluciju 690 (1991) o osnivanju Misije Ujedinjenih naroda za organiziranje referenduma u Zapadnoj Sahari (Minurso).

19 Dana 6. prosinca 1995. Opća skupština UN-a donijela je Rezoluciju 50/33 naslovljenu „Aktivnosti inozemnih gospodarskih i drugih interesa koje sprečavaju primjenu Deklaracije o davanju nezavisnosti zemljama i narodima na područjima pod kolonijalnom upravom" u kojoj je ona, među ostalim, „ponovno potvrdila neotuđivo pravo naroda s područja pod kolonijalnom upravom ili nesamoupravnih područja na samoodređenje, nezavisnost i uživanje prirodnih resursa na svojim područjima kao i pravo raspolaganja tim resursima u svojem najboljem interesu", „potvrdila vrijednost inozemnih gospodarskih ulaganja poduzetih u suradnji sa stanovništvom nesamoupravnih područja i u skladu s njihovim željama da daju legitiman doprinos socioekonomskom razvoju područja", „ponovno izjavila da štetno iskorištavanje i pustošenje morskih i drugih prirodnih resursa područja pod kolonijalnom upravom ili nesamoupravnih područja zbog inozemnih gospodarskih interesa, kršenjem relevantnih rezolucija [UN-a], ugrožavaju cjelovitost i blagostanje tih područja" i „pozvala sve vlade i sva tijela Ujedinjenih naroda da osiguraju da se u cijelosti poštuje i štiti trajni suverenitet stanovništva s područja pod kolonijalnom upravom ili nesamoupravnih područja na njihovim prirodnim resursima".

20 Unatoč razmjenama pismena i savjetovanjima organiziranim pod okriljem UN-a, strane nisu do danas postigle dogovor o položaju Zapadne Sahare. Kraljevina Maroko kontrolira veći dio područja Zapadne Sahare, dok Front Polisario kontrolira njegov preostali dio, pri čemu su ta dva područja odvojena pješčanim zidom koji je izgradila i nadzire ga marokanska vojska. Velik broj izbjeglica podrijetlom iz tog područja i dalje živi u kampovima na alžirskom državnom području kojima upravlja Front Polisario.

B. Sporazum o pridruživanju i Sporazum o ribarstvu iz 2006.

1. Sporazum o pridruživanju

21 Euro--mediteranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Maroka, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 26. veljače 1996., stupio je na snagu 1. ožujka 2000. (SL 2000., L 70, str. 2., SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 26., str. 4.; u daljnjem tekstu: Sporazum o pridruživanju).

22 Članak 1. stavak 1. Sporazuma o pridruživanju propisuje:

„Ovime se uspostavlja pridruženje između Zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, te Maroka, s druge strane."

23 Članak 94. Sporazuma o pridruživanju propisuje:

„Ovaj Sporazum se, s jedne strane, primjenjuje na područjima na kojima se primjenjuju Ugovori o osnivanju Europske zajednice i Europske zajednice za ugljen i čelik, pod uvjetima utvrđenim u tim Ugovorima, i s druge strane na državnom području Kraljevine Maroko."

24 U okviru Sporazuma o pridruživanju i na temelju njegova članka 16. Europska unija i Kraljevina Maroko potpisale su 13. prosinca 2010. u Bruxellesu (Belgija) Sporazum u obliku razmjene pisama između Europske unije i Kraljevine Maroka o uzajamnim mjerama liberalizacije u vezi s poljoprivrednim proizvodima, prerađenim poljoprivrednim proizvodima, ribom i proizvodima ribarstva, o zamjeni protokolâ 1., 2. i 3. te njihovih priloga te o izmjeni Euro-mediteranskog sporazuma o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Kraljevine Maroka, s druge strane (SL 2012., L 241, str. 4., SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 102., str. 153.; u daljnjem tekstu: Sporazum o liberalizaciji). Dana 8. ožujka 2012. Vijeće Europske unije donijelo je Odluku 2012/497/EU o sklapanju Sporazuma o liberalizaciji (SL 2012., L 241, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 118., str. 249.).

2. Sporazum o ribarstvu iz 2006.

25 Dana 22. svibnja 2006. Vijeće je donijelo Uredbu (EZ) br. 764/2006 o sklapanju Sporazuma o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Kraljevine Maroka (SL 2006., L 141, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 4., svezak 8., str. 153.). Članak 1. te uredbe određivao je: „Sporazum o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Kraljevine Maroka ovime se odobrava u ime Zajednice.”

26 Kao što to proizlazi iz njegove preambule i njegovih članaka 1. i 3., Sporazumom o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Kraljevine Maroka (u daljnjem tekstu: Sporazum o ribarstvu iz 2006.) nastojalo se produbiti suradnju između Zajednice i Kraljevina Maroka, osobito u okviru Sporazuma o pridruživanju, tako da se u ribarstvo uvede partnerstvo namijenjeno promicanju odgovornog ribolova u marokanskim ribolovnim zonama i djelotvornoj provedbi marokanske ribarstvene politike. U tu svrhu tim su sporazumom uvedena, među ostalim, pravila o gospodarskoj, financijskoj, tehničkoj i znanstvenoj suradnji između stranaka, uvjetima za pristup plovila koja plove pod zastavom država članica marokanskim ribolovnim zonama i o mjerama za nadzor ribolova u tim zonama.

27 Članak 11. Sporazuma o ribarstvu iz 2006. propisivao je da se glede Kraljevine Maroka primjenjuje „na području Maroka i vodama pod marokanskom jurisdikcijom”. Osim toga, članak 2. točka (a) tog Sporazuma određivala je da za potrebe tog sporazuma, Protokola koji mu je priložen kao i njegova Priloga pojam „marokanska ribolovna zona” treba shvatiti na način da upućuje na „vode koje su pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroko”.

28 U skladu sa svojim člankom 17., Sporazum o ribarstvu iz 2006. stupio je na snagu 28. veljače 2007. (SL 2007., L 78, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 4., svezak 7., str. 127.).

29 Protokol koji je prvotno bio priložen Sporazumu o ribarstvu iz 2006. zamijenjen je drugim protokolom koji je 2013. nadomješten novim protokolom koji je potpisan u Bruxellesu 18. studenoga 2013., odobren je u ime Unije Odlukom Vijeća 2013/785/EU od 16. prosinca 2013. o sklapanju, u ime Europske unije, Protokola između Europske unije i Kraljevine Maroka o utvrđivanju ribolovnih mogućnosti i financijskog doprinosa predviđenih u Sporazumu o partnerstvu u ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka (SL 2013., L 349, str. 1.) i stupio je na snagu 15. srpnja 2014. (SL 2014., L 228, str. 1.; u daljnjem tekstu: Protokol iz 2013.).

30 U skladu s člankom 1. Protokola iz 2013. on „doprinosi ostvarivanju općih ciljeva Sporazuma o pridruživanju te mu je cilj osiguranje održivosti ribolovnih resursa u ekološkom, gospodarskom i socijalnom smislu”.

C. Sporovi u vezi sa Sporazumom o pridruživanju

1. Predmeti T-512/12 i C-104/16 P

31 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 19. studenoga 2012. i zavedenom pod brojem T-512/12, tužitelj, Front Polisario, pokrenuo je postupak za poništenje Odluke 2012/497 (presuda od 21. prosinca 2016., Vijeće/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, t. 38.; u daljnjem tekstu: presuda Vijeće/Front Polisario).

32 U potporu svojoj tužbi u tom predmetu tužitelj je naveo, među ostalim, da je Vijeće počinilo određeni broj povreda svojih obveza s obzirom na međunarodno pravo, iz razloga što je Odlukom 2012/497 odobrilo primjenu Sporazuma o liberalizaciji na područje Zapadne Sahare (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 44.).

33 Presudom od 10. prosinca 2015., Front Polisario/Vijeće (T-512/12, EU:T:2015:953), Opći sud poništio je Odluku 2012/497 u dijelu u kojem se njome odobrava primjena Sporazuma o liberalizaciji na Zapadnu Saharu jer Vijeće nije ispunilo svoju dužnost da prije donošenja Odluke 2012/497 ispita sve elemente predmetnog slučaja, zato što nije provjerilo iskorištavaju li se proizvodi podrijetlom s tog područja, koji se izvoze u Uniju, na štetu stanovnika navedenog područja te krše li se time temeljna prava predmetnih osoba (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 47. i 48.).

34 Dana 19. veljače 2016. Vijeće je podnijelo žalbu protiv presude od 10. prosinca 2015., Front Polisario/Vijeće (T-512/12, EU:T:2015:953).

35 Presudom Vijeće/Front Polisario, kojom je odlučeno o žalbi Vijeća, Sud je ukinuo presudu od 10. prosinca 2015., Front Polisario/Vijeće (T-512/12, EU:T:2015:953), te je tužiteljevu tužbu Općem sudu odbacio kao nedopuštenu.

36 U tom pogledu, s jedne strane, Sud je prihvatio drugi žalbeni razlog koji se temeljio na pogrešci koja se tiče prava i koju je Opći sud počinio u analizi tužiteljeve aktivne procesne legitimacije i, konkretnije, prigovor koji se temeljio na tome da je Opći sud pogrešno smatrao da se Sporazum o liberalizaciji primjenjuje na Zapadnu Saharu (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 126.).

37 Naime, kao prvo, Sud je smatrao da u skladu s načelom samoodređenja primjenjivog u odnosima između Unije i Kraljevine Maroka, Zapadna Sahara, nesamoupravno područje u smislu članka 73. Povelje Ujedinjenih naroda, ima poseban i različit status u odnosu na status svih država, uključujući i status Kraljevine Maroka. Sud je iz toga zaključio da se pojam „područje Kraljevine Maroka” iz članka 94. Sporazuma o pridruživanju ne može tumačiti na način da je Zapadna Sahara uključena u teritorijalno područje primjene tog sporazuma (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 86. do 93.).

38 Kao drugo, Sud je smatrao da u obzir također treba uzeti pravilo običajnog prava kodificirano u članku 29. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969. (Zbornik ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 1155., str. 331.; u daljnjem tekstu: Bečka konvencija) prema kojem ako drukčija namjera ne proistječe iz ugovora ili ako nije na drugi način izražena, ugovor veže svaku stranku za čitavo njezino područje. Zaključio je da se to pravilo običajnog prava također protivi tomu da se Zapadna Sahara smatra obuhvaćenom područjem primjene Sporazuma o pridruživanju. No, utvrdio je da iz navedenog pravila običajnog prava također

proizlazi da ugovor može na temelju odstupanja vezati neku državu u pogledu drugog područja, ako takva namjera proizlazi iz tog ugovora ili ako je negdje drugdje određena (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 94. do 98.).

39 Kao treće, Sud je utvrdio da načelo općeg međunarodnog prava u vezi s relativnim učinkom međunarodnih ugovora također treba uzeti u obzir jer na narod Zapadne Sahare, kao „trećeg" koji nije stranka Sporazuma o pridruživanju, u smislu tog načela, može utjecati provođenje tog sporazuma u slučaju uključivanja područja Zapadne Sahare u njegovo područje primjene i on mora pristati na takvo provođenje. Budući da takav pristanak uopće nije izražen, Sud je iz toga zaključio da pretpostavka da je područje Zapadne Sahare obuhvaćeno područjem primjene Sporazuma o pridruživanju jest suprotna načelu relativnog učinka ugovora (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 100. do 107.).

40 Kao četvrto, utvrdivši da se Sporazum o liberalizaciji treba smatrati ugovorom podređenim Sporazumu o udruživanju, Sud je iz toga zaključio da se Sporazum o liberalizaciji nije mogao shvatiti na način da se primjenjuje na područje Zapadne Sahare, tako da u njega nije trebalo unijeti klauzulu o isključenju te primjene. Prema stajalištu Suda, praksa Vijeća i Europske komisije nakon sklapanja Sporazuma o pridruživanju ne može dovesti u pitanje tu analizu jer bi se to svelo na zaključak da je Unija namjeravala izvršavati Sporazum o pridruživanju i Sporazum o liberalizaciji na način nespojiv s načelima samoodređenja i relativnog učinka ugovora i, dakle, na način nepomirljiv s načelom izvršavanja ugovora u dobroj vjeri (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 110. do 125.).

41 S druge strane, Sud je konačno odlučio o sporu. Konkretno, Sud je presudio da zato što se Sporazum o liberalizaciji treba tumačiti u skladu s relevantnim pravilima međunarodnog prava koja se primjenjuju na odnose između Unije i Kraljevine Maroka, na način da se ne primjenjuje na područje Zapadne Sahare, za tužitelja u svakom slučaju i uzimajući u obzir argumente koje je istaknuo, treba smatrati da nema aktivnu procesnu legitimaciju za poništenje Odluke 2012/497, i to bez potrebe za ispitivanjem ostalih argumenata Vijeća i Komisije o postojanju zapreke vođenju postupka (presuda Vijeće/Front Polisario, t. 128. do 134.).

2. Predmet C-266/16

42 Odlukom od 27. travnja 2016., High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Visoki sud (Engleska i Wales), Odjel Queen's Bench (Upravni sud), Ujedinjena Kraljevina) uputio je Sudu prethodna pitanja koja su se odnosila na valjanost Sporazuma o ribarstvu iz 2006., kako je odobren i proveden Uredbom br. 764/2006., Odlukom 2013/785 i Uredbom Vijeća (EU) br. 1270/2013 od 15. studenoga 2013. o raspodjeli ribolovnih mogućnosti na temelju Protokola između Europske unije i Kraljevine Maroka o utvrđivanju ribolovnih mogućnosti i financijskog doprinosa predviđenih u Sporazumu o partnerstvu u ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka (SL 2013., L 328, str. 40.) (presuda od 27. veljače 2018., Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, t. 1.; u daljnjem tekstu: presuda Western Sahara Campaign UK).

43 Svojim prvim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želio je, u biti, doznati čini li okolnost da je iskorištavanje resursa z voda koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare dopušteno Sporazumom o ribarstvu iz 2006. i Protokolom iz 2013. nevaljanima Uredbu br. 764/2006, Odluku 2013/785 i Uredbu br. 1270/2013., s obzirom na članak 3. stavak 5. UEU-a. Svojim drugim prethodnim pitanjem taj se isti sud pitao, u biti, ima li pravni subjekt koji na temelju nacionalnog prava posjeduje aktivnu procesnu legitimaciju, kao što je to slučaj s

tužiteljem iz glavnog postupka, pravo osporavati valjanost akata koji se odnose na sklapanje i provedbu tog sporazuma i tog protokola zbog toga što je Unija povrijedila međunarodno pravo (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 41., 54. i 86.).

44 U tom je pogledu, kao prvo, u točki 59. presude Western Sahara Campaign UK, Sud istaknuo da iz prvog stavka preambule Sporazuma o ribarstvu iz 2006. proizlazi da se njime ostvaruje obostrana želja Unije i Kraljevine Maroka za produbljivanje bliske suradnje između njih, uspostavljene osobito u okviru Sporazuma o pridruživanju i da u skladu s time, Sporazum o ribarstvu iz 2006. predstavlja dio skupine ugovora kojem je okvir Sporazum o pridruživanju. Imajući postojanje tog skupa sporazuma u vidu, Sud je smatrao da pojam „područje Maroka" iz članka 11. Sporazuma o ribarstvu iz 2006. treba shvatiti na isti način kao i pojam „državno područje Kraljevine Maroko" iz članka 94. Sporazuma o pridruživanju (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 61.).

45 No, Sud je podsjetio na to, kao što je to u presudi Vijeće/Front Polisario već istaknuo, da pojam „državno područje Kraljevine Maroko" treba shvatiti kao da upućuje na zemljopisno područje na kojem Kraljevina Maroko izvršava puninu ovlasti priznatih suverenim subjektima međunarodnim pravom, isključujući svako drugo područje, kao što je to područje Zapadne Sahare, i da bi uključivanje ovog potonjeg u područje primjene Sporazuma o pridruživanju povrijedilo načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora, primjenjiva u odnosima između Unije i Kraljevine Maroka. On je iz toga zaključio da područje Zapadne Sahare nije obuhvaćeno pojmom „područje Maroka" u smislu članka 11. Sporazuma o ribarstvu iz 2006. (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 62. do 64.).

46 Kao drugo, radi tumačenja izraza „vode koje su pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroko" Sud je istaknuo da iz članka 2. stavka 1. i članaka 55. i 56. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, zaključene u Montego Bayu 10. prosinca 1982. (u daljnjem tekstu: Konvencija o pravu mora), proizlazi da su vode nad kojima obalna država ima pravo izvršavati suverenost ili jurisdikciju ograničene isključivo na vode koje se nalaze uz njezino državno područje i spadaju u njezino teritorijalno more ili njezin isključivi gospodarski pojas (IGP). Slijedom toga i uzimajući u obzir činjenicu da područje Zapadne Sahare nije dio državnog područja Kraljevine Maroka, Sud je zaključio da vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare ne spadaju u marokansku ribolovnu zonu iz članka 2. točke (a) Sporazuma o ribarstvu iz 2006. (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 65. do 69.).

47 Kao treće, Sud je pojasnio da bi bilo suprotno načelu samoodređenja i načelu relativnog učinka ugovora da se vode koje se nalaze izravno uz obalu područja Zapadne Sahare uključe po osnovi izraza „vode koje su pod suverenitetom […] Kraljevine Maroko", iz članka 2. točke (a) Sporazuma o ribarstvu iz 2006., u područje primjene navedenog sporazuma (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 71.).

48 Kao četvrto, što se tiče izraza „vode koje su pod […] jurisdikcijom Kraljevine Maroko", koji se nalazi u članku 2. točki (a) Sporazuma o ribarstvu iz 2006., Sud je istaknuo da su Vijeće i Komisija smatrali, među ostalim, da se Kraljevinu Maroko može smatrati „upravnom vlasti *de facto*" ili okupacijskom vlasti područja Zapadne Sahare i da se takva kvalifikacija može pokazati relevantnom za potrebe utvrđivanja područja primjene Sporazuma o ribarstvu iz 2006. Sud je primijetio da se iako nije potrebno ispitati je li eventualna zajednička namjera ugovornih strana Sporazuma o ribarstvu iz 2006. da tom izrazu daju poseban smisao, kako bi uzele u obzir navedene okolnosti, bila sukladna pravilima međunarodnog prava koja obvezuju Uniju, takva zajednička

namjera u svakom slučaju u ovom predmetu ne bi mogla utvrditi, s obzirom na to da je Kraljevina Maroko kategorički isključila da je okupacijska ili upravna vlast područja Zapadne Sahare (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 72.).

49 Kao peto, glede materijalnog područja primjene Protokola iz 2013. Sud je utvrdio da je izraz „marokanska ribolovna zona" upotrijebljen u Sporazumu o ribarstvu iz 2006. i u Protokolu iz 2013. čije teritorijalno područje primjene određuje. Smatrao je da taj izraz valja shvatiti kao da upućuje na vode koje se nalaze pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroka i da, slijedom toga, on ne obuhvaća vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 75. do 79.).

50 Kao šesto, Sud je utvrdio da su zemljopisne koordinate polaznih crta i ribolovne zone Kraljevine Maroka, iz odredaba Protokola iz 2013., dostavljene tek 16. srpnja 2014. S obzirom ne to da je Protokol iz 2013. stupio na snagu 15. srpnja 2014. on je iz toga zaključio da te zemljopisne koordinate ne predstavljaju dio njegova teksta, kako su ga stranke utvrdile. U svakom slučaju Sud smatra da čak i da su navedene zemljopisne koordinate dostavljene prije stupanja na snagu Protokola iz 2013., one ni na koji način ne bi mogle dovesti u pitanje tumačenje izraza „marokanska ribolovna zona" koje je on prihvatio u točki 79. svoje presude ni proširiti područje primjene tog protokola uključujući u njega vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 80. do 82.).

51 U tim je okolnostima Sud na prvo prethodno pitanje odgovorio da, s obzirom na to da ni Sporazum o ribarstvu iz 2006. ni Protokol iz 2013. nisu primjenjivi na vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare, njegovo ispitivanje nije otkrilo nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost akata o sklapanju tih sporazuma s obzirom na članak 3. stavak 5. UEU--a. Uzimajući u obzir taj odgovor na prvo prethodno pitanje, smatrao je da na drugo prethodno pitanje nije potrebno odgovoriti (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 85. i 87.).

3. Rješenja u predmetima T-180/14, T-275/18 i T-376/18

52 Rješenjima od 19. srpnja 2018., Front Polisario/Vijeće (T-180/14, neobjavljeno, EU:T:2018:496), od 30. studenoga 2018., Front Polisario/Vijeće (T-275/18, neobjavljeno, EU:T:2018:869), i od 8. veljače 2019., Front Polisario/Vijeće (T-376/18, neobjavljeno, EU:T:2019:77), Opći je sud kao nedopuštene odbacio tužiteljeve tužbe protiv akata Vijeća o sklapanju ili izmjeni različitih međunarodnih sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka.

53 Konkretno, u prvim dvama rješenjima navedenima u točki 52. ove presude Opći sud oslonio se na presude Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK kako bi zaključio da tužiteljeva aktivna procesna legitimacija ne postoji jer se sporni sporazumi ne primjenjuju na Zapadnu Saharu niti na vode koje se nalaze uz nju (rješenje od 19. srpnja 2018., Front Polisario/Vijeće, T-180/14, neobjavljeno, EU:T:2018:496, t. 69. do 71., i rješenje od 30. studenoga 2018., Front Polisario/Vijeće, T-275/18, neobjavljeno, EU:T:2018:869, t. 41. i 42.).

54 U trećem od rješenja navedenih u točki 52. ove presude, Opći sud je smatrao da je u skladu s člankom 218. stavcima 3. i 4. UFEU-a predmet Odluke Vijeća od 16. travnja 2018. o odobravanju otvaranja pregovora s Kraljevinom Marokom radi izmjene Sporazuma o partnerstvu u ribarstvu između Europske zajednice i Kraljevine Maroka te sklapanja protokola o provedbi navedenog sporazuma bio samo odrediti pregovarača ili voditelja pregovaračke skupine Unije i dati im pregovaračke smjernice. Radilo se, dakle, o aktu koji pravne učinke proizvodi samo u odnosima između Unije i njezinih država članica kao i među institucijama Unije. Opći sud je iz toga

zaključio da ta odluka ne proizvodi učinke na tužiteljev pravni položaj i da se, stoga, ne može smatrati da se navedena odluka izravno odnosi na njega (rješenje od 8. veljače 2019., Front Polisario/Vijeće, T-376/18, neobjavljeno, EU:T:2019:77, t. 28. i 29.).

D. Pobijana odluka i sporni sporazum

55 Povodom presude Western Sahara Campaign UK Vijeće je odlukom od 16. travnja 2018. ovlastilo Komisiju da pokrene pregovore s Kraljevinom Marokom radi izmjene Sporazuma o ribarstvu iz 2006. i, među ostalim, uključi u područje primjene tog sporazuma vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare.

56 Nakon tih pregovora, 24. srpnja 2018. parafirani su novi Sporazum o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka, novi Protokol o provedbi tog sporazuma, uključujući Prilog i dodatke tom protokolu, te razmjena pisama koja je priložena uz predmetni sporazum.

57 Dana 14. siječnja 2019. Unija i Kraljevina Maroko potpisali su u Bruxellesu Sporazum o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka (u daljnjem tekstu: Sporazum o ribarstvu), njegov Protokol o provedbi (u daljnjem tekstu: Protokol o provedbi), te razmjenu pisama koja je priložena tom sporazumu (u daljnjem tekstu: razmjena pisama) (u daljnjem tekstu nazvani zajedno: sporni sporazum).

58 Dana 4. ožujka 2019. Vijeće je donijelo Odluku (EU) 2019/441 o sklapanju Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka, njegova Protokola o provedbi i razmjene pisama koja je priložena Sporazumu (SL 2019., L 77, str. 4.; u daljnjem tekstu: pobijana odluka). Članak 1. prvi stavak te odluke određuje: „Sporazum o [ribarstvu], […] Protokol o provedbi i razmjena pisama […] odobravaju se u ime Unije.”

59 U skladu s člankom 17. Sporazuma o ribarstvu taj sporazum, Protokol o provedbi i razmjena pisama stupili su na snagu 18. srpnja 2019. (SL 2019., L 195, str. 1.).

60 U uvodnim izjavama 3. do 5. i 7. do 12. pobijane odluke Vijeće navodi:

„(3) U svojoj presudi u predmetu C-266/16, odgovarajući na zahtjev za prethodnu odluku o valjanosti i tumačenju Sporazuma i njegova Protokola o provedbi, Sud je utvrdio da se ni Sporazum ni njegov Protokol o provedbi ne primjenjuju na vode uz područje Zapadne Sahare.

(4) Unija ne dovodi u pitanje ishod političkog procesa u pogledu konačnog statusa Zapadne Sahare koji se odvija pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda i opetovano je potvrdila svoju predanost rješavanju spora u Zapadnoj Sahari, području koje su Ujedinjeni narodi uvrstili na popis područja koja nemaju samoupravu, i kojim u velikoj mjeri upravlja Kraljevina Maroko. Unija u cijelosti podržava napore glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i njegova osobnog izaslanika usmjerene na pružanje pomoći strankama kako bi se postiglo pravedno, trajno i obostrano prihvatljivo političko rješenje kojim će se omogućiti samoodređenje stanovnika Zapadne Sahare kao dio aranžmana koji su u skladu s ciljevima i načelima utvrđenima u Povelji Ujedinjenih naroda i ugrađeni su u rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda […].

(5) Flote Unije trebale bi moći nastaviti s ribolovnim aktivnostima kojima se bave od stupanja na snagu Sporazuma, a područje primjene Sporazuma trebalo bi utvrditi tako da uključuje vode uz područje Zapadne Sahare. Nadalje, nastavljanje partnerstva u ribarstvu izuzetno je bitno kako bi to područje i dalje ostvarivalo korist od sektorske potpore predviđene u okviru Sporazuma, uz poštovanje prava Unije i međunarodnog prava, među ostalim ljudskih prava, te u korist dotičnog stanovništva.

[…]

(7) Cilj je Sporazuma o ribarstvu Uniji i Kraljevini Maroku omogućiti tješnju suradnju u promicanju politike održivog ribarstva i odgovornog iskorištavanja ribolovnih resursa u ribolovnoj zoni utvrđenoj u Sporazumu o ribarstvu te podržavanju nastojanja Kraljevine Maroka za razvoj sektora ribarstva i plavoga gospodarstva. Sporazumom o ribarstvu se stoga doprinosi ostvarenju ciljeva Unije na temelju članka 21. Ugovora o Europskoj uniji.

(8) Komisija je procijenila mogući učinak Sporazuma o ribarstvu na održivi razvoj, posebno u pogledu koristi za dotično stanovništvo i iskorištavanje prirodnih resursa dotičnih područja.

(9) U skladu s tom procjenom ocjenjuje se da bi Sporazum o ribarstvu trebao biti iznimno koristan za dotično stanovništvo zbog pozitivnog socioekonomskog učinka na to stanovništvo, posebno u odnosu na zapošljavanje i ulaganja, i zbog svojeg učinka na razvoj sektora ribarstva i prerade ribe.

(10) Isto tako, ocjenjuje se da je Sporazum o ribarstvu najbolje jamstvo za održivo iskorištavanje prirodnih resursa u vodama uz Zapadnu Saharu jer se ribolovnim aktivnostima poštuju najbolji znanstveni savjeti i preporuke u tom području te navedene aktivnosti podliježu primjerenim mjerama praćenja i kontrole.

(11) S obzirom na razmatranja iznesena u presudi Suda, Komisija je zajedno s Europskom službom za vanjsko djelovanje poduzela sve razumne i u trenutačnom kontekstu izvedive mjere kako bi se dotično stanovništvo uključilo na odgovarajući način i osigurao njihov pristanak. U Zapadnoj Sahari i u Kraljevini Maroku provedena su opsežna savjetovanja, a socioekonomski i politički akteri koji su sudjelovali u savjetovanjima jasno su se založili za sklapanje Sporazuma o ribarstvu. Međutim, pokret Polisario Front i neke druge stranke nisu pristali sudjelovati u procesu savjetovanja.

(12) Oni koji nisu pristali sudjelovati u procesu odbacili su primjenu Sporazuma o ribarstvu i njegova Protokola o provedbi na vode uz Zapadnu Saharu jer u osnovi smatraju da bi se tim aktima potvrdilo stajalište Kraljevine Maroka u pogledu područja Zapadne Sahare. Međutim, ničime se u odredbama Sporazuma o ribarstvu ili njegova Protokola o provedbi ne naznačuje da bi se njime priznali suverenitet Kraljevine Maroka ili njezina suverena prava nad Zapadnom Saharom i vodama uz to područje. Unija će također nastaviti jačati svoje napore za podupiranje procesa mirnog rješavanja spora koji je pokrenut i koji se vodi pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda.”

61 Na temelju članka 1. točke (h) Sporazuma o ribarstvu, za potrebe tog sporazuma „ribolovna zona” treba značiti „vode istočnog dijela središnjeg Atlantika koje se nalaze između paralela 35° 47’ 18” S i 20° 46’ 13” S, uključujući vode uz Zapadnu Saharu, što obuhvaća sve zone upravljanja”. Također

je pojašnjeno da „ta definicija neće imati utjecaja na eventualne pregovore o razgraničenju pomorskih zona obalnih država koje graniče s ribolovnom zonom i općenito na prava trećih država”.

62 Članak 6. stavak 1. Sporazuma o ribarstvu propisuje: „Kako bi se osigurao zakonski okvir za održivo ribarstvo, plovila Unije koja djeluju u ribolovnoj zoni dužna su poštovati marokanske zakone i propise koji se primjenjuju na ribolovne aktivnosti u toj zoni, osim ako ovim Sporazumom nije određeno drukčije […].”

63 Člankom 12. stavcima 1. do 4. Sporazuma o ribarstvu propisano je:

„1. Financijski doprinos utvrđen je u Protokolu.

2. Financijski doprinos iz stavka 1. obuhvaća:

(a) financijsku naknadu koju dodjeljuje Unija, a koja se odnosi na pristup plovila Unije ribolovnoj zoni;

(b) pristojbe koje plaćaju vlasnici plovila Unije;

(c) sektorsku potporu koju dodjeljuje Unija za provedbu politike održivog ribarstva i upravljanja oceanima i koja podliježe godišnjim i višegodišnjim programima.

3. Financijski doprinos koji dodjeljuje Unija isplaćuje se svake godine u skladu s Protokolom.

4. Stranke razmatraju pravednu geografsku i socijalnu raspodjelu socioekonomskih koristi koje proizlaze iz ovog Sporazuma, posebno u vidu infrastrukture, osnovnih socijalnih usluga, otvaranja poduzeća, stručnog osposobljavanja te projekata razvoja i modernizacije sektora ribarstva, kako bi se osiguralo da ta raspodjela donosi koristi dotičnom stanovništvu razmjerno ribolovnim aktivnostima.”

64 Članak 13. stavak 1. Sporazuma o ribarstvu propisuje: „Osniva se Zajednički odbor sastavljen od predstavnika stranaka. Nadležan je za praćenje primjene ovog Sporazuma i može donositi izmjene Protokola.”

65 Članak 14. Sporazuma o ribarstvu propisuje: „Ovaj Sporazum primjenjuje se na područja na kojima se primjenjuju Ugovor o osnivanju Europske unije i Ugovor o funkcioniranju Europske unije, s jedne strane, i zakoni i propisi iz članka 6. stavka 1. ovog Sporazuma, s druge strane.”

66 Članak 16. Sporazuma o ribarstvu propisuje: „Protokol [o provedbi] i [razmjena pisama] sastavni su dio ovog Sporazuma […].”

67 Člankom 6. stavcima 1. i 2. Protokola o provedbi propisano je:

„1. Financijska naknada iz članka 12. stavka 2. točke (a) Sporazuma o ribarstvu i pristojbe iz članka 12. stavka 2. točke (b) Sporazuma o ribarstvu podliježu pravednoj geografskoj i socijalnoj raspodjeli socioekonomskih koristi kojom se omogućuje ostvarivanje koristi za dotično stanovništvo, u skladu s člankom 12. stavkom 4. Sporazuma o ribarstvu.

2. Najkasnije tri mjeseca nakon datuma početka primjene ovog Protokola tijela Kraljevine Maroka Zajedničkom odboru dostavljaju na razmatranje metodu za određivanje geografske i socijalne raspodjele iz stavka 1. te ključ za raspodjelu dodijeljenih iznosa."

68 Člankom 7. stavcima 1. i 2. Protokola o provedbi propisano je:

„1. Sektorska potpora iz članka 12. stavka 2. točke (c) Sporazuma o ribarstvu doprinosi razvoju i provedbi sektorske politike u okviru nacionalne strategije za razvoj sektora ribarstva.

2. Najkasnije tri mjeseca od datuma početka privremene primjene ovog Protokola Zajednički odbor utvrđuje višegodišnji sektorski program i njegove detaljne provedbene aranžmane, a posebice:

(a) godišnje i višegodišnje smjernice za korištenje posebnog iznosa sektorske potpore u skladu s člankom 12. stavkom 4. Sporazuma o ribarstvu;

[…]"

69 U tehničkim specifikacijama za ribolov kategorije 3. do 6. u Dodatku 2. Protokolu o provedbi spomenuta je paralela 20° 46' 13" kao južna granica odgovarajuće zone upravljanja. Tehničke specifikacije za ribolov kategorije 6., koje se odnose na pelagični gospodarski ribolov pelagičnom ili polupelagičnom koćom i okružujućom mrežom plivaricom, upućuju na plovila sa svježim ulovima (koćarice i plivaričari), koja iskrcavaju ulove u luci Dakhla.

70 U drugom stavku razmjene pisama navedeno je:

„Nakon pregovora Europska unija i Maroko sporazumjeli su se o sljedećem:

1. Kada je riječ o pitanju Zapadne Sahare stranke ističu svoju podršku procesu Ujedinjenih naroda i svoju podršku nastojanjima Glavnog tajnika za postizanjem konačnog političkog rješenja, u skladu s načelima i ciljevima Povelje Ujedinjenih naroda, a na temelju rezolucija Vijeća sigurnosti.

2. Sporazum o ribarstvu sklapa se ne dovodeći u pitanje sljedeća stajališta:

– za Europsku uniju, o statusu nesamoupravnog područja Zapadne Sahare, čije su vode obuhvaćene ribolovnom zonom definiranom u članku 1. točki (h) Sporazuma o ribarstvu i njegovu pravu na samoodređenje, pri čemu se upućivanjem na marokanske zakone i propise u Sporazumu o ribarstvu ne dovodi u pitanje njezino stajalište,

– za Kraljevinu Maroko regija Sahare sastavni je dio njezina nacionalnog državnog područja na kojem ona ostvaruje suverenost u potpunosti, jednako kao na ostalom dijelu svojeg nacionalnog državnog područja. Maroko smatra da bi se svako rješenje tog regionalnog spora trebalo donijeti na temelju njegove inicijative za autonomiju."

E. Pobijana uredba

71 Dana 29. studenoga 2018. Vijeće je donijelo Uredbu (EU) 2019/440 o raspodjeli ribolovnih mogućnosti u okviru Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka i njegova Protokola o provedbi (SL 2019., L 77, str. 1.; u daljnjem tekstu: pobijana uredba). U skladu sa svojim člankom 2., ta je uredba stupila na snagu na dan nakon svoje objave u *Službenom listu Europske unije* do koje je došlo istovremeno s objavom pobijane odluke, to jest 20. ožujka 2019.

72 Ribolovne mogućnosti utvrđene na temelju Protokola o provedbi raspodjeljuju se člankom 1. stavkom 1. pobijane uredbe na sljedeći način:

Kategorija ribolova:	Vrsta plovila	Država članica	Povlastice ili kvota
Artizanalni pelagični ribolov na sjeveru	Plivaričari < 150 tona bruto tonaže (BT)	Španjolska	22
Artizanalni ribolov na sjeveru	Plovila s pridnenim parangalima < 40 BT	Španjolska	25
		Portugal	7
	Plovila s pridnenim parangalima ≥ 40 BT < 150 BT	Portugal	3
Artizanalni ribolov na jugu	Povraz i štap < 150 BT po plovilu Ukupno ≤ 800 BT	Španjolska	10
Pridneni ribolov	Plovila s pridnenim parangalima ≤ 150 BT	Španjolska	7
		Portugal	4
	Koćarice ≤ 750 BT Ukupno ≤ 3000 BT	Španjolska	5
		Italija	0
Ribolov tune	Plovila za ribolov ribičkim štapovima	Španjolska	23
		Francuska	4
Gospodarski pelagični ribolov	85 000 tona (t) za prvu godinu 90 000 t za drugu godinu 100 000 t za treću godinu i za četvrtu godinu Raspodjela plovila s povlasticom za ribolov: 10 plovila ≥ 3000 BT i < 7765 BT 4 plovila ≥ 150 i < 3000 BT 4 plovila < 150 BT	Prva godina: 85 000 t	
		Njemačka	6871,2 t
		Litva	21 986,3 t
		Latvija	12 367,5 t
		Nizozemska	26 102,4 t
		Irska	3099,3 t
		Poljska	4807,8 t
		Ujedinjena Kraljevina	4807,8 t
		Španjolska	496,2 t
		Portugal	1652,2 t
		Francuska	2809,3 t
		Druga godina: 90 000 t	
		Njemačka	7275,4 t
		Litva	23 279,6 t

		Latvija	13 095,0 t
		Nizozemska	27 637,9 t
		Irska	3281,6 t
		Poljska	5090,6 t
		Ujedinjena Kraljevina	5090,6 t
		Španjolska	525,4 t
		Portugal	1749,4 t
		Francuska	2974,5 t
		Treća i četvrta godina: 100 000 t	
		Njemačka	8083,8 t
		Litva	25 866,3 t
		Latvija	14 550,0 t
		Nizozemska	30 708,8 t
		Irska	3646,3 t
		Poljska	5656,3 t
		Ujedinjena Kraljevina	5656,3 t
		Španjolska	583,8 t
		Portugal	1943,8 t
		Francuska	3305,0 t

II. Postupak i zahtjevi stranaka

73 Tužbama podnesenim tajništvu Općeg suda 10. odnosno 12. lipnja 2019., tužitelj je pokrenuo ove postupke zavedene, s jedne strane, pod brojem T-344/19 i, s druge strane, pod brojem T-356/19.

74 Vijeće je podnijelo odgovore na tužbu 19. rujna (predmet T-344/19) odnosno 20. rujna 2019. (predmet T-356/19).

75 Budući da se sastav vijećâ promijenio, odlukom od 16. listopada 2019., na temelju članka 27. stavka 5. Poslovnika Općeg suda, sudac izvjestitelj raspoređen je u deveto vijeće Općeg suda, kojemu su slijedom toga dodijeljeni ovi predmeti.

76 Tužitelj je 8. studenoga 2019. podnio repliku u predmetu T-344/19. U predmetu T-356/19 nije podnio repliku u za to određenim rokovima.

77 Odlukama od 13. studenoga 2019. predsjednik devetog vijeća Općeg suda prihvatio je zahtjeve za intervenciju u potporu Vijeću koje su u obama predmetima podnijele Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Komisija.

78 Rješenjem od 10. prosinca 2019., Front Polisario/Vijeće (T-344/19, neobjavljeno, EU:T:2019:862), predsjednik devetog vijeća prihvatio je zahtjev za intervenciju u potporu Vijeću koji su u predmetu T-344/19 podnijele marokanske komore za morski ribolov, to jest Chambre des pêches maritimes

de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre i Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud (u daljnjem tekstu nazvani zajedno: marokanske komore za morski ribolov).

79 Komisija je 8. siječnja 2020. podnijela svoje intervencijske podneske. Dana 9. siječnja 2020. Kraljevina Španjolska i Francuska Republika podnijele su svoje intervencijske podneske.

80 Vijeće je 9. siječnja 2020. podnijelo odgovor na repliku u predmetu T-344/19.

81 Dana 4. ožujka 2020. marokanske komore za morski ribolov podnijele su svoj intervencijski podnesak u predmetu T-344/19.

82 Dana 9. ožujka 2020. tužitelj je podnio svoja očitovanja, s jedne strane, o intervencijskim podnescima Kraljevine Španjolske, Francuske Republike i Komisije u predmetu T-344/19 te, s druge strane, o intervencijskim podnescima Kraljevine Španjolske i Francuske Republike u predmetu T-356/19. Dana 20. lipnja 2020. podnio je u predmetu T-344/19 svoja očitovanja o intervencijskom podnesku marokanskih komora za morski ribolov.

83 Niti jedan zahtjev za održavanje rasprave nije podnesen u za to određenim rokovima u predmetu T-356/19. Tužitelj je 22. rujna 2020. podnio zahtjev za održavanje rasprave u predmetu T-344/19.

84 Dana 23. studenoga 2020., na prijedlog devetog vijeća, Opći sud odlučio je, na temelju članka 28. Poslovnika, uputiti predmete proširenom sastavu suda.

85 Dana 9. prosinca 2020., na temelju članka 106. stavka 1. Poslovnika, Opći sud odlučio je otvoriti usmeni dio postupka. Osim toga, pozvao je stranke da zauzmu stajalište o spajanju predmeta radi usmenog dijela i donošenja odluke kojom se završava postupak.

86 Dvjema mjerama upravljanja postupkom u predmetu T-344/19 od 18. prosinca 2020. Opći je sud, s jedne strane, postavio strankama pitanja radi davanja odgovora u pisanom obliku i pozvao je tužitelja, Vijeće i Komisiju da mu pruže dopunske podatke te je, s druge strane, pozvao stranke da na raspravi pojasne svoje stajalište o nekim načelnim pitanjima relevantnima za spor u tom predmetu.

87 Dana 25. siječnja 2021. tužitelj, Vijeće i Komisija podnijeli su svoje pisane odgovore na pitanja Općeg suda i pružili zatražene podatke. Glavne stranke podnijele su 25. siječnja 2021. svoja očitovanja o spajanju predmeta.

88 Odlukom od 28. siječnja 2021. predsjednik devetog proširenog vijeća Općeg suda spojio je predmete u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja odluke kojom se završava postupak.

89 Dana 25. veljače 2021., na temelju članka 85. stavka 3. Poslovnika, tužitelj je podnio nove dokazne prijedloge. Komisija je 12. ožujka 2021. podnijela svoja očitovanja o njima, dok su Vijeće i marokanske komore za morski ribolov podnijeli svoja očitovanja 15. ožujka 2021.

90 Rasprava je održana 3. ožujka 2021. Opći sud je na raspravi pozvao Kraljevinu Španjolsku i Komisiju da u pisanom obliku pruže određena činjenična objašnjenja.

91 Dana 9. ožujka 2021. Komisija je podnijela zahtjev da na temelju članka 264. drugog stavka UFEU-a Opći sud u slučaju poništenja pobijane odluke održi na snazi njezine učinke do kasnijeg datuma ili, u slučaju žalbe, do objave odluke Suda o toj žalbi.

92 Kraljevina Španjolska i Komisija odgovorile su 10. odnosno 12. ožujka 2021. na zahtjeve Općeg suda za činjenična pojašnjenja. Dana 12. ožujka 2021. tužitelj je u odgovoru na taj zahtjev spontano podnio nove elemente. Dana 25. ožujka 2021. Kraljevina Španjolska i Komisija podnijele su očitovanja o tim elementima, dok su Vijeće i marokanske komore za morski ribolov podnijeli svoja očitovanja u tom pogledu 29. ožujka odnosno 2. travnja 2021. Usto, Kraljevina Španjolska i Vijeće podnijeli su 25. odnosno 29. ožujka 2021. očitovanja o Komisijinu zahtjevu iz točke 91. ove presude, dok su tužitelj i Francuska Republika podnijeli 2. travnja 2021. svoja vlastita očitovanja o tom zahtjevu. Dana 9. travnja 2021. određeno je zatvaranje usmenog dijela postupka i predmet je upućen na vijećanje.

93 Nakon smrti suca B. Berkea 1. kolovoza 2021., trojica sudaca potpisana na ovoj presudi nastavila su vijećanja, u skladu s člankom 22. i člankom 24. stavkom 1. Poslovnika.

94 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

– u predmetu T-344/19 poništi pobijanu odluku;

– u predmetu T-356/19 poništi pobijanu uredbu u slučaju da Opći sud smatra da je ta uredba međumjera koja sprečava izravan utjecaj pobijane odluke na njega;

– naloži Vijeću i intervenijentima snošenje troškova.

95 Vijeće od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbe;

– naloži tužitelju snošenje troškova.

96 Kraljevina Španjolska zahtijeva od Općeg suda da:

– odbije tužbe;

– odluči o troškovima.

97 Francuska Republika od Općeg suda zahtijeva da odbije tužbe.

98 Komisija navodi da podupire zahtjeve Vijeća. Usto, u predmetu T-344/19 ona je zatražila od Općeg suda da u slučaju poništenja pobijane odluke održi na snazi njezine učinke do kasnijeg datuma ili, u slučaju žalbe, do objave odluke Suda o toj žalbi.

99 U predmetu T-344/19 marokanske komore za morski ribolov od Općeg suda zahtijevaju da:

– odbije tužbe;

– naloži tužitelju snošenje troškova.

III. Pravo

A. O tužbi u predmetu T-344/19

100 Svojom tužbom u predmetu T-344/19 tužitelj, koji tvrdi da djeluje „u ime naroda Sahare", zahtijeva poništenje pobijane odluke zato što je Vijeće, u biti,time što je odobrilo sporni sporazum bez pristanka tog naroda, povrijedilo obveze koje Unija ima u okviru svojih odnosa s Kraljevinom Marokom, na temelju prava Unije i međunarodnog prava. Naime, tužitelj tvrdi da se taj sporazum primjenjuje na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju, predviđa iskorištavanje njezinih prirodnih resursa od strane ribarskih plovila Unije i zagovara politiku pripajanja tog područja od strane te treće države. Konkretno, tužitelj tvrdi da sklapanje navedenog sporazuma nije u skladu sa sudskom praksom Suda koja je utvrđena u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK i kojom je isključena takva teritorijalna primjena.

101 Iako nije formalno podnijelo prigovor nedopuštenosti, Vijeće – koje podupiru Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov – ističe prvenstveno dva argumenta o postojanju zapreke vođenju ovog postupka, od kojih se prvi temelji na nepostojanju tužiteljeve stranačke sposobnosti pred sudovima Unije, a drugi na nepostojanju njegove aktivne procesne legitimacije protiv pobijane odluke. U okviru tih argumenata o postojanju zapreke vođenju postupka, Vijeće, koje podupiru Francuska Republika, Komisija i marokanske komore morski ribolov, među ostalim, dovodi u pitanje opseg i isključivost uloge za koju tužitelj tvrdi da mu pripada s obzirom na narod Zapadne Sahare. Usto, marokanske komore za morski ribolov dovode u pitanje valjanost punomoći koju je tužitelj izdao svojem odvjetniku. Podredno, Vijeće, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov zahtijevaju da se tužiteljeva argumentacija odbije u meritumu. Konkretno, Vijeće, koje podupiru Kraljevina Španjolska i Francuska Republika, ističe, u biti, da je postupilo u skladu sa sudskom praksom Suda kada je odobrilo Sporazum o ribarstvu. Iako odobravaju tu argumentaciju, Komisija i marokanske komore za morski ribolov smatraju da u svakom slučaju ta sudska praksa nije relevantna za ispitivanje tužbe, među ostalim, zbog činjenice da se odnosi na tumačenje sporazuma koje je Unija sklopila s Kraljevinom Marokom, a ne na njihovu valjanost. Usto, Vijeće, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov smatraju da se nije moguće pozivati se na načela međunarodnog prava na kojima tužitelj zasniva svoju argumentaciju.

102 Uvodno, s jedne strane, valja istaknuti da se ovom tužbom zahtijeva poništenje pobijane odluke u dijelu u kojem se odnosi na sklapanje Sporazuma o ribarstvu, Protokola o provedbi i razmjene pisama, pri čemu su ova potonja dva instrumenta sastavni dio navedenog Sporazuma o ribarstvu, u skladu s njegovim člankom 16.

103 S druge strane, današnjom presudom Front Polisario/Vijeće (T-279/19), Opći sud odlučuje o tužiteljevoj tužbi za poništenje Odluke Vijeća (EU) 2019/217 od 28. siječnja 2019. o sklapanju Sporazuma u obliku razmjene pisama između Europske unije i Kraljevine Maroka o izmjeni protokolâ 1. i 4. uz Euro-mediteranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, te Kraljevine Maroka, s druge strane (SL 2019., L 34, str. 1.). Kao što proizlazi iz obrazloženja te presude, u predmetu T-279/19 tužbeni razlozi i argumenti o postojanju zapreke vođenju postupka koje je Vijeće kao tuženik istaknulo i koje podupiru, među ostalim, Francuska Republika i Komisija, većim se dijelom zasnivanju na istim

pravnim osnovama i istoj argumentaciji kao i tužbeni razlozi i argumenti o postojanju zapreke vođenju postupka koji su istaknuti u ovom slučaju. Slijedom navedenog, Opći sud ispitat će, ako je potrebno, ove potonje s obzirom na razmatranja iz te presude.

1. Dopuštenost nekih priloga replici

104 U odgovoru na repliku Vijeće osporava, na temelju članka 85. Poslovnika, dopuštenost priloga C.1 do C.3, C.5, C.6, C.8, C.9, C.12, C.14, C.15, C.17, C.21, C.22, C.24 do C.40 i C.42 do C.53, zbog togašto nepravodobno podnošenje tih dokaza nije opravdano. U tom pogledu valja podsjetiti na to da, u skladu s člankom 85. stavkom 2. Poslovnika, glavne stranke mogu podnositi dokaze i stavljati dokazne prijedloge u prilog svojim argumentima i u replici i odgovoru na repliku, pod uvjetom da opravdaju kašnjenje u podnošenju takvih dokaza odnosno stavljanju dokaznih prijedloga. Međutim, te odredbe treba tumačiti s obzirom na članak 92. stavak 7. navedenog poslovnika koji izrijekom predviđa da se mogu podnositi dokazi o protivnom i dopunjavati postojeći dokazni prijedlozi. Slijedom navedenog, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse, dokazi o protivnom i dokumenti koji sadržavaju dopunu postojećih dokaznih prijedloga podneseni nakon dokaza o protivnom protivne stranke nisu obuhvaćeni pravilom o prekluziji predviđenim u gore spomenutom članku 85. stavku 2. (vidjeti presudu od 18. rujna 2017., Uganda Commercial Impex/Vijeće, T-107/15 i T-347/15, neobjavljenu, EU:T:2017:628, t. 72. i navedenu sudsku praksu).

105 U konkretnom slučaju dovoljno je istaknuti, kao što to proizlazi iz dijelova replike koji upućuju na njih, da se na temelju dokaza sadržanih u prilozima koje Vijeće osporava može odgovoriti na argumente u okviru kojih ono u odgovoru na tužbu ističe, s jedne strane, valjanost savjetovanja koje su provele Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) kako bi ishodile pristanak naroda Zapadne Sahare i, s druge strane, nepostojanje tužiteljeve stranačke sposobnosti i aktivne procesne legitimacije. Prema tome, pravilo o prekluziji predviđeno u članku 85. stavku 2. Poslovnika ne može se primijeniti na te dokaze koji su, dakle, dopušteni. Iz toga proizlazi da treba odbiti argument o postojanju zapreke vođenju postupka koji je Vijeće istaknulo u odnosu na njih.

2. Dopuštenost tužbe

106 Prije ispitivanja argumenata Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka i dvojbi koje su izrazile marokanske komore za morski ribolov, valja istaknuti da se predmetom ove tužbe postavljaju druga pitanja o dopuštenosti o kojima Opći sud mora odlučiti po službenoj dužnosti. Ta se pitanja odnose, s jedne strane, na pretpostavku na kojoj tužitelj zasniva svoju aktivnu procesnu legitimaciju, to jest da teritorijalno područje primjene spornog sporazuma uključuje Zapadnu Saharu i vode koje se nalaze uz nju te, s druge strane, na doseg zahtjeva za poništenje pobijane odluke.

a) Teritorijalno područje primjene spornog sporazuma

107 Iz tužbenih razloga i argumenata podnesenih u tužbi proizlazi da se ova tužba zasniva na pretpostavci prema kojoj se sporni sporazum primjenjuje na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju. Konkretno, glede dopuštenosti tužbe tužitelj se oslanja na navodnu okolnost da pobijana odluka na njega, kao predstavnika naroda Zapadne Sahare, izravno i osobno utječe zbog te teritorijalne primjene navedenog sporazuma.

108 Valja, dakle, uvodno provjeriti je li točna pretpostavka na kojoj tužitelj zasniva svoju aktivnu procesnu legitimaciju u odnosu na pobijanu odluku.

109 U tom pogledu, kao prvo, valja istaknuti da se prema tekstu članka 1. točke (h) Sporazuma o ribarstvu, ribolovna zona za potrebe tog sporazuma odnosi na „vode istočnog dijela središnjeg Atlantika koje se nalaze između paralela 35° 47’ 18” S i 20° 46’ 13” S, uključujući vode uz Zapadnu Saharu”, ne dovodeći u pitanje prava trećih država, a osobito obalnih država koje graniče s navedenom ribolovnom zonom (vidjeti točku 61. ove presude).

110 Usto i kao što je to istaknuto u točki 69. ove presude, u tehničkim specifikacijama za ribolov kategorije 3. do 6. u Dodatku 2. Protokolu o provedbi, kao južna granica zone upravljanja obuhvaćena tim specifikacijama, spomenuta je paralela 20° 46’ 13” i tehničke specifikacije za ribolov kategorije 6. upućuju na plovila koja iskrcavaju u luci Dakhla koja se nalazi u Zapadnoj Sahari.

111 Iz teksta tih odredbi proizlazi da zemljopisne koordinate koje su u njima navedene obuhvaćaju vodu pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroka i vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu što, osim toga, prikazuju karte reproducirane u točki 66. mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1) kao i točke 66. do 69. tog mišljenja. U okviru pisanog odgovora na pitanje Općeg suda, Komisija je potvrdila da razgraničenje ribolovnih zona na tim kartama odgovara u bitnome granicama zone upravljanja navedenih u tehničkim specifikacijama spomenutima u točki 110. ove presude.

112 Kao drugo, valja istaknuti da članak 12. Sporazuma o ribarstvu, s jedne strane, predviđa da se plaća „financijski doprinos” koji sadržava, među ostalim, u skladu sa stavkom 2. tog članka, „sektorsku potporu koju dodjeljuje Unija” te, s druge strane, nalaže strankama tog sporazuma, na temelju njegova članka 4., da razmotre „pravednu geografsku i socijalnu raspodjelu socioekonomskih koristi koje proizlaze iz [tog s]porazuma”, kako bi se osiguralo da ta raspodjela donosi koristi dotičnom stanovništvu razmjerno ribolovnim aktivnostima (vidjeti točku 63. ove presude).

113 Odredbe navedene u točki 112. ove presude konkretizirane su osobito u člancima 6. i 7. Protokola o provedbi. Članak 6. stavak 2. tog protokola predviđa, među ostalim, da tijela Kraljevine Maroka dostavljaju na razmatranje metodu za određivanje predmetne geografske i socijalne raspodjele te ključ za raspodjelu dodijeljenih iznosa, što treba ispitati Zajednički odbor osnovan na temelju članka 13. Sporazuma o ribarstvu. Osim toga, članak 7. stavak 2. Protokola, predviđa da najkasnije tri mjeseca od datuma početka privremene primjene ovog Protokola taj Zajednički odbor utvrđuje višegodišnji sektorski program i njegove detaljne provedbene aranžmane.

114 Kao treće, u skladu s člankom 14. Sporazuma o ribarstvu, naslovljenom „Područje primjene”, Sporazum o ribarstvu primjenjuje se na područja na kojima se primjenjuju UEU i UFEU, s jedne strane, i „zakoni i propisi iz članka 6. stavka 1. [tog s]porazuma”, s druge strane, to jest prema tekstu ovog potonjeg članka marokanski zakoni i propisi koji se primjenjuju na ribolovne aktivnosti (vidjeti točke 62. i 65. ove presude).

115 Kao četvrto, drugi stavak podstavak 1. razmjene pisama određuje da „[k]ada je riječ o pitanju Zapadne Sahare” Unija i Kraljevina Maroko „stranke ističu svoju podršku procesu Ujedinjenih naroda”. Drugi stavak podstavak 2. razmjene pisama određuje da se „[s]porazum o ribarstvu sklapa […] ne dovodeći u pitanje [njihova] stajališta”, „ za[... U]niju, o statusu nesamoupravnog područja

Zapadne Sahare” i „za Kraljevinu Maroko [o] regij[i] Sahare [kao] sastavn[om] di[jelu] njezina nacionalnog državnog područja na kojem ona ostvaruje suverenost u potpunosti” (vidjeti točke 70. ove presude).

116 Kao peto, iz uvodnih izjava 3. i 5. pobijane odluke izričito proizlazi (vidjeti točku 60. ove presude) da se nakon objave presude Western Sahara Campaign UK, kojom je „Sud presudio da niti Sporazum [o ribarstvu iz 2006.] niti Protokol [iz 2013.] nisu primjenjivi na vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare”, sklapanjem spornog sporazuma želi omogućiti „flotama Unije” „da nastav[e] s ribolovnim aktivnostima kojima se bave”, da se „u [područje primjene Sporazuma] uključ[e]” navedene vode i da se „nastavljanje[m] partnerstva u ribarstvu” omogući „to[m] područj[u]” da „i dalje ostvar[uje] korist od sektorske potpore predviđene u okviru Sporazuma, uz poštovanje prava Unije i međunarodnog prava, među ostalim ljudskih prava, te u korist dotičnog stanovništva”.

117 Slijedom navedenog, s jedne strane, iz odredaba spornog sporazuma kao cjeline i uvodnih izjava pobijane odluke izričito proizlazi da je predmet tog sporazuma, potvrđen namjerom njegovih stranaka, omogućiti ribolovnim flotama Unije da obavljaju svoje ribolovne aktivnosti u području koje obuhvaća vode koje su pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroka i vode uz Zapadnu Saharu. S druge strane, iz toga također proizlazi da se taj sporazum primjenjuje na državno područje Kraljevine Maroka i na područje Zapadne Sahare, barem na dio tog područja koji je pod nadzorom te treće države i na koji se prema tekstu članka 6. stavka 1. Sporazuma o ribarstvu „primjenjuju” marokanski „zakoni i propisi”. To osobito vrijedi za odredbe o financijskoj naknadi koja uključuje sektorsku potporu i kojom se „stanovništvo” tog područja može koristiti razmjerno ribolovnim aktivnostima u vodama uz to područje.

118 Ta analiza nije dovedena u pitanje tumačenjem koje je Sud prihvatio glede područja primjene, s jedne strane, Sporazuma o pridruživanju i Sporazuma o liberalizaciji u točkama 86. do 126. presude Vijeće/Front Polisario i, s druge strane, Sporazuma o ribarstvu iz 2006. i Protokola iz 2013. u točkama 59. do 82. presude Western Sahara Campaign UK (vidjeti točke 36. do 40. i 44. do 51. ove presude).

119 Naime, iz točaka 86. do 126. presude Vijeće/Front Polisario i točaka 59. do 82. presude Western Sahara Campaign UK proizlazi da se sporazum između Unije i Kraljevine Maroka sklopljen u okviru skupa ugovora koji čini Sporazum o pridruživanju ne može tumačiti na način da u svoje teritorijalno područje primjene, kako je određeno člankom 94. ovog potonjeg sporazuma, prešutno uključuje područje Zapadne Sahare (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 187.). Osim toga, iz točaka 73. i 79. presude Western Sahara Campaign UK proizlazi da se Sporazum o ribarstvu između tih dviju stranaka i njegov Protokol o provedbi, koji su sklopljeni u tom okviru i koji upućuju na „marokansku ribolovnu zonu”, definiranu na način da je pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroka, ne mogu tumačiti na način da vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu uključuju u navedenu marokansku ribolovnu zonu.

120 S druge strane, u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK, Sud se nije izjasnio o zaključcima koje valja izvesti iz odredbe sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka kojom je izričito predviđeno da se njegovo područje primjene proteže na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje. Konkretno, kao što to Komisija i Francuska Republika ističu, Sud nije načelno isključio da je takvo izričito uključivanje tog područja i tih voda u navedeno područje primjene valjano (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 187. i 188.).

121 Osim toga, zahtjev koji proizlazi, među ostalim, iz članka 31. stavka 3. točke (c) Bečke konvencije prema kojem se odredbe međunarodnog ugovora moraju tumačiti vodeći računa o svakom pravilu međunarodnog prava primjenjivom među strankama, ne može poslužiti kao osnova za tumačenje takvih odredbi suprotno njihovu tekstu, kada je smisao ovih potonjih jasan i kada je, osim toga, dokazano da taj smisao odgovara onomu koje su im stranke međunarodnog ugovora namjeravale dati. Naime, osim činjenice da provedba tog zahtjeva mora biti u skladu s načelom utvrđenim u članku 31. stavku 1. navedene konvencije, prema kojem se ugovor mora tumačiti u dobroj vjeri, prema uobičajenom smislu izraza iz ugovora u njihovu kontekstu i u svjetlu predmeta i svrhe ugovora, ta provedba ne može imati za posljedicu izmjenu sadržaja prava i obveza na koje su Unija i Kraljevina Maroko uzajamno pristale u okviru spornog sporazuma (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 190. i 192.).

122 Budući da je predmet spornog sporazuma osobito pružiti pravni okvir za uključivanje voda uz Zapadnu Saharu u ribolovnu zonu odobrenu za plovila Unije i, posljedično, za primjenu na njezino područje financijskog doprinosa koji je Unija razmjerno dodijelila za aktivnosti tih plovila, iz toga se mora nužno zaključiti da su tim sporazumom stranke namjeravale odstupiti od članka 94. Sporazuma o pridruživanju glede teritorijalnog područja primjene pravnog režima primjenjivog na te aktivnosti i na taj doprinos. Naime, taj članak ograničava glede Kraljevine Maroka područje primjene Sporazuma o pridruživanju na područje ove potonje (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 189.).

123 Točna je, dakle, pretpostavka na kojoj tužitelj zasniva svoju aktivnu procesnu legitimaciju u odnosu na pobijanu odluku, to jest da se pobijanom odlukom odobrava Sporazum između Unije i Kraljevine Maroka koji se izričito primjenjuje na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje.

b) Doseg zahtjeva za poništenje

124 Opći sud ističe da u okviru ove tužbe tužitelj osporava svojim tužbenim razlozima i argumentima zakonitost pobijane odluke samo iz razloga što se njome odobrava primjena spornog sporazuma na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz nju, a što to je tužitelj, u biti, potvrdio na raspravi u odgovoru na pitanje Općeg suda s tim u vezi. Stoga, navedenim tužbenim razlozima i argumentima tužitelj ne namjerava osporavati zakonitost primjene tih instrumenata na područje Zapadne Sahare ili na vode pod suverenitetom ili jurisdikcijom te treće države, a koja primjena nije, dakle, dovedena u pitanje u okviru ovog spora.

125 Međutim, iz teksta tužbe, a osobito njezina uvodnog i zaključnog dijela proizlazi da u njezinim zahtjevima tužitelj zahtijeva poništenje pobijane odluke, a da doseg tog poništenja izrijekom ne ograničava na odobrenje na temelju te odluke za primjenu spornog sporazuma na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju.

126 Upitan na raspravi o pitanju dosega svojeg zahtjeva, tužitelj je naveo da se njegovom tužbom prvenstveno zahtijeva poništenje pobijane odluke u dijelu u kojem je odobrena primjena spornog sporazuma na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju te, podredno, poništenje pobijane odluke u cijelosti, ako Opći sud smatra da ta teritorijalna primjena nije odvojiva od cijelog navedenog sporazuma.

127 U tom pogledu valja istaknuti da je na temelju ustaljene sudske prakse Suda, djelomično poništenje akta Unije moguće samo u mjeri u kojoj su elementi čije se poništenje traži odvojivi od ostatka akta. U tom smislu Sud je više puta presudio da taj zahtjev nije zadovoljen ako bi

djelomično poništenje akta imalo za učinak izmjenu njegove biti. Stoga provjera odvojivosti elemenata jednog akta Unije pretpostavlja ispitivanje njegova opsega kako bi se ocijenilo bi li poništenje tih elemenata promijenilo duh i bit tog akta (vidjeti presudu od 9. studenoga 2017., SolarWorld/Vijeće, C-204/16 P, EU:C:2017:838, t. 36. i 37. i navedenu sudsku praksu).

128 Kao što to proizlazi iz točaka 109. do 117. ove presude, pobijanom odlukom Vijeće je u ime Unije izrazilo pristanak Unije na sporazum s Kraljevinom Marokom čije se odredbe primjenjuju bez razlike, s jedne strane, na područje te treće zemlje i na vode pod njezinim suverenitetom ili jurisdikcijom te, s druge strane, na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju. Konkretno, valja istaknuti da iako Sporazum o ribarstvu izričito uključuje ove potonje vode u ribolovnu zonu, njezina definicija kao i definicija zona upravljanja na koje se odnose tehničke specifikacije u Dodatku 2. Protokolu o provedbi ne podrazumijevaju razgraničenje ribolovnih aktivnosti prema tome odvijaju li se one u tim vodama ili u marokanskim vodama. Isto tako, odredbe tog sporazuma i Protokola o provedbi koje se odnose na financijski doprinos, a osobito na sektorsku potporu, ne uvode nikakvu razliku između njegova dijela koji se plaća u korist aktivnosti na državnom području Maroka i dijela koji se plaća u korist aktivnosti na gore spomenutom nesamoupravnom području.

129 Slijedom navedenog, iz toga se mora zaključiti da pristanak koji je u ime Unije dan na temelju pobijane odluke za to da se sporni sporazum primjenjuje na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju nije odvojiv od pristanka koji je na temelju te odluke dan za navedeni sporazum kao cjelinu. Stoga bi poništenje te odluke samo u dijelu u kojem je odobrena primjena navedenog sporazuma na to nesamoupravno područje i na navedene vode promijenilo duh i bit tog akta.

130 Osim toga, valja podsjetiti na to da tužitelj u načelu nema pravo izmijeniti prvotni predmet tužbe na način da zahtjeve podnesene u njoj nadomjesti zahtjevom koji je prvi put iznesen na raspravi (u tom smislu i po analogiji vidjeti presude od 27. siječnja 2000., Mulder i dr./Vijeće i Komisija, C-104/89 i C-37/90, EU:C:2000:38, t. 47. i navedenu sudsku praksu, i od 21. travnja 2005., Holcim (Deutschland)/Komisija, T-28/03, EU:T:2005:139, t. 45. i navedenu sudsku praksu). No, u konkretnom slučaju valja istaknuti da tekstu zahtjeva u tužbi odgovara samo točka zahtjeva koju je on podredno podnio na raspravi, i to za poništenje pobijane odluke u cijelosti.

131 Stoga valja odbaciti kao nedopuštenu točku tužiteljeva zahtjeva koja je kao primarno podnesena na raspravi i to za djelomično poništenje pobijane odluke u dijelu u kojem se odobrava primjena spornog sporazuma na Zapadnu Saharu i vode koje se nalaze uz nju. Dakle, valja ispitati samo tužiteljev zahtjev, kako je naveden u tužbi i podredno ponovljen na raspravi, a odnosi se na poništenje pobijane odluke u cijelosti.

c) Prvi argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka, koji se temelji na nepostojanju tužiteljeve stranačke sposobnosti

132 U potporu prvom argumentu o postojanju zapreke vođenju postupka Vijeće ističe da tužitelj nije pravna osoba u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a koja ima stranačku sposobnost pred sudovima Unije. Kao prvo, ono ističe da tužitelj nema pravnu osobnost na temelju unutarnjeg prava države članice. Kao drugo, tvrdi da tužitelj nije subjekt međunarodnog prava. Kao treće, tvrdi da tužitelj ne ispunjava kriterije koje su sudovi Unije odredili radi priznavanja stranačke sposobnosti subjektu koji nema pravnu osobnost, a osobito uvjet koji se odnosi na činjenicu da Unija treba postupati prema predmetnom subjektu kao prema zasebnom subjektu koji ima prava i obveze.

133 Komisija, Francuska Republika i marokanske komore za morski ribolov iznose, u biti, istu argumentaciju kao i Vijeće. Marokanske komore za morski ribolov tvrde, usto, da tužitelj nema samostalnost potrebnu da djeluje kao odgovoran subjekt u pravnim odnosima s obzirom na svoje odnose s Arapskom Demokratskom Republikom Sahravi (ADRS) koju UN i Unija nisu priznali.

134 U prilogu svojoj stranačkoj sposobnosti tužitelj ističe da je on nacionalni oslobodilački pokret koji svoja prava i obveze izvodi izravno iz međunarodnog prava, činjenice posebnog i različitog statusa Zapadne Sahare i prava na samoodređenje naroda Sahare. Taj je status potvrđen, među ostalim, njegovom sposobnošću da sklapa sporazume i njegovim priznanjem od strane Općeg skupštine UN-a kao jedinog predstavnika tog naroda. Kao subjekt međunarodnog prava, tim više ispunjava kriterije utvrđene u sudskoj praksi radi provjere da se subjekt bez pravne osobnosti može smatrati pravnom osobom u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a.

135 Uvodno valja podsjetiti na to da u skladu s člankom 263. četvrtim stavkom UFEU-a, svaka fizička ili pravna osoba može pod uvjetima utvrđenima u stavku prvom i drugom tog članka pokrenuti postupke protiv akta koji je upućen toj osobi ili koji se izravno i osobno odnosi na nju te protiv regulatornog akta koji se izravno odnosi na nju, a ne podrazumijeva provedbene mjere.

136 Potom, prema sudskoj praksi, iako pojam pravne osobe iz članka 263. četvrtog stavka UFEU-a podrazumijeva, u načelu, postojanje pravne osobnosti koja se mora provjeriti s obzirom na nacionalno pravo na temelju kojeg je predmetna pravna osoba osnovana, on se nužno ne poklapa s onima iz različitih pravnih poredaka država članica. Stoga je u sudskoj praksi stranačka sposobnost pred sudovima Unije već priznata subjektima neovisno o pitanju jesu li osnovani kao pravna osoba prema unutarnjem pravu (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 83. i navedenu sudsku praksu).

137 To je, među ostalim, bio slučaj kada je, s jedne strane, predmetni subjekt imao dovoljnu reprezentativnost spram osoba čija prava izvedena iz prava Unije tvrdi da brani kao i samostalnost i odgovornost koji su nužni za djelovanje u okviru pravnih odnosa određenih tim istim pravom te kada su ga, s druge strane, institucije priznale kao sugovornika prilikom pregovora o tim pravima (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 84. i navedenu sudsku praksu).

138 To je također bio slučaj kada su institucije Unije postupale prema tom subjektu kao prema zasebnom subjektu koji ima vlastita prava i obveze. Naime, radi dosljednosti i pravičnosti potrebno je priznati stranačku sposobnost takvog subjekta da osporava mjere koje ograničavaju njegova prava ili nepovoljne odluke koje su institucije donijele u odnosu na njega (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 85. i navedenu sudsku praksu).

139 Valja dodati da sudska praksa ne isključuje da se u kontekstima različitim od onih iz presuda spomenutih u točkama 137. i 138. ove presude, stranačka sposobnost pred sudovima Unije prizna subjektu neovisno o njegovoj pravnoj osobnosti prema unutarnjem pravu, osobito ako zahtjevi djelotvorne sudske zaštite to nalažu, pri čemu treba otkloniti usko tumačenje pojma pravne osobe (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 86. i navedenu sudsku praksu).

140 Naposljetku, iz sudske prakse također proizlazi da subjekti međunarodnog javnog prava, poput trećih država, čine pravne osobe u smislu prava Unije (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 87. i navedenu sudsku praksu).

141 U ovom slučaju, kao i u predmetu povodom kojeg je donesena današnja presuda Front Polisario/Vijeće (T-279/19), iako se stranke slažu oko činjenice da tužitelj nema pravnu osobnost prema unutarnjem pravu, one se razilaze oko pitanja postoji li pravna osobnost tužitelja prema međunarodnom javnom pravu, osobito oko utjecaja koji na tu osobnost ima tužiteljeva uloga u okviru postupka samoodređenja Zapadne Sahare i oko toga je li njegova reprezentativnost ograničena u pogledu naroda tog područja (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 88. i 89.).

142 Valja, dakle, provjeriti s obzirom na sudsku praksu o pojmu pravne osobe, navedene u točkama 136. do 140. ove presude, može li se na temelju uloge i reprezentativnosti tužitelja dodijeliti istomu stranačka sposobnost pred sudom Unije (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 90.).

143 U tom pogledu, kao prvo, valja podsjetiti na to da je u točki 89. presude Vijeće/Front Polisario, na koju se tužitelj oslanja u okviru ove tužbe, Sud naveo da je načelo samoodređenja koje proizlazi iz običajnog prava dio međunarodnih pravnih pravila koja se primjenjuju u odnosima između Unije i Kraljevine Maroka i koja je Opći sud morao uzeti u obzir. Konkretnije, u točki 105. navedene presude Sud je podsjetio na to da je u svojem savjetodavnom mišljenju o Zapadnoj Sahari Međunarodni sud istaknuo da je stanovništvo tog područja uživalo, u skladu s općim međunarodnim pravom, pravo na samoodređenje, kao što je to navedeno u točkama 90. i 91. iste presude. Usto je pojasnio da je Opća skupština UN--a u točki 7. svoje Rezolucije 34/37 o pitanju Zapadne Sahare preporučila da tužitelj, „koji predstavlja narod Zapadne Sahare, u potpunosti sudjeluje u pronalasku pravednog, održivog i konačnog političkog rješenja za pitanje Zapadne Sahare”.

144 Iz tih razmatranja proizlazi, dakle, da narodu Zapadne Sahare međunarodno pravo priznaje pravo na samoodređenje o čemu sudovi Unije moraju voditi računa i da je na temelju tog prava tužitelju, kao predstavniku navedenog naroda, Opća skupština UN-a priznala pravo da „u potpunosti” sudjeluje u pronalasku političkog rješenja za pitanje konačnog statusa tog područja. Osim toga, valja podsjetiti na to da je to pravo potvrđeno Rezolucijom 35/19 (vidjeti točku 16. ove presude) i da se tužitelj njime koristio u okviru pregovora vođenih pod okriljem UN-a u kojemu su Kraljevina Maroko i on sam strane od 1988. (vidjeti točke 17., 18. i 20. ove presude) (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 92.).

145 U okviru ovog argumenta o postojanju zapreke vođenju postupka, Vijeće, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov ne osporavaju da se tužitelj koristio svojim pravom sudjelovanja u postupku samoodređenja Zapadne Sahare kao predstavnik naroda tog područja, koje su mu priznala tijela UN-a (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 93.).

146 Osim toga, kao što tužitelj to navodi, on podliježe određenom broju obveza na temelju međunarodnog prava kao predstavnik naroda Zapadne Sahare, a osobito na temelju Mirovnog sporazuma sklopljenog s Islamskom Republikom Mauritanijom (vidjeti točku 15. ove presude), sporazuma koje su Kraljevina Maroko i on sam postigli oko nekih pitanja o primjeni prijedloga dogovora glavnog tajnika UN-a i četiriju ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. i Dopunskog protokola ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I), potpisanog 8. lipnja 1977. a kojima je on pristupio 23. lipnja 2015. (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 94.).

147 Štoviše, Vijeće, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov ne osporavaju, kao što je tužitelj istaknuo, da on sudjeluje u radu posebnog odbora koji je zadužen za proučavanje situacije glede primjene Deklaracije o davanju nezavisnosti zemljama i narodima na područjima pod kolonijalnom upravom i koji je osnovala Opća skupština UN-a, glede pitanja Zapadne Sahare kao i u zajedničkom radu Ekonomskog odbora za Afriku (ECA), osnovanog unutar Ekonomskog i socijalnog vijeća Ujedinjenih naroda, i Posebnog tehničkog odbora Afričke unije za financije, monetarne poslove, gospodarsko planiranje i povezivanje (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 95.).

148 Tužitelj je, dakle, priznat na međunarodnoj razini kao predstavnik naroda Zapadne Sahare, čak i pod pretpostavkom, kao što to tvrde Vijeće, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov, da to priznanje spada u ograničeni okvir postupka samoodređenja tog područja. Usto, njegovo sudjelovanje u tom postupku podrazumijeva da on ima samostalnost i odgovornost koji su nužni za djelovanje u tom okviru, što potvrđuje, osim toga, njegov statut uložen u spis. Okolnost da, kako to Vijeće, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov ističu, tužiteljeva prava i obveze nisu istovrijedni kao i prava i obveza država ili međunarodnih organizacija, koja doduše nije sporna, nije odlučujuća u tom pogledu (vidjeti u tom pogledu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 96. i 97.).

149 Kao drugo, tužitelj s pravom ističe da su institucije primile na znanje njegovu ulogu i njegovu reprezentativnost. S jedne strane, u točki 105. presude Vijeće/Front Polisario Sud je sam primio na znanje to da je Opća skupština UN-a priznala tu reprezentativnost (vidjeti točku 143. ove presude). S druge strane, tužitelj iznosi elemente koji upućuju na to da redovito razmjenjuje prepisku s Komisijom o pitanjima u vezi s položajem Zapadne Sahare. Osim toga, u okviru savjetovanja iz uvodne izjave 11. pobijane odluke (vidjeti točku 60. ove presude), ESVD je predložio tužitelju da s njime razmijeni stajališta u vezi sa spornim sporazumom, kao što to proizlazi iz Komisijina izvješća o procjeni o koristima za stanovništvo Zapadne Sahare od Sporazuma od održivog ribarstva između Unije i Kraljevine Maroka i njegova Protokola o provedbi kao i o Komisijinu savjetovanju s tim stanovništvom, koje je priloženo Prijedlogu odluke Vijeća od 8. listopada 2018. o potpisivanju, u ime Unije, Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka, njegova Protokola o provedbi i razmjene pisama koja je priložena navedenom sporazumu (SWD(2018) 433 *final*, u daljnjem tekstu: izvješće od 8. listopada 2018.). Tužitelj, dakle, utemeljeno tvrdi da ga institucije Unije smatraju legitimnim sugovornikom glede pitanja koja se mogu ticati tog područja, također i radi izražavanja svojeg stajališta u pogledu sklapanja spornog sporazuma (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 98.).

150 Kao treće, valja podsjetiti na to da je u točki 106. presude Vijeće/Front Polisario Sud smatrao da, uzimajući u obzir elemente navedene u točki 105. iste presude (vidjeti točku 143. ove presude), narod Zapadne Sahare treba smatrati kao „trećeg” u smislu načela relativnog učinka ugovora, na kojeg kao takvog može utjecati provođenje Sporazuma o pridruživanju u slučaju uključivanja područja Zapadne Sahare u područje primjene navedenog sporazuma, tako da on mora u svakom slučaju pristati na navedeno provođenje (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 99.).

151 Usto, u točkama 63. i 64. presude Western Sahara Campaign UK, Sud se oslonio na razmatranja iz presude Vijeće/Front Polisario, osobito na ona iz njezinih točaka 105. i 106., kako bi zaključio da se područje primjene Sporazuma o ribarstvu iz 2006. ne može tumačiti na način da uključuje područje Zapadne Sahare jer bi se inače prekršilo načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora. Isto tako, u točkama 69. do 73. iste presude, oslanjajući se na odredbe Konvencije o pravu

mora, Sud je iz tog utvrđenja zaključio da je suprotno istim načelima smatrati da su vode uz to nesamoupravno područje pod suverenitetom ili jurisdikcijom Kraljevine Maroka u smislu navedenog sporazuma o ribarstvu.

152 Ovom tužbom tužitelj namjerava braniti pravo naroda Zapadne Sahare na samoodređenje, iz razloga, u biti, što se pobijanom odlukom ne poštuje to pravo jer je sklapanje sporazuma s Kraljevinom Marokom koji se primjenjuje na to područje i na vode uz njega odobreno bez njegova pristanka, suprotno onomu što je Sud presudio (vidjeti točku 100. ove presude). Slijedom navedenog, mora se zaključiti da u toj posebnoj situaciji zahtjevi djelotvorne sudske zaštite nalažu, u svakom slučaju, da se tužitelju prizna sposobnost podnošenja tužbe Općem sudu radi obrane tog prava (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 100.).

153 S obzirom na sve te okolnosti, tužitelja treba okvalificirati kao pravnu osobu u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a koja ima stranačku sposobnost pred sudovima Unije radi podnošenja ove tužbe, ne dirajući u njegovu obvezu dokazivanja da ta tužba ispunjava ostale pretpostavke za dopuštenost, a osobito da ima aktivnu procesnu legitimaciju (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 101.).

154 Argumenti Vijeća, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov ne dovode u pitanje taj zaključak.

155 Prvo, navodne okolnosti glede činjenice da tužitelj nije jedini predstavnik naroda Zapadne Sahare i da je njegova reprezentativnost ograničena na postupak samoodređenja nisu, u svakom slučaju, odlučujuće s obzirom na okolnosti navedene u točkama 143. do 149. ove presude. Isto vrijedi za činjenicu da ga tijela UN-a nisu izrijekom definirala kao nacionalni oslobodilački pokret i da mu nisu dodijelila status promatrača kao i za argument prema kojem je njegova pravna osobnost u najboljem slučaju „funkcionalna” ili „prijelazna” (vidjeti u tom smislu današnju Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 103.).

156 Drugo, glede argumenta marokanskih komora za morski ribolov koji se temelji na navodnom nepostojanju neovisnosti tužitelja u odnosu na ADRS, uzimajući u obzir činjenicu da je tužitelj strana u postupku samoodređenja kao samostalna politička organizacija, a ne organizacija za zastupanje ADRS-a i da mu u svakom slučaju tekst koji marokanske komore za morski ribolov navode u prilog svojem argumentu priznaje tu samostalnost, taj se argument može samo odbiti (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 104.).

157 Treće, glede argumenta prema kojem između tužitelja i Unije ili između tužitelja i država članica ne postoji nikakva vrsta pravnog odnosa iz kojeg bi za njega proizlazila prava i obveze i koji bi bio oblik „međunarodnog priznanja” od strane Unije ili država članica, dovoljno je istaknuti da je u ovom slučaju Općem sudu podnesena tužba za poništenje protiv akta Unije o kojoj je on nadležan odlučivati, da tužitelj tvrdi da na njega kao predstavnika naroda Zapadne Sahare postoji izravan i osobni utjecaj i da ovom tužbom on namjerava braniti pravo tog naroda na samoodređenje koje su institucije dužne poštovati. Slijedom navedenog, u ovom se stadiju ne može isključiti postojanje pravnog odnosa između Unije i tužitelja, što će trebati provjeriti u okviru ispitivanja izravnog i osobnog utjecaja na ovog potonjeg. U svakom slučaju, budući da su institucije primile na znanje tužiteljevu reprezentativnost i da prema njemu postupaju kao prema legitimnom sugovorniku glede pitanja Zapadne Sahare, činjenica da on nije adresat niti jednog akta Unije koji proizvodi pravne učinke nije odlučujuća (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 105. do 108. i navedenu sudsku praksu).

158 Četvrto, suprotno onomu što Komisija tvrdi, priznanje tužiteljeve stranačke sposobnosti pred Općim sudom ne pretvara ovaj potonji u „kvazi-međunarodni" sud. Naime, prije svega, ovaj se spor ne odnosi na međunarodni „spor" u kojem je tužitelj stranka, nego na tužbu za poništenje protiv akta Unije. Potom, budući da je samo na Općem sudu da provjeri ispunjava li tužitelj pretpostavke za dopuštenost koje su svojstvene pravu Unije, a osobito pretpostavke koje proizlaze iz pojma pravne osobe, utvrđivanje dopuštenosti njegove tužbe odvija se u strogom okviru izvršavanja nadležnosti koje su pravom Unije povjerene Općem sudu. Naposljetku, budući da se izvršavanje nadležnosti povjerenih institucijama Unije u međunarodnom području ipak ne može izuzeti iz sudskog nadzora, priznanje stranačke sposobnosti u odnosu na tužitelja ne može dovesti do toga da Opći sud nadomjesti institucije koje vode vanjske odnose Unije i donese „političku" odluku. Osim toga, Opći sud ne može dati prednost razlozima međunarodne politike i svrsishodnosti nad pravilima o dopuštenosti iz članka 263. četvrtog stavka UFEU-a (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 109. do 113. i navedenu sudsku praksu).

159 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da treba odbiti argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka koji se temelji na nepostojanju tužiteljeve stranačke sposobnosti.

d) Valjanost punomoći koju je tužitelj izdao svojem odvjetniku

160 Marokanske komore za morski ribolov izražavaju dvojbe u vezi s valjanošću punomoći koju je tužitelj izdao svojem odvjetniku. Naime, one se pitaju može li tu punomoć valjano potpisati tužiteljev „politički tajnik", kao što je to ovdje slučaj. Zahtijevaju od Općeg suda da provjeri je li punomoć uredna. Tvrde da u suprotnom slučaju tužbu treba proglasiti nedopuštenom na temelju članka 51. stavka 3. Poslovnika.

161 Upitan u tom pogledu u okviru mjere upravljanja postupkom od 18. prosinca 2020., prvo, tužitelj navodi da on nije „pravna osoba privatnog prava" u smislu članka 51. stavka 3. Poslovnika. Drugo, ističe da su sve tužbe koje je podnio od 2012. podnesene na temelju punomoći koje je potpisao njegov „politički tajnik", a da valjanost tih punomoći nikada nije dovedena u sumnju. Treće, „tajništvo političke organizacije", na čijem je čelu potpisnik punomoći, dio je „glavnih struktura Fronta" i predmet članaka 119. do 130. njezina statuta. Četvrto, taj potpisnik i njegove funkcije mogu se u potpunosti identificirati u dokumentima koju su dostupni na internetu. Iz svih tih elemenata proizlazi da u skladu sa sudskom praksom nema nikakve dvojbe o tužiteljevoj namjeri da podnese ovu tužbu. U prilog tim argumentima tužitelj podnosi cjelovit tekst svojeg statuta, koji je odobren na njegovu četrnaestom kongresu održanom od 16. do 23. prosinca 2015., kao i dokumente dostupne na internetu nakoje se poziva.

162 U konkretnom slučaju valja istaknuti da je, kao i odvjetnička punomoć koju je tužitelj podnio u okviru predmeta povodom kojeg je donesena današnja presuda Front Polisario/Vijeće (T-279/19), dokument od 20. svibnja 2019., koji je on podnio u ovom slučaju i na koji se pozivaju marokanske komore za morski ribolov, prikazan kao punomoć koja je dana njegovu odvjetniku da u njegovo ime podnese tužbu za poništenje i koju je izdala u njegovo ime i potpisala osoba A označena kao „politički tajnik" te organizacije. Osim toga, marokanske komore za morski ribolov izražavaju dvojbe u vezi s valjanošću te punomoći na isti način kao i Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural (Comader), intervenijent u predmetu povodom kojeg je donesena navedena presuda, te je tužitelj u ovom slučaju podnio u tom pogledu očitovanja istog sadržaja poput onih koja je podnio u tom predmetu (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 115., 116. i 123.).

163 U tom pogledu, prije svega valja istaknuti da, neovisno o pretpostavkama predviđenima člankom 51. stavkom 3. Poslovnika, svaki subjekt ne mora dokazati samo svoju stranačku sposobnost, nego i činjenicu da je doista odlučio podnijeti tužbu i da su odvjetnici koji tvrde da ga zastupaju doista za to opunomoćeni (vidjeti u tom smislu današnju presudu Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 120. do 122. i navedenu sudsku praksu).

164 U ovom slučaju iz točaka 143. do 159. ove presude proizlazi da tužitelj ima stranačku sposobnost pred sudovima Unije. Valja, međutim, provjeriti nema li dvojbe oko činjenice da je on doista odlučio podnijeti tužbu, pri čemu Opći sud to pitanje može u svakom slučaju ispitati po službenoj dužnosti (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 117. i 119.).

165 S jedne strane, kao što to proizlazi iz tužiteljevih objašnjenja i dokumenata koji su podneseni tomu u prilog i čiji sadržaj nije sporan, izraz „politički tajnik” treba shvatiti na način da se odnosi na osobu na čelu tijela koje je u njegovu statutu nazvano „Tajništvo političke organizacije”. Osim toga, iz navedenih dokumenata izričito proizlazi da je osoba koja je potpisala punomoć koju je tužitelj dao odvjetniku obnašala zapravo dužnosti tužiteljeva „političkog tajnika” na dan podnošenja tužbe, što također nije sporno (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 125.).

166 S jedne strane, prema članku 92. točki 7. tužiteljeva statuta, nacionalno tajništvo koje je prema članku 76. istog statuta „vrhovno tijelo” tužitelja „tijekom razdoblja između dvaju kongresa” ima dužnosti, među ostalim, „[z]astupanja Fronta u njegovim odnosima s političkim strankama, vladama, oslobodilačkim pokretnima kao i drugim organizacijama”. Prema članku 120. tog istog statuta, „Tajništvo političke organizacije osigurava provedbu i praćenje odluka i programa Nacionalnog tajništva i njegova Ureda u vezi s naravi i dužnostima Političke organizacije” (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 126.).

167 Iz tih se članaka statuta tužitelja može, dakle, zaključiti, kao što je to ovaj potonji potvrdio na raspravi, da provedba odluka nacionalnog tajništva u njegovim odnosima s vladama i drugim organizacijama, među ostalim s Unijom, može biti u nadležnosti tajništva političke organizacije i da je po toj osnovi osoba A bila ovlaštena potpisati punomoć tužiteljevu odvjetniku (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 127.).

168 Valja dodati da iako uloga „političkog tajnika” u vidu zastupanja pred međunarodnim organizacijama, poput Unije, ili sudovima, poput Općeg suda, ne proizlazi iz nabrajanja zadaća tajništva političke organizacije u člancima 122. i 131. tužiteljeva statuta, njegov članak 120. dodjeljuje tom tijelu nadležnost za provedbu i praćenje odluka i programa nacionalnog tajništva te iz navedenih članaka 122. i 131. ne proizlazi da je nabrajanje njegovih zadaća taksativno (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 128. i 129. i navedenu sudsku praksu).

169 Iz tih razmatranja treba, dakle, zaključiti da je u konkretnom slučaju osoba A, „politički tajnik” tužitelja, bila ovlaštena provesti odluku „vrhovnog tijela” ovog potonjeg, to jest nacionalnog tajništva, da se podnese ova tužba. Osim toga, tužiteljev odvjetnik, član odvjetničke komore države članice koji kao takav podliježe kodeksu profesionalne etike, izjavio je u odgovoru na pitanja Općeg suda od 25. siječnja 2021. da je tužitelj „doista imao namjeru podnijeti [tužbu]” i da je „u potpunosti odlučan ishoditi stvarno poštovanje presuda Suda” (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 130. i 131. i navedenu sudsku praksu).

170 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da treba odbaciti dvojbe marokanskih komora za morski ribolov u vezi s valjanošću punomoći koju je tužitelj dao svojem odvjetniku.

e) Drugi argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka, koji se temelji na nepostojanju tužiteljeve aktivne procesne legitimacije

171 U okviru drugog argumenta o postojanju zapreke vođenju postupka Vijeće, koje podupiru Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i marokanske komore za morski ribolov, ističe da na tužitelja, koji nije adresat pobijane odluke, ona ne utječe izravno ni osobno.

172 Tužitelj tvrdi da pobijana odluka izravno i osobno utječe na njega jer se sporni sporazum primjenjuje na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje i zbog toga utječe na narod tog područja.

173 Uvodno, s jedne strane, valja podsjetiti na to da se prema ustaljenoj sudskoj praksi akt poput pobijane odluke, kojim se odobrava međunarodni sporazum koji je Unija sklopila, može pobijati tužbom. S druge strane, valja podsjetiti na to da članak 263. UFEU-a jasno razlikuje prava na tužbu institucija Unije i država članica te prava na tužbu fizičkih i pravnih osoba, pri čemu četvrti stavak tog članka određuje da ove potonje mogu pokrenuti postupak protiv akata koji su upućeni tim osobama ili koji se izravno i osobno odnose na njih te protiv regulatornih akata koji se izravno odnose na njih, a ne podrazumijevaju provedbene mjere (današnja presuda Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 135. i 136. i navedena sudska praksa).

174 U konkretnom slučaju tužitelj nije adresat pobijane odluke niti spornog sporazuma. Uzimajući u obzir poseban položaj međunarodnih sporazuma u pravnom poretku Unije i pravnu osnovu pobijane odluke, to jest članak 218. stavak 6. točku (a) podtočku i. UFEU-a koja za donošenje takve odluke zahtijeva suglasnost Europskog parlamenta, tužiteljeva tužba protiv pobijane odluke ne može se podvrgnuti pretpostavkama za dopuštenost koje su blaže od onih primjenjivih na tužbu protiv zakonodavnih akata. Na tužitelju je, dakle, da dokaže da pobijana odluka izravno i osobno utječe na njega, što, osim toga, on ne osporava (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 137. do 140. i navedenu sudsku praksu).

175 O ovom argumentu o postojanju zapreke vođenju postupka valja odlučiti tako da se započne ispitivanjem izravnog utjecaja na tužitelja.

1) Izravni utjecaj na tužitelja

176 Vijeće tvrdi da tužitelj ne ispunjava kriterije utvrđene u sudskoj praksi radi određivanja odnosi li se pobijani akt izravno na fizičku ili pravnu osobu. U tom pogledu, s jedne strane, glede prvih od tih kriterija, ono tvrdi da tužitelj nije adresat pobijanog akta i da ovaj potonji ne proizvodi pravne učinke u odnosu na njega. Naime, kao prvo, prema njegovu stajalištu pobijana odluka proizvodi pravne učinke samo u odnosu na Uniju ili njezine institucije, a ne u odnosu na treće osobe. Kao drugo, smatra da pobijana odluka ne proizvodi svoje učinke izvan područja primjene Ugovorâ. Kao treće, tvrdi da bi se, ako se radi određivanja izravnog utjecaja na tužitelja osloni na učinke spornog sporazuma na područje izvan Unije, Opći sud morao izjasniti o zakonitosti prava i obveza Kraljevine Maroka koji proizlaze iz navedenog sporazuma na koji je ta treća zemlja slobodno i suvereno pristala, a čime bi prekoračio svoje ovlasti. S druge strane, glede drugog od tih kriterija, ono tvrdi da taj sporazum i razmjena pisama ne proizvode sami pravne učinke prema trećim osobama i zahtijevaju provedbu na temelju Protokola o provedbi koji sam zahtijeva

dodatne provedbene mjere. U odgovoru na repliku Vijeće dodaje da pod pretpostavkom da pobijana odluka proizvodi učinke izvan područja Unije, sporni sporazum može utjecati samo na gospodarske subjekte koji posluju u dotičnim gospodarskim sektorima.

177 Tužitelj ističe da pobijana odluka izravno utječe na njega. Tvrdi da zadovoljava oba kriterija koji su potrebni da se ispuni pretpostavka za postojanje izravnog utjecaja. Naime, s jedne strane, iz presude Vijeće/Front Polisario zaključuje da s obzirom na to da se pobijana odluka odnosi na sklapanje sporazuma koji područje Zapadne Sahare i vode koje se nalaze uz to područje kao i njihove prirodne resurse izričito uključuje u svoje područje primjene bez pristanka naroda tog područja, navedeni sporazum utječe izravno na ovog potonjeg kao na trećeg koji nije stranka sporazuma. Samo zbog toga taj sporazum proizvodi učinke na njegov pravni položaj kao jedinog predstavnika tog naroda. S druge strane, tvrdi da se pobijana uredba koja je donesena prije pobijane odluke i koja samo raspodjeljuje ribolovne mogućnosti predviđene člankom 3. stavkom 1. Protokola o provedbi, ne može smatrati međumjerom koja sprečava izravan utjecaj na njega.

178 Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov iznose, u biti, istu argumentaciju kao i Vijeće.

179 Uvodno valja podsjetiti na to da prema ustaljenoj sudskoj praksi, pretpostavka, kako je predviđena člankom 263. četvrtim stavkom UFEU--a, a u skladu s kojom se odluka koja je predmet tužbe mora izravno odnositi na fizičku ili pravnu osobu, zahtijeva ispunjenje dvaju kumulativnih kriterija. Kao prvo, osporavana mjera Unije mora izravno proizvoditi učinke na pravni položaj pojedinca. Kao drugo, njome se ne smije davati nikakva diskrecijska ovlast adresatima te mjere koji su zaduženi za njezinu provedbu, s obzirom na to da je ona potpuno automatska i proizlazi isključivo iz propisa Unije, bez primjene drugih posrednih pravila (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 144. i navedenu sudsku praksu).

180 Valja, dakle, zasebno ispitati ispunjava li tužitelj svaki od tih dvaju kriterija.

i) Tužiteljevo poštovanje prvog kriterija izravnog utjecaja prema kojem osporavana mjera mora izravno proizvoditi učinke na njegov pravni položaj

181 Glede poštovanja prvog od kriterija izravnog utjecaja, iz argumentacije Vijeća, Kraljevine Španjolske, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov proizlazi da njihovo osporavanje postojanja izravnih učinaka pobijane odluke na tužiteljev pravni položaj obuhvaća, u biti, tri dijela. Prvi se zasniva na pravnim učincima svojstvenima odluci o sklapanju međunarodnog sporazuma u ime Unije. Drugi se odnosi na posebne pravne učinke pobijane odluke, uzimajući u obzir njezinu teritorijalnu primjenu. Treći se tiče neizmjene tužiteljeva pravnog položaja, uzimajući u obzir njegovu ulogu ograničenu na sudjelovanje u postupku samoodređenja Zapadne Sahare (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 146.).

– Prvi dio argumentacije Vijeća koji se odnosi na pravne učinke svojstvene odluci o sklapanju međunarodnog sporazuma u ime Unije

182 S jedne stane, Vijeće, koje podupire Francuska Republika, ističe, u biti, da odluka o sklapanju međunarodnog sporazuma u ime Unije ne proizvodi učinke u odnosu na treće osobe i da se na navodne učinke spornog sporazuma na tužitelja nije moguće pozivati kako bi se dokazalo da ta odluka utječe na njegov pravni položaj. S druge strane, Vijeće, koje u biti podupiru Francuska Republika i Komisija, tvrdi da odluka te naravi ne može proizvoditi pravne učinke doli u Uniji.

183 Tužitelj ističe, s jedne strane, da je pobijana odluka, zato što se odnosi na sklapanje spornog sporazuma, neodvojiva od ovog potonjeg, jer bi se takav akt koji se može pobijati inače izuzeo iz nadzora zakonitosti koji provodi sud. Osim toga, tužitelj ističe da u svakom slučaju nije sporno da teritorijalno područje primjene spornog sporazuma, odobrenog pobijanom odlukom, uključuje područje naroda Zapadne Sahare, vode koje se nalaze uz njega kao i njihove prirodne resurse. Tužitelj drži da upućivanje Vijeća na slobodan i suveren pristanak Kraljevine Maroka dovodi u pitanje nadležnost Vijeća za nadzor pobijane odluke.

184 Kao prvo, valja istaknuti da se odluka o sklapanju međunarodnog sporazuma, koja se zasniva na članku 218. stavku 6. UFEU-a, ne može pomiješati s odlukama donesenim na temelju članka 218. stavaka 3. i 4. UFEU-a koji se odnose na vođenje međunarodnih pregovora i, dakle, proizvode u načelu pravne učinke samo u odnosima između Unije i njezinih država članica kao i među institucijama Unije. S druge strane, tom se odlukom ostvaruje pristanak Unije da se obveže tim sporazumom. Ona je stoga konstitutivan element navedenog sporazuma i proizvodi pravne učinke u pogledu drugih njegovih stranaka jer se njome formalizira to da je Unija prihvatila obveze koje je preuzela prema njima (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 149. i 150. i navedenu sudsku praksu).

185 Usto, ako međunarodni sporazum sklopljen na temelju takve odluke vezuje stranke u odnosu na područje različito od njihova pod pretpostavkama koje su određene međunarodnim pravom, taj sporazum može utjecati na trećeg u smislu načela općeg međunarodnog prava u vezi s relativnim učinkom ugovora. Slijedom navedenog, učinci provedbe tog sporazuma na pravni položaj te treće osobe relevantni su za ocjenu izravnog utjecaja na ovu potonju na temelju odluke o sklapanju navedenog sporazuma, donesene u ime Unije (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 151. i 152. i navedenu sudsku praksu).

186 Iz toga proizlazi da Vijeće pogrešno tvrdi da po svojoj naravi pobijana odluka proizvodi učinke samo u pogledu Unije i njezinih institucija. Zbog istih razloga treba odbiti argument Francuske Republike prema kojem pobijana odluka ne proizvodi sama za sebe pravne učinke u pogledu tužitelja, zato što nije dostatna sama po sebi da sporni sporazum stupi na snagu (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 153. i navedenu sudsku praksu).

187 Kao drugo, valja istaknuti da međunarodni sporazum koji je Unija sklopila ne obvezuje samo institucije Unije, nego i treće države koje su stranke tih sporazuma. Zbog toga, kao što na to sama Francuska Republika podsjeća, tužbu za poništenje podnesenu protiv međunarodnog sporazuma treba shvatiti na način da je usmjerena protiv odluke kojom je on sklopljen u ime Unije. Isto tako, Sud je presudio da valja smatrati da zahtjev za prethodnu odluku koji se odnosi na valjanost međunarodnog sporazuma koji je Unija sklopila valja shvatiti kao da se odnosi na akt kojim je Unija zaključila takav međunarodni sporazum (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 154. i navedenu sudsku praksu).

188 Međutim, s obzirom na nadležnost Suda, kako u okviru tužbe za poništenje tako i u okviru zahtjeva za prethodnu odluku, za ocjenu je li međunarodni sporazum koji je Unija sklopila usklađen s Ugovorima i pravilima međunarodnog prava koja je obvezuju, presuđeno je da se kontrola Suda nad valjanošću odluke o sklapanju međunarodnog sporazuma u kontekstu prethodnog pitanja može odnositi na zakonitost tog akta u pogledu sadržaja samog predmetnog međunarodnog sporazuma (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 155. i navedenu sudsku praksu).

189 Ta se razmatranja primjenjuju u slučaju tužbe za poništenje protiv odluke te naravi koju je Općem sudu podnijela pravna osoba u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a, poput ove tužbe. Svako bi drukčije tumačenje dovelo, kao što to, u biti, tužitelj ističe, do toga da se pobijana odluka uvelike izuzme iz meritornog nadzora zakonitosti, što bi bilo nespojivo s načelom djelotvorne sudske zaštite (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 156. i 157. i navedenu sudsku praksu).

190 Slijedom navedenog, prilikom ispitivanja izravnog i osobnog utjecaja takve odluke na tu pravnu osobu treba uzeti u obzir, po potrebi, učinke koje je na njezin pravni položaj proizveo međunarodni sporazum sklopljen na temelju te odluke (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 158. i navedenu sudsku praksu).

191 U konkretnom je slučaju utvrđeno da, s obzirom na svoju ulogu predstavnika naroda Zapadne Sahare, tužitelj ima stranačku sposobnost protiv pobijane odluke na temelju koje može braniti prava koja taj narod izvodi iz pravila međunarodnog prava koja obvezuju Uniju (vidjeti točku 152. ove presude). Shodno tomu i kao što on to u biti ističe, tužitelj mora imati mogućnost da se u svrhu dokazivanja postojanja izravnog i osobnog utjecaja na sebe pozove na učinke spornog sporazuma na ta prava, jer bi se inače djelotvorna sudska zaštita tih prava uvelike lišila svojeg korisnog učinka (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 160. i navedenu sudsku praksu).

192 Kao treće, glede teritorijalnog područja primjene pobijane odluke, valja istaknuti, s jedne strane, da je namjena takve odluke, kao konstitutivnog elementa izražavanja suglasja volja tih dvaju subjekata međunarodnog prava, proizvesti pravne učinke u okviru odnosa između Unije i Kraljevine Maroka i, slijedom toga, nužno proizvodi učinke u međunarodnom pravnom poretku. S druge strane, kao što proizlazi iz sudske prakse, pravni učinci tog sporazuma na područje druge stranke sporazuma ili na područje trećeg mogu biti relevantni radi dokazivanja izravnog i osobnog utjecaja pobijane odluke na fizičku ili pravnu osobu, ako se njome izražava pristanak Unije na to da takav sporazum proizvodi takve učinke (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 161. do 165. i navedenu sudsku praksu).

193 U konkretnom slučaju tužitelj, pozivajući se na presude Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK, oslanja se na primjenu spornog sporazuma na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje te na svojstvo naroda tog područja kao trećeg koji nije stranka sporazuma, u smislu relativnog učinka ugovora, kako bi tvrdio da pobijana odluka izravno utječe na njega u svojstvu predstavnika tog naroda (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 166.).

194 Nije relevantna činjenica da, kao što Vijeće i Francuska Republika to naglašavaju, učinci sporazuma i njegova provedba na državnom području Kraljevine Maroka spadaju pod suverenu nadležnost ove potonje.

195 Naime, s jedne strane, u ovom slučaju tužitelj se ne poziva na učinke spornog sporazuma na državno područje Maroka ili na vode nad kojima Kraljevina Maroko izvršava svoj suverenitet ili jurisdikciju u smislu presude Western Sahara Campaign UK (vidjeti točke 44. do 50. ove presude), nego na učinke koje on proizvodi na treće područje i na vode koje se nalaze uz to područje. Osim toga, u skladu sa sudskom praksom Opći sud ne odlučuje o zakonitosti pristanka Kraljevine Maroka na prava i obveze koji proizlaze iz navedenog sporazuma, nego samo o zakonitosti pristanka Unije na njih (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 168. i 169. i navedenu sudsku praksu).

196 Iz prethodno navedenog proizlazi da se s obzirom na narav odluke o sklapanju međunarodnog sporazuma i njezinih vlastitih pravnih učinaka, ne može odmah isključiti postojanje izravnih učinaka pobijane odluke na tužiteljev pravni položaj zbog sadržaja spornog sadržaja. Prvi dio argumentacije Vijeća treba stoga odbiti.

– Drugi dio argumentacije Vijeća, koji se odnosi na posebne pravne učinke spornog sporazuma, uzimajući u obzir njegovu teritorijalnu primjenu na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju

197 Vijeće, Komisija i marokanske komore za morski ribolov osporavaju, u biti, činjenicu da pobijana odluka i sporni sporazum proizvode pravne učinke prema tužitelju zbog primjene tog sporazuma na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje. S jedne strane, kako bi Sporazum o ribarstvu proizvodio pravne učinke prema trećima, on zahtijeva donošenje svojeg Protokola o provedbi i druge dodatne mjere. S druge strane, učinci tih akata na to područje su isključivo ekonomske i nepravne naravi. Oni ne stvaraju, dakle, prava ni obveze u pogledu naroda tog područja i ne proizvode učinke prema njemu.

198 Tužitelj tvrdi da zbog izričitog uključivanja područja Zapadne Sahare i voda koje se nalaze uz to područje kao i njihovih prirodnih resursa u područje primjene spornog sporazuma, ovaj potonji i, dakle, pobijana odluka utječu na narod tog područja s obzirom na njegovo pravo na samoodređenje. Osim toga, tvrdi da provedbene mjere tog sporazuma nisu relevantne jer je navedeno uključivanje samo po sebi suprotno načelu samoodređenja i načelu relativnog učinka ugovora te proizvodi pravne učinke na navedeni narod, a što izravno utječe na njega kao predstavnika tog naroda.

199 U tom pogledu valja uvodno istaknuti, kao što je to utvrđeno u točkama 109. do 123. ove presude, da je točna pretpostavka na kojoj tužitelj zasniva svoju aktivnu procesnu legitimaciju, to jest da se pobijanom odlukom odobrava Sporazum između Unije i Kraljevine Maroka koji se izričito primjenjuje na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje.

200 Valja, dakle, samo provjeriti može li se zbog primjene spornog sporazuma na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje, za pobijanu odluku smatrati da utječe na narod tog područja.

201 U tom pogledu, prvo, mora se utvrditi, kao što je to navedeno u točki 150. ove presude, da je u točki 106. presude Vijeće/Front Polisario, Sud zaključio da narod Zapadne Sahare treba smatrati kao „trećeg” u smislu načela relativnog učinka ugovora, na kojeg može utjecati provođenje Sporazuma o pridruživanju u slučaju uključivanja područja Zapadne Sahare u područje primjene navedenog sporazuma. Drugo, u istoj točki navedene presude Sud je iz tog zaključio da on mora u svakom slučaju pristati na takvo uključivanje i u slučaju u kojem je to provođenje takve naravi da mu škodi i u slučaju u kojem mu ono koristi. Treće, u točki 63. presude Western Sahara Campaign

UK, Sud se pozvao, među ostalim, na točku 106. presude Vijeće/Front Polisario kako bi zaključio da se Sporazum o ribarstvu iz 2006. ne može primjenjivati na područje Zapadne Sahare, jer bi se inače povrijedilo načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora. Četvrto, u točki 69. presude Western Sahara Campaign UK on je iz tumačenja pojma „vode koje su pod suverenitetom ili jurisdikcijom" iz navedenog sporazuma o ribarstvu, s obzirom na Konvenciju o pravu mora, zaključio da, imajući u vidu činjenicu da područje Zapadne Sahare ne čini dio Kraljevine Maroka, kako je to navedeno u točkama 62. do 64. iste presude, vode koje se nalaze uz to područje ne spadaju u ribolovnu zonu definiranu istim sporazumom.

202 Iz sudske prakse valja, dakle, zaključiti da su razmatranja iz točke 106. presude Vijeće/Front Polisario relevantna s obzirom na odredbe spornog sporazuma koji se, iako je dio istog skupa sporazuma kao i Sporazum o pridruživanju, izričito primjenjuje na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz to područje. Slijedom navedenog, ta teritorijalna primjena spornog sporazuma može utjecati na narod navedenog područja i zahtijevati njegov pristanak (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 194. i 195.).

203 Ta analiza nije dovedena u pitanje argumentima Vijeća, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov.

204 Kao prvo, glede argumenata o nužnosti provedbenih mjera kako bi sporni sporazum proizvodio pravne učinke prema trećima, valja istaknuti, prije svega i kao što je to naglašeno u točkama 125. i 131. ove presude, da tužitelj zahtijeva poništenje pobijane odluke u cijelosti. Ta se odluka odnosi na sklapanje kako Sporazuma o ribarstvu tako i Protokola o provedbi i razmjene pisama, pri čemu su ovi potonji instrumenti, osim toga, sastavni dio navedenog sporazuma (vidjeti točku 102. ove presude). Slijedom navedenog, irelevantna je činjenica, koju je Vijeće istaknulo, da je za nastanak pravnih učinaka prema trećima na temelju Sporazuma o ribarstvu potrebno donijeti Protokol o provedbi.

205 Potom, kao što to tužitelj naglašava, uključivanje Zapadne Sahare i voda koje se nalaze uz nju na temelju Sporazuma o ribarstvu u njegovo teritorijalno područje primjene kao i u teritorijalno područje primjene Protokola o provedbi proizlazi iz samih odredaba navedenog sporazuma i navedenog protokola o tom području primjene, u vezi s razmjenom pisama (vidjeti točke 109. do 117. ove presude).

206 Doduše, djelotvorno ostvarivanje uzajamnih prava i obveza od strane Unije i Kraljevine Maroka na koje su oni pristali na temelju Sporazuma o ribarstvu i Protokola o provedbi zahtijeva donošenje različitih provedbenih mjera glede dodjele ribolovnih prava plovilima Unije u pogledu, s jedne strane, plaćanja financijskog doprinosa iz članka 12. navedenog sporazuma u njegovim različitim oblicima te, s druge strane, raspodjele tog doprinosa, osobito sektorske potpore.

207 Međutim, s jedne strane, valja istaknuti da u ovom slučaju sama činjenica da sporni sporazum uvodi pravni režim ribolovnih prava i financijske naknade primjenjiv na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju utječe na narod navedenog područja kao trećeg koji nije stranka tog sporazuma, u smislu načela relativnog učinka ugovora i neovisno o njegovoj stvarnoj provedbi. Isto tako, na ovog potonjeg utječe sama činjenica da taj sporazum dodjeljuje Uniji i Kraljevini Maroku uzajamna prava i obveze u vezi s tim pravnim režimom na navedenom području i navedenim vodama.

208 S druge strane i u svakom slučaju, osobito iz teksta članka 1. točke (h) Sporazuma o ribarstvu proizlazi da uključivanje Zapadne Sahare i voda koje se nalaze uz nju u teritorijalno područje primjene tog sporazuma i Protokola o provedbi jest bezuvjetno. Naime, uključivanje navedenih voda u ribolovnu zonu definiranu tim sporazum ne podliježe nikakvom osobitom ograničenju.

209 Naposljetku, doduše, i kao što to proizlazi iz poglavlja II. Priloga Protokolu o provedbi i tehničkih specifikacija za ribolov iz Dodatka 2. tom istom protokolu, Unija i Kraljevina Maroko odredile su, unutar ribolovne zone, zone upravljanja koje podliježu posebnim ograničenjima. Tako se navedenim poglavljem prepušta Kraljevini Maroku da odredi točne koordinate tih zona upravljanja i zone zabrane ribolova unutar njih, jer se gore navedenim tehničkim specifikacijama za ribolov utvrđuju samo krajnje granice navedenih zona upravljanja.

210 Osim toga, samo se na ribolovne kategorije iz tehničkih specifikacija za ribolov kategorija 3. do 6. odnose zone upravljanja čije granice uključuju vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu (vidjeti točku 110. ove presude).

211 Međutim, iz odredaba navedenih u točkama 208. i 209. ove presude proizlazi da se margina prosudbe kojom Kraljevina Maroko raspolaže odnosi na točno razgraničenje zona upravljanja i zona koje su možda zabranjene za ribolov, a ne na samu ribolovnu zonu. Sama činjenica da se tim odredbama ovlašćuje Kraljevina Maroko da odluči mogu li gore spomenute zone upravljanja ribolovnih kategorija uključivati vode uz Zapadnu Saharu, utječe na narod tog područja.

212 Osim toga i kao što je na to podsjetio nezavisni odvjetnik M. Wathelet u točki 69. svojeg mišljenja u predmetu Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1), granica između Zapadne Sahare i Kraljevine Maroka nalazi se na paraleli 27°42’S (Pointe Stafford). S obzirom na koordinate koje se odnose na granice zona upravljanja iz tehničkih specifikacija za ribolov kategorija 4. i 6., iz toga se mora zaključiti, s jedne strane, da najveći dio zone unutar granica zone upravljanja iz prve od tih specifikacija odgovara vodama koje se nalaze uz Zapadnu Saharu te, s druge strane, da je zona unutar granica zone upravljanja iz druge od tih specifikacija u cijelosti uključena u te vode. Osim toga, te granice su određene u okviru instrumenata odobrenih pobijanom odlukom i ne ovise, dakle, o kasnijim provedbenim mjerama.

213 Isto tako, na temelju načela razmjerne raspodjele koristi koje proizlaze iz ribolovnih aktivnosti iz članka 12. stavka 4. Sporazuma o ribarstvu, stranke se obvezuju osigurati da dotično stanovništvo, uključujući ono iz Zapadne Sahare, uživa te koristi razmjerno ribolovnim aktivnostima u zoni određenoj tim sporazumom, koje uključuju vode uz to područje, pri čemu nije predviđena iznimka od tog načela.

214 U tom pogledu i kao što to proizlazi iz objašnjenja i elemenata koje je tužitelj istaknuo, ribolovni resursi osobito su bogati u vodama koje se nalaze uz Zapadnu Saharu. Osim toga, u izvješću od 8. listopada 2018. Komisija navodi da je u 2012. to područje pružalo 78 % ukupne količine ulovâ ribe ostvarenih u marokanskim vodama i vodama koje se nalaze uz predmetno područje. Isto tako, iz tog izvješća također proizlazi da je 66 % iznosa sektorske potpore po osnovi razdoblja od 2014. do 2018. bilo isplaćeno u korist dijela Zapadne Sahare pod nadzorom Kraljevine Maroka. Iz toga se može, dakle, zaključiti da primjenom načela navedenog u točki 213. ove presude dio ukupne količine ulova ribe u ribolovnoj zoni određenoj spornim sporazumom, koje predstavljaju ulovi ostvareni u vodama uz Zapadnu Saharu, može opravdati isplatu znatnog dijela iznosa sektorske potpore u korist sektora ribarstva tog nesamoupravnog područja.

215 Kao što proizlazi, među ostalim iz članka 12. stavka 4. Sporazuma o ribarstvu i članka 6. stavka 2. te članka 7. stavka 2. Protokola o provedbi, razmatranje pravedne geografske i socijalne raspodjele financijskog doprinosa, a osobito sektorske potpore, u zajedničkoj je nadležnosti stranaka spornog sporazuma. Konkretnije, iz članaka 4. i 6. do 8. navedenog protokola kao i iz poglavlja 1. točke E njegova priloga te kao što to tužitelj ističe, proizlazi da su plaćanja koja odgovaraju tom financijskom doprinosu izvršena u korist Kraljevine Maroka i da ona ima odgovornost za njegovo korištenje pod nadzorom Zajedničkog odbora osnovanog člankom 13. Sporazuma o ribarstvu.

216 Slijedom navedenog i kao što tužitelj to s pravom ističe, utjecaj na narod Zapadne Sahare i obveza da se zahtijeva njegov pristanak proizlaze samo iz odredaba spornog sporazuma i Protokola o provedbi, neovisno o dodatnim provedbenim mjerama. Konkretno, može se naglasiti, kao što to proizlazi iz Rezolucije 50/33 Opće skupštine UN-a (vidjeti točku 19. ove presude) te kao što je to tužitelj iznio, da je to tijelo u više navrata podsjetilo na pravo naroda nesamoupravnih područja na uživanje prirodnih resursa na svojim područjima, pravo raspolaganja tim resursima u svojem najboljem interesu, a osobito svojim morskim resursima, i na nužnost da se osigura da se u cijelosti poštuje i štiti trajni suverenitet stanovništva tih područja na tim resursima. Osim toga, u točkama 130. do 134., 145. i 146. svojeg mišljenja u predmetu Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1), nezavisni odvjetnik M. Wathelet ustvrdio je da je to pravo relevantno u kontekstu sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka radi iskorištavanja ribolovnih resursa Zapadne Sahare i da povreda prava njezina naroda da slobodno raspolaže takvim prirodnim resursima jest povreda prava tog naroda na samoodređenje.

217 Kao drugo, glede argumenta koji se temelji na isključivo ekonomskoj, a ne pravnoj naravi učinaka spornog sporazuma na područje Zapadne Sahare, dovoljno je utvrditi da samo zbog svoje primjene na to područje i na vode koje se nalaze uz to područje, Sporazum o ribarstvu i Protokol o provedbi, u vezi s razmjenom pisama, proizvode pravne učinke prema narodu tog područja kao trećemu koji nije stranka tog sporazuma, u smislu relativnog učinka ugovora, i to iz razloga navedenih u točkama 201. do 216. ove presude. Osim toga, s jedne strane, može se istaknuti da su u odredbama tih instrumenata i njihovih priloga utvrđena precizna i bezuvjetna pravila glede razgraničenja ribolovne zone i zona upravljanja kao i glede obveza i ograničenja koja se moraju uzeti u obzir u okviru ribolovnih aktivnosti, koje su primjenjive na vode uz navedeno područje. Isto vrijedi za odredbe tih instrumenata u vezi s iznosom financijske naknade, njezinim sastavom i pravednom geografskom i socijalnom raspodjelom socioekonomskih koristi spornog sporazuma kojima je određen pravni okvir u kojem će se dio te financijske naknade dodijeliti u korist gospodarskih aktivnosti na predmetnom području. Te odredbe mogu, dakle, proizvoditi pravne učinke na gospodarske subjekte koji su korisnici financiranja koje proizlazi iz te naknade, osobito sektorske potpore, uključujući one koji svoje djelatnosti obavljaju na tom području (u tom smislu i po analogiji vidjeti rješenje od 10. prosinca 2019., Front Polisario/Vijeće, T-344/19, neobjavljeno, EU:T:2019:862, t. 24. do 35.).

218 Kao treće, glede navodne okolnosti da sporni sporazum ne stvara prava ili obveze prema narodu Zapadne Sahare, dovoljno je istaknuti u ovom stadiju da se, neovisno o pitanju jesu li stranke tog sporazuma imale namjeru dodijeliti mu prava, navedenim sporazumom izražava volja stranaka, to jest Unije i Kraljevine Maroka, da donesu i provedu pravni režim za iskorištavanje ribolovnih resursa voda koje se nalaze uz to područje i za raspodjelu financijskog doprinosa, osobito u korist aktivnosti na navedenom području. Pravila uspostavljena tim pravnim režimom obvezuju, dakle, tog trećeg koji nije stranka predmetnog sporazuma, u dijelu u kojem se primjenjuju na navedeno područje, osobito pravila o nadležnosti stranaka navedenog sporazuma i njihovih javnih tijela glede njegove provedbe. Konkretno, ta pravila su prepreka tomu da taj narod slobodno odlučuje

o načinima tog iskorištavanja i raspodjele koristi koje iz toga proizlaze. Dakle, učinak je spornog sporazuma stvaranje obveza prema tom narodu (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 322. i navedenu sudsku praksu).

219 Kao četvrto, glede argumenta prema kojem sporni sporazum u svakom slučaju ne proizvodi pravne učinke prema narodu Zapadne Sahare, s jedne strane, valja istaknuti da se dopuštenost tužbe za poništenje određuje samo na temelju pretpostavki utvrđenih u članku 263. četvrtom stavku UFEU-a, kako su protumačene u sudskoj praksi. S druge strane, glede mišljenja profesora međunarodnog javnog prava na koje se oslanjaju marokanske komore za morski ribolov, valja istaknuti da se Opći sud može osloniti na takve pravne doktrine kako bi doveo u pitanje tumačenje međunarodnog prava koje je Sud prihvatio (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 198. i 199. i navedenu sudsku praksu).

220 Kao peto, utjecaj koje odredbe spornog sporazuma primjenjivih na vode uz Zapadnu Saharu imaju na narod tog nesamoupravnog područja i nužnost da se zatraži njegov pristanak nisu dovedeni u pitanje uvodnim razmatranjima Komisije u njezinu intervencijskom podnesku, prema kojima „točan” pravni odnos između nesamoupravnog područja i voda koje se nalaze ispred njegovih obala nije „jasno” uređen međunarodnim pravom, osobito Konvencijom o pravu mora.

221 Prije svega valja istaknuti, kao što to tužitelj s pravom naglašava, Konvencija o pravu mora izraz je trenutačnog stanja običajnog međunarodnog pomorskog prava, kao što to osobito proizlazi iz sudske prakse Međunarodnog suda (vidjeti u tom smislu presudu Međunarodnog suda od 12. listopada 1984., Određivanje morske granice u području zaljeva Maine, Zbornik Međunarodnog suda iz 1984., str. 246., t. 94.).

222 U tom pogledu iz stavka 1. točke (a) Rezolucije III. Završnog akta Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu od 30. travnja 1982., koju Komisija navodi, proizlazi da će se u slučaju nesamoupravnog područja „odredbe o pravima i interesima na temelju Konvencije ostvarivat[i...] za dobrobit naroda toga područja u cilju promicanja njihovog blagostanja i razvoja”. Iz toga treba, dakle, zaključiti da se svaki put kada odredbe Konvencije o pravu mora upućuju na prava ili interese država stranaka te konvencije one primjenjuju po analogiji na prava i interese naroda nesamoupravnih područja i moraju se provoditi, ako ne od strane ovih potonjih, onda barem u njihovu korist. Glede stavka 1. točke (b) te rezolucije, koju Komisija također navodi, valja istaknuti, kao što to tužitelj ističe u svojim očitovanjima o intervencijskom podnesku te institucije, taj stavak nije primjenjiv na Zapadnu Saharu jer se odnosi na „slučaj” „spor[a među državama] o suverenosti nad nekim [nesamoupravnim] područjem”. Za razilaženja između Kraljevine Maroka i tužitelja u vezi s tim područjem ne može se, uzimajući u obzir status tužitelja, smatrati da su dio „spora među državama”.

223 Međutim, glede prava u vezi s iskorištavanjem prirodnih resursa u vodama koje se nalaze uz ta nesamoupravna područja, Rezoluciju III. Završnog akta Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu mora treba tumačiti s obzirom na načelo trajnog suvereniteta na tim resursima i načelo samoodređenja iz kojeg proizlazi (vidjeti točku 216. ove presude), u tom smislu da do ostvarivanja tih prava u korist tih naroda od strane trećeg subjekta, primjerice upravne vlasti, ne može doći, a da im se ne omogući izražavanje njihove volje u tom pogledu.

224 Konkretno, valja istaknuti, kao što je na to Sud podsjetio u točkama 6. do 9. presude Western Sahara Campaign UK, da Konvencija o pravu mora definira, među ostalim, prava obalne države na teritorijalnom moru i IGP-u. U tom pogledu, s jedne strane, članak 2. stavak 1. te konvencije određuje da se suverenost obalne države proteže – izvan njezina kopnenog područja i njezinih

unutrašnjih voda – na susjedni pojas mora, koji se naziva „teritorijalnim morem”. Članak 2. stavak 3. te konvencije određuje da se suverenost nad teritorijalnim morem ostvaruje prema odredbama te konvencije i prema drugim pravilima međunarodnog prava. S druge strane, članak 55. te iste konvencije određuje da je „[i]sključivi gospodarski pojas […] područje koje se nalazi izvan teritorijalnog mora i uz njega, podvrgnuto posebnom pravnom režimu ustanovljenome u ovome dijelu, na temelju kojega su prava i jurisdikcija obalne države i prava i slobode drugih država uređeni relevantnim odredbama Konvencije”. Članak 56. točka 1. podtočka (a) te konvencije određuje, među ostalim, da „[u] isključivom gospodarskom pojasu obalna država ima suverena prava radi istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim i neživim prirodnim bogatstvima voda nad morskim dnom i onih morskog dna i njegova podzemlja”.

225 Tako iz prethodno navedenog proizlazi da se nesamoupravnim područjima mogu priznati prava, osobito glede iskorištavanja prirodnih resursa, na pojas mora uz to područje, koji je Konvencijom o pravu mora definiran kao teritorijalno more, kao i na morski pojas koji se nalazi izvan tog prvog pojasa, u granicama prava priznatih tom konvencijom obalnim državama na IGP-u i ne dovodeći u pitanje razgraničenje morskih pojaseva trećih susjednih država i njihova prava.

226 U konkretnom slučaju valja utvrditi da članak 1. točka (h) Sporazuma o ribarstvu uključuje u ribolovnu zonu „vode uz Zapadnu Saharu”, pri čemu se ne pojašnjava odgovara li ovaj potonji pojam samo definiciji teritorijalnog mora, u smislu Konvencije o pravu mora ili se proteže na morski pojas koji se nalazi izvan njega, u granicama prava priznatih tom istom konvencijom obalnim državama na IGP-u. U svakom slučaju, budući da je tim istim člankom određeno da ribolovna zona neće imati utjecaja na eventualne pregovore o razgraničenju pomorskih zona obalnih država koje graniče s ribolovnom zonom i općenito na prava trećih država, valja zaključiti da se narodu Zapadne Sahare mogu priznati prava na iskorištavanje prirodnih resursa u vodama koje se nalaze uz to područje, u smislu Sporazuma o ribarstvu.

227 Potom, kao što na to tužitelj podsjeća i kako proizlazi iz sudske prakse Međunarodnog suda i Stalnog arbitražnog suda (SAS), prava na moru uređena su međunarodnim običajnim pravom prema kojem „kopno dominira nad morem zbog projekcije obala ili obalnih pojaseva”, to jest, konkretnije, da prava na moru proizlaze iz suvereniteta obalne države nad kopnom, jer je morsko područje neodvojivo povezano s kopnenim područjem (vidjeti u tom smislu, SAS, 23. listopada 1909., Predmet Grisbådarna (Norveška, Švedska), *Zbornik arbitražnih odluka*, sv. XI., str. 159., Međunarodni sud, presude od 8. listopada 2007., Teritorijalni i morski spor između Nikaragve i Hondurasa u Karipskom moru (Nikaragva protiv Hondurasa), presuda, Zbornik Međunarodnog suda iz 2007., str. 659., t. 126., i od 3. veljače 2009., Određivanje morske granice na Crnom moru (Rumunjska protiv Ukrajine), presuda, Zbornik Međunarodnog suda iz 2009., str. 61., t. 77.).

228 Kao što to proizlazi iz tužiteljevih objašnjenja, Opća skupština Ujedinjenih naroda prešutno je primijenila to načelo na nesamoupravna područja, osobito kada u Rezoluciji 50/33 izjavljuje da „štetno iskorištavanje i pustošenje morskih resursa” nesamoupravnih područja „ugrožavaju cjelovitost i blagostanje tih područja„ i „poziva sve vlade i sva tijela Ujedinjenih naroda da osiguraju da se u cijelosti poštuje i štiti trajni suverenitet stanovništva [tih područja] na njihovim prirodnim resursima (vidjeti točku 19. ove presude). Tvrdi tako da se prirodni resursi na morskom području, koji su neodvojivo povezani s kopnenim dijelom navedenih nesamoupravnih područja, nalaze pod trajnim suverenitetom naroda tih područja.

229 Osim toga, kao što tužitelj to ističe, primjena tog načela na nesamoupravna područja također proizlazi iz međunarodne prakse Unije, kako to dočarava Euro-mediteranski privremeni sporazum o pridruživanju u području trgovine i suradnje između Europske zajednice, s jedne strane, i Palestinske oslobodilačke organizacije (PLO) za dobrobit Palestinske samouprave na Zapadnoj obali i u pojasu Gaze, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 24. veljače 1997. (SL 1997., L 187, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 41., str. 18.). Naime, članak 1. točka (m) Protokola 3. uz taj sporazum o definiciji pojma „proizvod s podrijetlom” i metodama upravne suradnje definira „državno područje” stranaka na način da „‚državno područje’ uključuje teritorijalne vode”.

230 Naposljetku valja istaknuti da je u presudi Western Sahara Campaign UK Sud prešutno primijenio ta načela na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju.

231 Naime, Sud je istaknuo, s jedne strane, da su vode nad kojima obalna država ima pravo izvršavati suverenost ili jurisdikciju, na temelju Konvencije o pravu mora, ograničene isključivo na vode koje se nalaze uz njezino državno područje i spadaju u njezino teritorijalno more ili njezin IGP te, s druge strane, da imajući u vidu činjenicu da područje Zapadne Sahare ne čini dio Kraljevine Maroka vode koje se nalaze uz područje Zapadne Sahare ne spadaju u marokansku ribolovnu zonu (presuda Western Sahara Campaign UK, t. 68. i 69.).

232 Iz toga se može, dakle, zaključiti da je Sud smatrao da prava na vodama koje se nalaze uz Zapadnu Saharu trebaju slijediti prava na kopnenom dijelu tog nesamoupravnog područja, a osobito prava njegova naroda.

233 Iz prethodno navedenog proizlazi, dakle, da je, suprotno onomu na što Komisija upućuje, prava obalne države utvrđena na temelju Konvencije o pravu mora, a osobito prava na iskorištavanje prirodnih resursa u pojasevima određenima tom konvencijom, uključujući ribolovne resurse, moguće ostvarivati u korist naroda tih nesamoupravnih područja s morskom obalom, poput Zapadne Sahare, ne dovodeći u pitanje prava susjednih obalnih država.

234 U svakom slučaju, budući da se sporni sporazum ne primjenjuje samo na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu, nego i na samo njezino kopneno područje, teritorijalna primjena tog sporazuma utječe na njezin narod, neovisno o odnosu između navedenog područja i navedenih voda koje se nalaze uz to područje.

235 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da zato što teritorijalno područje primjene spornog sporazuma uključuje područje Zapadne Sahare i vode koje se nalaze uz to područje, taj sporazum može utjecati na narod tog područja i, dakle, zahtijevati njegov pristanak.

– Treći dio argumentacije Vijeća, koji se temelji na neizmjeni tužiteljeva pravnog položaja, uzimajući u obzir njegovu ulogu ograničenu na sudjelovanje u postupku samoodređenja Zapadne Sahare

236 Vijeće, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov smatraju da uloga dodijeljena tužitelju u okviru postupka samoodređenja Zapadne Sahare ne podrazumijeva da pobijana odluka i sporni sporazum proizvode izravne učinke na njegov pravni položaj. Naime, njegova ovlast predstavljanja je ograničena i nije isključiva te on nije gospodarski subjekt. Usto, pobijana odluka i sporni sporazum ne prejudiciraju ishod tog postupka. Stoga su učinci pobijane odluke na tužitelja u najboljem slučaju neizravni i politički.

237 Tužitelj tvrdi da samo zbog toga što pobijana odluka utječe na narod Zapadne Sahare u smislu točke 106. presude Vijeće/Front Polisario, ona proizvodi izravne pravne učinke na njegov položaj kao jedinog predstavnika naroda Zapadne Sahare. Usto, tvrdi da politički proces samoodređenja „očito" uključuje gospodarska pitanja koja su povezana s iskorištavanjem prirodnih resursa i da se u svakom slučaju spornim sporazumom postavlja „teritorijalno" pitanje, tako da spor u cijelosti spada u okvir u kojem on obavlja svoju zadaću.

238 U tom pogledu valja ponajprije podsjetiti na poseban položaj Zapadne Sahare, kako proizlazi iz razvoja međunarodnog konteksta navedenog u točkama 2. do 20. ove presude. Naime, iako je postupak samoodređenja tog nesamoupravnog područja i dalje u tijeku, njegova upravna vlast, u smislu članka 73. Povelje Ujedinjenih naroda, to jest Kraljevina Španjolska, odrekla se od 26. veljače 1976. izvršavanja bilo kakve međunarodne odgovornosti glede upravljanja tim područjem što su tijela UN-a primila na znanje (vidjeti točku 13. ove presude). Slijedom navedenog, stranke u tom postupku, vođenom pod okriljem te organizacije, su, s jedne strane, Kraljevina Maroko koja zahtijeva izvršavanje suverenih prava na tom području te, s druge strane, tužitelj kao predstavnik naroda tog područja. Stoga, kao što to, u biti, Komisija navodi u svojem intervencijskom postupku, postoji „sukob legitimiteta" između Kraljevine Maroka i tužitelja glede „reprezentativnosti" tog područja i njegova stanovništva (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 203.).

239 Potom, što se tiče opsega tužiteljeve reprezentativnosti u pogledu naroda Zapadne Sahare i njegova učinka na izravan utjecaj koji na njega ima odluka o sklapanju sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka koji se izrijekom primjenjuje na to područje i na vode uz njega, valja istaknuti da niti u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK niti u rješenjima iz točke 52. ove presude sudovi Unije nisu zauzeli stajalište o tom pitanju (u tom smislu i po analogiji vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 204.).

240 S druge strane, Vijeće se poziva na točke 183. do 194. mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Vijeće/Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:677), u kojima je nezavisni odvjetnik naveo da je prema njegovu stajalištu UN priznao tužitelja kao predstavnika naroda Zapadne Sahare samo u okviru političkog procesa namijenjenog rješavanju pitanja samoodređenja naroda tog područja i da predmetni spor nije dio tog političkog procesa (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 205.).

241 Međutim, iz točke 7. Rezolucije 34/37 i točke 10. Rezolucije 35/19 (vidjeti točku 16. ove presude) proizlazi da priznavanje tužiteljeve reprezentativnosti u pogledu naroda Zapadne Sahare od strane tijela UN-a logički prethodi priznavanju njegova prava da bude strana u postupku samoodređenja tog područja i da su upravo iz razloga te reprezentativnosti ta tijela smatrala da on ima to pravo. Slijedom navedenog, iako je točno da taj postupak ne sadržava dio u vezi s upravljanjem ribolovnim resursima na tom području i s raspodjelom koristi koje iz toga proizlaze, tužiteljevo sudjelovanje u tom postupku ne znači da on ne bi mogao predstavljati navedeni narod u kontekstu sporazuma o ribarstvu između Unije i Kraljevine Maroka, ako se ovaj potonji primjenjuje na navedeno područje i vode koje se nalaze uz njega te zbog toga utječe na predmetni narod (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 206. i 207.).

242 Osim toga i kao što to proizlazi iz rezolucija Opće skupštine UN-a o tom pitanju i iz mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u predmetu Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1) (vidjeti točku 216. ove presude), pravo narodâ nesamoupravnih područja, a osobito naroda Zapadne Sahare, da slobodno raspolažu svojim prirodnim resursima sastavni je dio njihova prava na samoodređenje.

243 Naposljetku, glede isključivosti tužiteljeve reprezentativnosti u pogledu naroda Zapadne Sahare, dovoljno je istaknuti u ovom stadiju da iz sadržaja spisa ne proizlazi da su tijela UN-a, kao što to tužitelj u biti ističe, dovela u pitanje stajalište izraženo u rezolucijama 34/37 i 35/19 i priznala organizacije različite od njega kao ovlaštene za predstavljanje predmetnog naroda. Suprotno navodima Komisije i marokanskih komora za morski ribolov, u tom pogledu nije odlučujuća činjenica da u okviru praćenja postupka samoodređenja, ta tijela, u skladu sa svojim mandatom, imaju odnose i razmjenjuju prepisku s organizacijama različitim od tužitelja, osobito organizacijama civilnog društva, kao i s marokanskim tijelima. Isto tako, svojstvo upravne vlasti, u smislu članka 73. Povelje Ujedinjenih naroda, nad Zapadnom Saharom koje je Kraljevina Španjolska možda zadržala unatoč svojoj izjavi od 26. veljače 1976., u svakom slučaju ne može biti prepreka tomu da tužitelj izrazi pristanak naroda tog područja (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 208. i 209.).

244 U svakom slučaju valja istaknuti da sklapanje spornog sporazuma od strane Unije s jednom od strana u postupku samoodređenja na području Zapadne Sahare, koja zahtijeva suverena prava na njemu i na vodama koje se nalaze uz njega te je, kao što to proizlazi iz razmjene pisama (vidjeti točku 70. ove presude), sama sklopila navedeni sporazum po toj osnovi, nužno proizvodi pravne učinke na drugu stranu tog postupka, uzimajući u obzir „sukob legitimiteta” između tih strana glede tog područja (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 210.).

245 Osim toga, razlozi razmjene pisama i uvodne izjave pobijane odluke upućuju na to da su same stranke, a osobito Unija, svjesne da sklapanje tog sporazuma nije nepovezano s postupkom samoodređenja koji je u tijeku u Zapadnoj Sahari.

246 Tomu svjedoči činjenica da u drugom stavku podstavku 1. razmjene pisama stranke „ističu svoju podršku procesu Ujedinjenih naroda”, a u podstavku 2. određuju da sklapanje Sporazuma o ribarstvu ne dovodi u pitanje njihova odnosna stajališta o Zapadnoj Sahari i vodama uz nju, to jest, s jedne strane, za Uniju, da je riječ o nesamoupravnom području koje ima pravo na samoodređenje i, s druge strane, za Kraljevinu Maroko, da je riječ o „sastavnom dijelu” njezina državnog područja. Usto, Unija pojašnjava da iako su vode koje se nalaze uz to područje obuhvaćene ribolovnom zonom kako je definirana u članku 1. točki (h) Sporazuma o ribarstvu, „upućivanjem na marokanske zakone i propise u Sporazumu o ribarstvu ne dovodi [se] u pitanje njezino stajalište”. Isto tako, Kraljevina Maroko pojašnjava da smatra da bi se „svako rješenje tog regionalnog spora trebalo postići na temelju njezine inicijative za autonomiju”.

247 Iz toga se mora, dakle, zaključiti da su stranke smatrale da postoji opasnost da se sklapanje spornog sporazuma protumači na način da odražava zajedničko stajalište o statusu Zapadne Sahare i da ugrožava predmetni postupak samoodređenja te da je nužno dati ta pojašnjenja kako bi se otklonila takva opasnost (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 212.).

248 Ta se zabrinutost također odražava u uvodnim izjavama 4. i 12. pobijane odluke (vidjeti točku 60. ove presude). Konkretno, u ovoj potonjoj uvodnoj izjavi Vijeće odgovara tužitelju i „nek[im] drug[im] strank[ama]” koji „nisu pristali sudjelovati u procesu savjetovanja” i koji su odbili „primjenu Sporazuma o ribarstvu i njegova Protokola o provedbi na vode uz Zapadnu Saharu” jer „smatraju da bi se tim aktima potvrdilo stajalište Kraljevine Maroka u pogledu područja Zapadne Sahare”. U tom pogledu Vijeće navodi da se „ničime […] u odredbama Sporazuma o ribarstvu ili njegova Protokola o provedbi ne naznačuje da bi se njime priznali suverenitet Kraljevine Maroka

ili njezina suverena prava nad Zapadnom Saharom i vodama uz to područje" i da će „Unija […] također nastaviti jačati svoje napore za podupiranje procesa mirnog rješavanja spora koji je pokrenut i koji se vodi pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda".

249 Osim toga, iako, kao što to Vijeće ističe u uvodnoj izjavi 11. pobijane odluke, tužitelj nije prihvatio sudjelovati u savjetovanjima iz točke 248. ove presude, iz izvješća od 8. listopada 2018. proizlazi da „[mu] je poziv na sastanak bio upućen kako bi se doznalo njegovo mišljenje o proširenju [spornog sporazuma] na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu". Slijedom navedenog, iako tužitelj nije stranka tog sporazuma te iako nije sudjelovao u pregovorima radi njegova sklapanja, a koji su uključivali samo tijela Unije i marokanska tijela, njega su institucije unije smatrale legitimnim sugovornikom za izražavanje svojeg stajališta u vezi s navedenim sporazumom (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 214.).

250 Slijedom toga, budući da sklapanje spornog sporazuma utječe na narod Zapadne Sahare i da on mora pristati na njega, pobijana odluka proizvodi izravne učinke na pravni položaj tužitelja kao predstavnika tog naroda. Usto, budući da je taj sporazum sklopljen s Kraljevinom Marokom, ona se izravno odnosi na njega kao stranu u postupku samoodređenja na tom području. Naime, s jedne strane, nesporno je da tužitelj nije pristao na sklapanje spornog sporazuma te, s druge strane, on tvrdi u okviru ove tužbe da pristanak naroda Zapadne Sahare nije valjano pribavljen, osobito zbog činjenice da ga on nije sam izrazio (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 215.).

251 Bez utjecaja je činjenica da tužitelj nije gospodarski subjekt jer on ne zahtijeva to svojstvo i izravni utjecaj na sebe ne namjerava izvesti iz okolnosti da se na njega primjenjuju pravila utvrđena spornim sporazumom, nego iz samog teritorijalnog područja primjene tog sporazuma. Konkretnije, glede usporedbe između ovog predmeta i predmeta povodom kojeg je donesena presuda od 20. rujna 2019., Venezuela/Vijeće (T-65/18, EU:T:2019:649), na koju su se Komisija i Vijeće pozvali u prilog svojoj argumentaciji, osim činjenice da je presudom od 22. lipnja 2021., Venezuela/Vijeće (Utjecaj na treću državu) (C-872/19 P, EU:C:2021:507), Sud ukinuo presudu Općeg suda koju Vijeće navodi, valja istaknuti da se spor između te treće države i Vijeća o kojemu je bila riječ u tom predmetu odnosio na jednostrane akte koji se primjenjuju samo na područje Unije i da pristanak trećeg na te akte nije bio potreban. Dakle, ta usporedba u svakom slučaju nije relevantna (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 217.).

252 Osim toga, činjenica koju Vijeće navodi da sporni sporazum i pobijana odluka ne prejudiciraju ishod postupka samoodređenja ne znači da se tim aktima ne može izmijeniti pravni položaj tužitelja kao predstavnika trećeg koji nije stranka tog sporazuma i kao strane u tom postupku (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 218.).

253 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da tri dijela argumentacije Vijeća, Kraljevine Španjolske, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov glede prvog kriterija za izravni utjecaj treba odbiti i da tužitelj ispunjava taj kriterij.

ii) Drugi kriterij za izravni utjecaj, koji se odnosi na potpuno automatsku provedbu sporne mjere koja proizlazi samo iz propisa Unije

254 Kao što je to navedeno u točki 176. ove presude, Vijeće tvrdi da sporni sporazum zahtijeva provedbene mjere kako bi proizveo pravne učinke prema trećima, dok tužitelj tvrdi da samo zbog činjenice da se pobijana odluka odnosi na sklapanje sporazuma primjenjivog na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz nju, ona na njega izravno utječe, pri čemu nisu nužne provedbene mjere.

255 U tom pogledu valja podsjetiti na to da prema sudskoj praksi navedenoj u točki 179. ove presude, drugi kriterij za izravni utjecaj zahtijeva da sporna mjera ne daje svojim adresatima nikakvu diskrecijsku ovlast, s obzirom na svoju automatsku provedbu koja proizlazi samo iz propisa Unije, bez primjene drugih posrednih pravila.

256 U konkretnom slučaju, u okviru ispitivanja prvog kriterija za izravni utjecaj, u točkama 204. do 216. ove presude utvrđeno je da narod Zapadne Sahare i obveza da se zahtijeva njegov pristanak proizlaze samo iz odredaba Sporazuma o ribolovu i Protokola o provedbi, u vezi sa razmjenom pisama, kao instrumenata koji su sva tri odobrena pobijanom odlukom, neovisno o dodatnim provedbenim mjerama. Konkretno, kao što to tužitelj ističe, uredba pobijana u predmetu T-356/19 ne može biti prepreka izravnom utjecaju pobijane odluke na njega jer je ta uredba tehnička mjera o određenom aspektu Protokola o provedbi, to jest raspodjeli ribolovnih mogućnosti među državama članicama dodijeljenih na temelju navedenog protokola.

257 Osim toga, prema ustaljenoj sudskoj praksi, drugi kriterij za izravni utjecaj ispunjen je kada postoji samo teorijska mogućnost da adresati ne postupe u skladu s aktom Unije, pri čemu njihova namjera da djeluju u skladu s njime nije dvojbena (vidjeti presudu od 4. prosinca 2019., PGNiG Supply & Trading/Komisija, C-117/18 P, neobjavljenu, EU:C:2019:1042, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

258 Budući da je u ovom slučaju sporni sporazum sklopljen upravo s ciljem da se plovilima Unije omogući da nastave svoje ribolovne aktivnosti u vodama koje se nalaze uz Zapadnu Saharu i stanovništvu tog područja da se koristi odgovarajućim financijskim doprinosom, mora se utvrditi da je volja tijela Unije i tijela Kraljevine Maroka da ne postupe u skladu s obvezama koje proizlaze iz toga samo teorijska.

259 Stoga valja zaključiti da pobijana odluka izravno utječe na tužitelja.

2) Osobni utjecaj na tužitelja

260 Vijeće tvrdi da se tužiteljevo sudjelovanje u pregovorima o statusu Zapadne Sahare ne može individualizirati s obzirom na pobijanu odluku i da sporni sporazum ne utječe na njegov položaj u okviru tih pregovora. U odgovoru na repliku dodaje da čak i pod pretpostavkom da je tužitelj nadležan za gospodarska pitanja Zapadne Sahare, osobito iz točke 69. presude od 10. travnja 2003., Komisija/Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), proizlazi da ta nadležnost nije dovoljna za dokazivanje da se sporni sporazum osobno odnosi na njega.

261 Komisija, Francuska Republika, Kraljevina Španjolska i marokanske komore za morski ribolov iznose, u biti, istu argumentaciju.

262 Tužitelj tvrdi da postoji osobni utjecaj na njega jer iz točaka 100. do 106. presude Vijeće/Front Polisario proizlazi da narod Zapadne Sahare, čiji je on predstavnik, treba pristati na svaki međunarodni sporazum koji se primjenjuje na područje Sahare. Stoga, uzimajući u obzir ulogu koju on ima u pogledu tog naroda, osobito u izražavanju njegova pristanka da se obveže međunarodnim ugovorom, on ima posebna svojstva zbog kojih se može razlikovati u odnosu na bilo koju drugu osobu i zato pobijana odluka osobno utječe na njega. U replici dodaje da ga je provedbom savjetovanja opisanih u uvodnoj izjavi 11. pobijane odluke Vijeće onemogućilo da izvršava svoju nadležnost radi izražavanja pristanka naroda Sahare i preuzima, u biti, argumentaciju izloženu radi dokazivanja da ta odluka izravno utječe na njega.

263 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, subjekti koji nisu adresati odluke mogu tvrditi da se ona odnosi na njih osobno samo ako ih ta odluka pogađa zbog određenih karakteristika koje su im svojstvene ili zbog činjenične situacije koja ih razlikuje od ostalih osoba i time ih individualizira na istovrstan način poput adresata takve odluke (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 228. i navedenu sudsku praksu).

264 U konkretnom slučaju, kao predstavnik naroda nesamoupravnog područja koji uživa pravo na samoodređenje, tužitelj ima na temelju međunarodnog prava vlastite nadležnosti koje se razlikuju od nadležnosti stranaka spornog sporazuma. On stoga može, radi dokazivanja da pobijana odluka osobno utječe na njega, učinkovito isticati da ga ona sprečava da izvršava navedene nadležnosti prema vlastitom nahođenju (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 229.).

265 U okviru ispitivanja izravnog utjecaja na tužitelja, zaključeno je da zato što sklapanje spornog sporazuma utječe na narod Zapadne Sahare i zahtijeva pribavljanje njegova pristanka, pobijana odluka proizvodi izravne učinke na pravni položaj tužitelja kao predstavnika tog naroda i kao strane u postupku samoodređenja na tom području (vidjeti točke 241. do 250. ove presude). Slijedom navedenog, treba smatrati da na tužitelja pobijana odluka utječe zbog njegovih posebnih svojstava koja ga individualiziraju na način sličan kao i adresata te odluke (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 230. i 231.).

266 Okolnosti u sporu povodom kojeg je donesena presuda od 10. travnja 2003., Komisija/Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), na koju su se pozvali Vijeće, Komisija i marokanske komore za morski ribolov, nisu usporedive s onima u ovom predmetu. Naime, s jedne strane, sporne mjere u okviru tog spora nisu se posebno odnosile na područje tužiteljâ. S druge strane i u svakom slučaju, za donošenje tih mjera nije bilo potrebno pribaviti pristanak naroda tog područja (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 233. do 235.).

267 Sudska praksa o osobnom utjecaju na udruženja (vidjeti presudu od 18. siječnja 2007., PKK i KNK/Vijeće, C-229/05 P, EU:C:2007:32, t. 70. i navedenu sudsku praksu, i rješenje od 3. travnja 2014., ADEAS/Komisija, T-7/13, neobjavljeno, EU:T:2014:221, t. 32. i navedenu sudsku praksu), koju su navele Komisija i Francuska Republika, također nije relevantna jer se osobni utjecaj na udruženje koje brani privatne interese svojih članova ne može usporediti s osobnim utjecajem na subjekt koji predstavlja narod nesamoupravnog područja. Usto, glede tužiteljeve uloge i okolnosti navedenih u točkama 241. do 250. ove presude, koji su dovoljni da ga individualiziraju s obzirom na pobijanu odluku, činjenica da on nije sudjelovao u pregovorima radi sklapanja spornog sporazuma ne može imati učinka prema njemu (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 236. i 237.).

268 Iz toga proizlazi da pobijana odluka ne utječe na tužitelja samo izravno, nego i osobno. Prema tome, valja odbiti argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka koji se temelji na nepostojanju njegove aktivne procesne legitimacije te ispitati tužbu u meritumu.

3. Osnovanost tužbe

269 U potporu svojoj tužbi, tužitelj ističe jedanaest tužbenih razloga. Prvi tužbeni razlog temelji se na nenadležnosti Vijeća za donošenje pobijane odluke, drugi na povredi njegove obveze da provjeri poštovanje temeljnih prava i međunarodnog humanitarnog prava, treći na povredi obveze izvršavanja presuda Suda, četvrti na povredi temeljnih prava kao načela i vrijednosti kojima se mora voditi vanjsko djelovanje Unije, peti na povredi načela zaštite legitimnih očekivanja, šesti na pogrešnoj primjeni načela proporcionalnosti, sedmi na nepoštovanju ribolovne politike, osmi na povredi prava na samoodređenje, deveti na povredi načela relativnog učinka ugovora, deseti na povredi međunarodnog humanitarnog prava i jedanaesti na povredi obveza Unije na temelju prava međunarodne odgovornosti.

a) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na nenadležnosti Vijeća za donošenje pobijane odluke

270 Tužitelj tvrdi da Vijeće, kao tijelo Unije, nije bilo nadležno za donošenje pobijane odluke jer se ona odnosila na sklapanje međunarodnog sporazuma primjenjivog na područje pod suverenitetom trećeg naroda u pogledu kojeg niti Unija niti njezin suugovaratelj nemaju vlast.

271 Vijeće tvrdi da ovim tužbenim razlogom tužitelj osporava, u stvarnosti, nadležnost Unije zbog povrede prava na samoodređenje i načela relativnog učinka ugovora te upućuje na svoj odgovor na osmi i deveti tužbeni razlog. Osim toga, ističe da mu je nadležnost za sklapanje međunarodnih sporazuma dodijeljena člankom 218. stavkom 6. UFEU-a.

272 Komisija tvrdi da se međunarodnom pravu ne protivi mogućnost da upravna vlast nesamoupravnog područja sklopi međunarodni sporazum koji se primjenjuje na navedeno područje. U konkretnom slučaju za Kraljevinu Maroko treba smatrati da je *de facto* upravna vlast Zapadne Sahare. Francuska Republika brani, u biti, slično stajalište. Marokanske komore za morski ribolov se, u biti, slažu s odgovorom Vijeća na ovaj tužbeni razlog.

273 U tom je pogledu dovoljno istaknuti da u ovom slučaju iz elemenata koje je tužitelj istaknuo ili iz sadržaja spisa ne proizlazi da bi se sklapanje spornog sporazuma trebalo isključiti zbog Unijina statusa međunarodne organizacije ili pravila međunarodnog prava koje izrijekom zabranjuje takvo sklapanje i koje proizlazi, među ostalim, iz rezolucije Vijeća sigurnosti ili presude Međunarodnog suda. Osim toga, treba podsjetiti na to, kao što to proizlazi iz točke 98. presude Vijeće/Front Polisario i točaka 70. do 72. presude Western Sahara Campaign UK, da Sud nije načelno isključio mogućnost da Unija i Kraljevina Maroko sklope međunarodni sporazum primjenjiv na područje Zapadne Sahare ili na vode koje se nalaze uz to područje (u tom smislu i po analogiji vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 247. i 248. i navedenu sudsku praksu).

274 Zbog tih razloga prvi tužbeni razlog treba odbiti.

275 Ispitivanje osnovanosti tužbe valja nastaviti analizom trećeg tužbenog razloga.

b) Treći tužbeni razlog, koji se temelji, u biti, na tome da je Vijeće povrijedilo svoju obvezu postupanja u skladu sa zahtjevima izvedenima u sudskoj praksi iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora

276 Tužitelj tvrdi da je time što je bez njegova pristanka sklopilo s Kraljevinom Marokom sporazum koji se izričito primjenjuje na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz njega, Vijeće povrijedilo obvezu izvršavanja presuda Suda koja proizlazi iz članka 266. UFEU-a. Naime, Sud je smatrao da je prešutno uključivanje tog područja u područje primjene sporazuma sklopljenih između Unije i Kraljevine Maroka pravno nemoguće na temelju načela samoodređenja i načela relativnog učinka međunarodnih ugovora. Tužitelj iz toga zaključuje da je zbog istih razloga izričita primjena takvih sporazuma na navedeno područje i na vode koje se nalaze uz njega tim više isključeno. Osim toga, u prvom dijelu tužbe kao i u uvodnim razmatranjima replike te u očitovanjima o intervencijskim podnescima, tužitelj ističe, osobito, da je sklapanje spornog sporazuma suprotno sudskoj praksi jer ne poštuje zaseban i različit status Zapadne Sahare i da je o njemu odlučeno bez pristanka naroda tog područja na navedeni sporazum.

277 Vijeće tvrdi da je postupilo u skladu s presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK kada je, nakon pribavljanja pristanka naroda Zapadne Sahare, sklopilo sporazum koji u svoje područje primjene izričito uključuje vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu.

278 Konkretnije, u uvodnim razmatranjima odgovora na tužbu, naslovljenim „Horizontalna pitanja”, kao prvo, Vijeće tvrdi da su savjetovanja koja su proveli Komisija i ESVD i čiji je cilj bio osigurati što je šire moguće sudjelovanje tijela i organizacija koji zastupaju dotično stanovništvo, ne prejudicirajući ishod postupka samoodređenja, omogućila pribavljanje njihova pristanka u skladu s presudom Vijeće/Front Polisario uz poštovanje mjerodavnih načela međunarodnog prava. Kao drugo, ističe da zbog trenutačnog stanja u Zapadnoj Sahari nije moguće izravno se savjetovati s dotičnim narodom ili putem institucionalnog predstavnika naroda tog područja. Kao treće, institucije su se mogle poslužiti svojom marginom prosudbe radi provedbe savjetovanja zasnovanih na objektivnom kriteriju koji se temelji na koristima za stanovništvo tog područja, te su u tom pogledu postupile u skladu s mjerodavnim načelima međunarodnog prava. Kao četvrto, u odgovoru na repliku Vijeće tvrdi da jedino Kraljevina Maroko, koja je „*de facto*” upravna vlast na području Zapadne Sahare, ima pravnu sposobnost te upravna i carinska sredstva za sklapanje Sporazuma o ribarstvu s Unijom. Kao peto, tužitelj ne ispunjava pretpostavke koje su u sudskoj praksi utvrđene za pozivanje na pravila međunarodnog prava.

279 Komisija iznosi, u biti, istu analizu kao i Vijeće glede postupka koji je doveo do sklapanja spornog sporazuma i mogućnosti pozivanja na načela međunarodnog prava kao i sudskog nadzora nad odlukama o sklapanju tih sporazuma. U okviru osmog i devetog tužbenog razloga ona također dovodi posebno u pitanje mogućnost pozivanja na načelo samoodređenja i na načelo relativnog učinka ugovora. U točki 1.2. svojih uvodnih razmatranja dodaje da je sporni sporazum u skladu s načelima međunarodnog javnog prava koja su utvrđena člankom 73. Povelje Ujedinjenih naroda i Rezolucijom III. Završnog akta Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ističe u bitnome da se tim odredbama ne protivi to da Kraljevina Maroko i Unija upravljaju vodnim resursima uz Zapadnu Saharu u okviru međunarodnog sporazuma jer se tim upravljanjem vodi računa o interesima stanovništva tog područja i da bi tužiteljeve pretpostavke stvorile pravnu prazninu u upravljanju tim vodama. Usto, u Konvenciji o pravu mora ne upotrebljava se pojam pristanka. Naposljetku tvrdi da tužitelj griješi glede zaključaka koje valja izvesti iz presuda Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK i koji su ograničeni na tumačenje

sporazuma primjenjivih na državno područje Kraljevine Maroka i vode se pod njegovim suverenitetom ili jurisdikcijom s obzirom na mjerodavna načela međunarodnog prava, ali se ne odnose na valjanost tih sporazuma.

280 Kraljevina Španjolska i Francuska Republika iznose, u biti, sličnu argumentaciju kao i Vijeće i Komisija glede primjene načela međunarodnog prava, sudskog nadzora nad pobijanom odlukom i valjanosti savjetovanja koja su proveli Komisija i ESVD.

281 Marokanske komore za morski ribolov djelomično se pridružuju analizi Vijeća o postupku savjetovanja koji je prethodio sklapanju spornog sporazuma. One usto tvrde da su lokalno izabrane osobe, koje su sudjelovale u tom savjetovanju, legitimni zastupnici stanovništva Zapadne Sahare te uživaju demokratski legitimitet. Osim toga, posebno glede trećeg tužbenog razloga drže, među ostalim, da članak 266. UFEU-a nije primjenjiv u konkretnom slučaju. Naposljetku, u okviru devetog tužbenog razloga ističu da načelo relativnog učinka ugovora nije primjenjivo u konkretnom slučaju i da u svakom slučaju sporni sporazum ne proizvodi učinke prema tužitelju.

282 Uvodno valja istaknuti da se u okviru dijela argumentacije Vijeća, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov postavlja u konačnici pitanje, nije li ovaj tužbeni razlog bespredmetan. Valja, dakle, ispitati to pitanje prije odlučivanja, po potrebi, o osnovanosti navedenog tužbenog razloga.

1) Argumenti Vijeća, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov koji se odnose na bespredmetnost trećeg tužbenog razloga

283 Argumenti Vijeća i intervenijenata dovode pravne osnove ovog tužbenog razloga u pitanje s triju aspekata. Prvo, članak 266. UFEU-a nije primjenjiv. Drugo, na presude koje tužitelj navodi nije se moguće učinkovito pozvati radi osporavanja valjanosti sporazumâ između Unije i Kraljevine Maroka. Treće, tužitelj se ne može pozivati na načela međunarodnog običajnog prava čiju povredu ističe u konkretnom slučaju.

284 Kao prvo, glede primjenjivosti članka 266. UFEU-a, valja istaknuti da je u današnjoj presudi Front Polisario/Vijeće (T-279/19), Opći sud utvrdio da u okviru svojeg trećeg tužbenog razloga, koji se zasnivao na istim pravnim osnovama kao i ovaj tužbeni razlog, tužitelj ne može iz članka 266. UFEU-a izvesti obvezu institucija da izvrše presude Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK ili rješenja Općeg suda iz točke 52. ove presude, osobito zbog razloga da se niti jednom od tih odluka sudova Unije nije poništio akt Unije ili utvrdila nevaljanost takvog akta. Iz toga je zaključio da je taj tužbeni zahtjev bespredmetan u dijelu u kojem se zasniva na odredbama tog članka (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 262. do 265. i navedenu sudsku praksu).

285 Međutim, u dijelu u kojem se argumentacija iznesena u potporu tom tužbenom razlogu zasnivala na prigovoru koji se temeljio, u biti, na tome da su institucije povrijedile svoju obvezu postupanja u skladu sa sudskom praksom Suda o pravilima međunarodnog prava primjenjivim na sporazum o kojem je riječ u tom sporu, Opći sud je utvrdio da se tužitelj može učinkovito pozvati na tu povredu jer je sud Unije nadležan da u okviru tužbe za poništenje provede nadzor usklađenosti pobijanog akta sa sudskom praksom Suda i jer je odluka pobijana u odnosnom predmetu donesena upravo radi izvođenja zaključaka iz te sudske prakse i konkretnije iz presude Vijeće/Front Polisario. On je, stoga, zaključio da unatoč pogrešnom upućivanju na članak 266.

UFEU-a treći tužbeni razlog nije bespredmetan u dijelu u kojem se temelji, u biti, na gore spomenutom prigovoru (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 267. do 272.).

286 Budući da u okviru ovog tužbenog razloga tužitelj upućuje na izvršenje istih odluka sudova Unije poput onih istaknutih u okviru predmeta povodom kojih je donesena današnja presuda Front Polisario/Vijeće (T-279/19), ovaj tužbeni razloga valja odbiti u dijelu u kojem se zasniva na članku 266. UFEU-a iz istih razloga koji su navedeni u točki 284. ove presude.

287 S druge strane valja istaknuti, kao što to proizlazi iz točke 276. ove presude, da se u okviru ovog tužbenog razloga tužitelj, u biti, poziva na to da su institucije povrijedile svoju obvezu postupanja u skladu sa sudskom praksom Suda o tumačenju sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka s aspekta mjerodavnih pravila međunarodnog prava, navedenih u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK. Usto, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 3. i 5. pobijane odluke (vidjeti točku 116. ove presude), institucije su ispregovarale i sklopile sporni sporazum kako bi izvele zaključke iz druge od tih presuda kojom je isključena primjena Sporazuma o ribarstvu iz 2006. i Protokola iz 2013. na područje Zapadne Sahare i na vode koje se nalaze uz nju, iz razloga što je ona suprotna načelu samoodređenja i načelu relativnog učinka ugovora, kako su protumačena u prvoj od tih presuda. Iz toga proizlazi da zbog razloga sličnih onima koji su navedeni u točkama 267. do 272. današnje presude Front Polisario/Vijeće (T-279/19), ovaj tužbeni razlog nije bespredmetan u dijelu u kojem se temelji na navedenoj povredi.

288 Kao drugo, argumenti Komisije i marokanskih komora za morski ribolov koji se temelje na činjenici da je u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK Sud protumačio načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora u kontekstu tumačenja sporazuma o kojima je bila riječ u tim predmetima, a ne u kontekstu nadzora nad njihovom valjanošću, mogu se samo odbiti. Naime, s jedne strane, institucije su dužne postupati ne samo u skladu s tumačenjem pravila prava Unije koje je Sud prihvatio, nego i s tumačenjem pravila međunarodnog prava koja obvezuju Uniju, a sud Unije je nadležan za ocjenu usklađenosti sporazuma sklopljenog u ime Unije s tim tumačenjem. S druge strane, pravila međunarodnog prava koja je Sud protumačio u konkretnom slučaju i koja su bila relevantna za odlučivanje o prešutnoj primjeni takvog sporazuma, sklopljenog s Kraljevinom Marokom, na Zapadnu Saharu, tim su relevantnija za ispitivanje zakonitosti odredbe sporazuma između istih stranaka kojom je izričito predviđena takva teritorijalna primjena (vidjeti u tom smislu današnju presudu Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 273. do 275.).

289 Kao treće, glede mogućnosti pozivanja na načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora, može se podsjetiti na to da je u kontekstu sporazuma u području trgovinske politike sklopljenog u ime Unije radi postupanja u skladu s tumačenjem tih načela koje je Sud prihvatio u presudi Vijeće/Front Polisario, Opći sud utvrdio da je u toj presudi Sud iz tumačenja Sporazuma o pridruživanju s obzirom na navedena načela izveo jasne, precizne i bezuvjetne obveze koje se nameću u okviru odnosa Unije s Kraljevinom Marokom, to jest, s jedne strane, poštovanje posebnog i različitog statusa Zapadne Sahare te, s druge strane, obvezu osigurati pristanak njezina naroda u slučaju provedbe Sporazuma o pridruživanju na tom području (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 281. i navedenu sudsku praksu).

290 Iz tog je utvrđenja Opći sud zaključio da, radi obrane prava koja narod Zapadne Sahare izvodi iz načela samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora, tužitelj mora imati mogućnost pozivati se na povredu tih jasnih, preciznih i bezuvjetnih obveza protiv odluke pobijane u predmetu

povodom kojeg je donesena današnja presuda Front Polisario/Vijeće (T-279/19), s obzirom da takva navodna povreda može utjecati na navedeni narod kao trećeg koji nije stranka sporazuma sklopljenog između Unije i Kraljevine Maroka. Usto je smatrao da se taj zaključak ne protivi sudskoj praksi o mogućnosti pozivanja na načela međunarodnog običajnog prava iz točaka 107. do 109. presude od 21. prosinca 2011., Air Transport Association of America i dr. (C-366/10, EU:C:2011:864). Naime, utvrdio je da su razmatranja u tim točkama počivala na ocjeni posebnih okolnosti konkretnog slučaja koje su se odnosile na narav istaknutih načela međunarodnog prava i spornog akta kao i na pravni položaj tužiteljâ u glavnom postupku, i koje nisu usporedive s onima u predmetu T-279/19 (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 282. do 291. i navedenu sudsku praksu).

291 Isto tako, Opći je sud smatrao da zaključak iz točke 290. ove presude nije doveden u pitanje argumentima Komisije i Comadera o posebnoj mogućnosti pozivanja, s jedne strane, na načelo samoodređenja i, s druge strane, na načelo relativnog učinka ugovora. Naime, kao prvo, glede načela samoodređenja, Opći je sud smatrao da u svakom slučaju činjenica da pravo utvrđeno tim načelom jest kolektivno pravo i činjenica da ono otvara proces čiji ishod nije određen jesu bez utjecaja u konkretnom slučaju jer treći subjekt koji tužitelj zastupa jest upravo nositelj tog prava i stvarno ga uživa neovisno o ishodu procesa u tijeku. Kao drugo, glede načela relativnog učinka ugovora, Opći je sud smatrao, u biti, da eventualna nemogućnost sporazuma o carinskim povlasticama da proizvodi učinke prema narodu Zapadne Sahare u međunarodnom poretku ne može spriječiti tužitelja da se pozove na to načelo pred sudom Unije (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 293. do 296. i navedenu sudsku praksu).

292 Razmatranja navedena u točkama 289. do 291. ove presude primjenjuju se na mogućnost pozivanja na načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora protiv pobijane odluke, s obzirom na primjenjivost navedenih načela u okviru Sporazuma o ribarstvu sklopljenog između Unije i Kraljevine Maroka, koju je Sud utvrdio u točkama 63. do 72. presude Western Sahara Campaign UK.

293 U svakom slučaju, u okviru ovog tužbenog razloga tužitelj ističe prigovor koji se temelji, u biti, na tome da su institucije povrijedile svoju obvezu postupanja u skladu sa sudskom praksom Suda o tumačenju sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka s aspekta mjerodavnih pravila međunarodnog prava, a osobito svoju obvezu postupanja u skladu s presudom Western Sahara Campaign UK, i na kojem zasniva tužbu podnesenu protiv odluke donesene kako bi se izveli zaključci iz te presude. Slijedom navedenog, u tom mu se kontekstu ne može uskratiti pravo da dovede u pitanje zakonitost pobijane odluke tako da se u okviru tog prigovora pozove na takva temeljna pravila, jer je Unija obvezana tim pravilima i jer je ta odluka donesena radi postupanja u skladu s tumačenjem koje je Sud prihvatio s tim u vezi (vidjeti po analogiji današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 292. i navedenu sudsku praksu).

294 Stoga se u okviru ovog tužbenog razloga tužitelj može u prilog njemu učinkovito pozvati na presude Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK te tumačenje koje je u njima prihvaćeno glede načela samoodređenja i načela relativnog učinka međunarodnih ugovora. Stoga ovaj tužbeni razlog nije bespredmetan.

2) Osnovanost argumenata koje je tužitelj istaknuo u potporu ovom tužbenom razlogu

295 Tužiteljeva argumentacija u potporu ovom tužbenom razlogu sadržava, u biti, tri dijela od kojih se prvi temelji na nemogućnosti Unije i Kraljevine Maroka da sklope sporazum primjenjiv na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju, drugi na povredi posebnog i različitog statusa tog

područja, suprotno načelu samoodređenja, i treći na povredi zahtjeva prema kojem narod tog područja mora kao treći koji nije stranka spornog sporazuma pristati na taj sporazum u smislu načela relativnog učinka međunarodnih ugovora.

i) Prvi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na nemogućnosti Unije i Kraljevine Maroka da sklope sporazum primjenjiv na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju

296 U okviru prvog dijela tužitelj tvrdi da je, kao što to proizlazi iz presuda Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK, primjena sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju pravno nemoguća osobito zbog povrede načela samoodređenja i načela relativnog učinka međunarodnih ugovora. Konkretnije, glede presude Western Sahara Campaign UK tužitelj tvrdi da je u njezinoj točki 72. Sud isključio takav sporazum zato što je u svakom slučaju Kraljevina Maroko kategorički odbila smatrati se kao bilo što drugo doli suverenom vlasti u pogledu navedenog područja. No, u stvarnosti spornim sporazumom nastoji se „ovjekovječiti" *de facto* primjena Sporazuma o ribarstvu iz 2006. i njegovih protokola na dio predmetnog područja koji je pod nadzorom te treće zemlje i na vode koje se nalaze uz to područje, što je bilo isključeno gore navedenom presudom.

297 Vijeće, koje podupiru Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov, ističe da u presudama navedenima u točki 296. ove presude nije isključena primjena sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka na Zapadnu Saharu.

298 U tom je pogledu dovoljno istaknuti da se u okviru sudske prakse o sporazumima sklopljenima u ime Unije s Kraljevinom Marokom u sklopu Sporazuma o pridruživanju, sudovi Unije nisu izjasnili o sporovima o sporazumima između Unije i Kraljevine Maroka koji sadržavaju izričitu odredbu koja Zapadnu Saharu uključuje u teritorijalno područje primjene tog sporazuma. Tako su u okviru te sudske prakse Sud i Opći sud samo presudili da se mjerodavnim pravilima međunarodnog prava protivi da se to nesamoupravno područje smatra prešutno obuhvaćenim teritorijalnim područjem primjene sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka, iako je to područje primjene izrijekom ograničeno glede te treće zemlje na njegovo državno područje ili na vode pod njezinim suverenitetom ili jurisdikcijom (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 300. do 304. i navedenu sudsku praksu).

299 Osim toga, kao što je to navedeno u točkama 301. i 305. današnje presude Front Polisario/Vijeće (T-279/19), Sud je u točkama 94. do 98. presude Vijeće/Front Polisario utvrdio da se pravilu kodificiranom u članku 29. Bečke konvencije ne protivi to da međunarodni ugovor vezuje državu u pogledu područja različitog od njezina, ako takva namjera proistječe iz tog ugovora.

300 Iz toga se mora, dakle, zaključiti da se, suprotno onomu što tužitelj tvrdi, za sporni sporazum ne može smatrati da „potvrđuje" praksu isključenu sudskom praksom. Naime, s jedne strane, njome nije u cijelosti otklonjena mogućnost da se sporazum između Unije i Kraljevine Maroka zakonito primjenjuje na Zapadnu Saharu ili na vode koje se nalaze uz nju. S druge strane, ta primjena ne proizlazi u konkretnom slučaju iz puke „prakse", nego iz izričitog teksta samog spornog sporazuma koji odražava zajedničku volju stranaka, a osobito Unije (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 305. i navedenu sudsku praksu).

301 U konkretnom slučaju, ova razmatranja nisu dovedena u pitanje točkom 72. presude Western Sahara Campaign UK (vidjeti točku 48. ove presude). Naime, u toj točki navedene presude Sud je samo otklonio pretpostavku Vijeća i Komisije prema kojoj se za vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu može smatrati da su pod jurisdikcijom Kraljevine Maroka kao „*de facto*" upravne vlasti ili

okupacijske vlasti tog područja, jer je ova potonja „kategorički" isključila te kvalifikacije. S druge strane, u istoj točki on nije otklonio mogućnost da se te vode uključe u sporazum o ribarstvu između Unije i Kraljevine Maroka koji ih izrijekom razlikuje od voda pod suverenitetom ili jurisdikcijom te treće države.

302 Prvi dio trećeg tužbenog razloga treba stoga odbiti.

303 Valja prijeći na analizu trećeg dijela ovog tužbenog razloga.

ii) Treći dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi zahtjeva prema kojem je narod Zapadne Sahare trebao pristati na sporni sporazum kao treći koji nije njegova stranka, u smislu načela relativnog učinka ugovora

304 U okviru trećeg dijela trećeg tužbenog razloga tužitelj u tužbi i replici osporava valjanost savjetovanja koja su Komisija i ESVD proveli te relevantnost izvješća od 8. listopada 2018. u kojem su navedena, među ostalim, i ta savjetovanja. Naime, ta savjetovanja i to izvješće usredotočena su na koristi od spornog sporazuma, dok jedini relevantan kriterij, koji je Sud utvrdio, jest pristanak naroda Zapadne Sahare. Usto, tužitelj smatra da cilj ili učinak tih savjetovanja, za koja prema tužiteljevu mišljenju institucije i Kraljevina Maroko nisu bile nadležne, nije mogao biti ishođenje navedenog pristanka, a osobito zato što, s jedne strane, ovaj potonji ne može proizaći iz neformalnog postupka savjetovanja i što se, s druge strane, ovaj potonji ticao subjekata osnovanih na temelju marokanskog zakona i nije uključio dio tog naroda koji živi izvan područja pod nadzorom Kraljevine Maroka. Usto, u uvodnoj izjavi 11. pobijane odluke Vijeće je izmijenilo narav i doseg navedenih savjetovanja smatrajući ih izražavanjem pristanka „dotičnog stanovništva". Ta razmatranja Vijeća nisu u skladu s presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK, a osobito ne s točkom 106. prve od tih presuda.

305 Vijeće, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov tvrde, u biti, da su provedenim savjetovanjima poštovana mjerodavna načela međunarodnog prava, s obzirom na poseban položaj Zapadne Sahare, na temelju kojeg se ne može izravno pribaviti pristanak njezina naroda, te s obzirom na široku diskrecijsku ocjenu institucija (vidjeti točke 277. do 281. ove presude).

306 Ispitivanje ovog dijela zahtijeva da se ispitaju, kao prvo, primjena načela relativnog učinka ugovora u konkretnom slučaju, kao drugo, načini na koje su institucije namjeravale u konkretnom slučaju postupiti, prema izrazu iz uvodne izjave 11. pobijane odluke, u skladu s „razmatranj[im]a iznesen[im]a u presudi [Western Sahara Campaign UK]" i, kao treće, osnovanost argumentacije navedene u točki 304. ove presude.

– *Primjena načela relativnog učinka ugovora u konkretnom slučaju*

307 Prije svega, valja podsjetiti na to, suprotno onomu što tvrde marokanske komore za morski ribolov i kao što to proizlazi iz točaka 100. do 107. presude Vijeće/Front Polisario te točaka 63., 69., 71. i 72. presude Western Sahara Campaign UK, da načelo relativnog učinka ugovora jest primjenjivo u konkretnom slučaju. Konkretno, navodna činjenica da, uzimajući u obzir njezino stajalište o Zapadnoj Sahari, Kraljevina Maroko nije namjeravala dodijeliti niti prava niti obveze narodu tog područja nema nikakva utjecaja na primjenjivost tog načela u okviru tumačenja koje, s obzirom na međunarodno pravo, sudovi Unije daju glede sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka primjenjivog na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju, poput spornog sporazuma (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 310.).

308 Primjena načela relativnog učinka ugovora u konkretnom slučaju nije dovedena u pitanje niti uvodnim razmatranjima Komisije u vezi s okolnošću da u međunarodnom pravu navodno nije riješen odnos između nesamoupravnog područja i voda koje se nalaze uz njega niti, među ostalim, njezinim razmatranjima u vezi s neupućivanjem na pojam pristanka u Konvenciji o pravu mora, osobito u Rezoluciji III. Završnog akta Treće konferencije Ujedinjenih naroda o pravu mora.

309 Naime, dovoljno je podsjetiti na to, kao što je to zaključeno u točki 233. ove presude, da iz analize načela običajnog prava, utvrđenih Konvencijom o pravu mora, i odredaba te konvencije, kako ih je, među ostalim, Sud protumačio (vidjeti točke 221. do 232. ove presude), proizlazi da se pravima obalne države utvrđenima Konvencijom o pravu mora, a osobito pravima koja se odnose na iskorištavanje ribolovnih resursa u zonama određenim tom konvencijom, moguće koristiti na dobrobit naroda nesamoupravnih područja s morskom obalom poput Zapadne Sahare. Međutim, u slučaju da se treće države koriste pravima predmetnog naroda na njegovu dobrobit, navedeni narod mora, u skladu s načelom samoodređenja i načelom relativnog učinka ugovora, izraziti svoj pristanak na to da se one koriste tim pravima. U svakom slučaju, a kao što je to već više puta utvrđeno u ovoj presudi, sporni sporazum ne primjenjuje se samo na vode koje se nalaze uz navedeno područje, nego i na kopneni dio ovog potonjeg.

310 Potom, budući da nema smjernica Suda ili stajališta tijela UN-a o kriterijima glede načina izražavanja pristanka naroda Zapadne Sahare, valja podsjetiti na to da na temelju općeg načela međunarodnog prava u vezi s relativnim učinkom ugovora, čiji je poseban izraz pravilo koje se nalazi u članku 34. Bečke konvencije, ugovor ne stvara ni obveze ni prava za treću državu bez njezina pristanka (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 311. do 313.).

311 U tom se pogledu iz odredaba članaka 35. i 36. Bečke konvencije može zaključiti da se pristanak naroda Zapadne Sahare glede spornog sporazuma može pretpostaviti samo u slučaju u kojem su mu stranke tog sporazuma namjeravale dodijeliti neko pravo, osim ako nema suprotnih naznaka, i da, s druge strane, taj pristanak mora biti izričit u pogledu obveza koje mu te iste stranke namjeravaju nametnuti. Naime, osim što se načela kodificirana Bečkom konvencijom u pogledu ugovornih odnosa među državama mogu primjenjivati na druge subjekte međunarodnog prava, iz točke 106. presude Vijeće/Front Polisario ne proizlazi razlika u sadržaju između pojma „treći”, koji je Sud primijenio na predmetni narod, i pojma „treća država” u smislu te konvencije (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 314. do 317. i navedenu sudsku praksu).

312 Neovisno o činjenici da je u ovom slučaju tužitelj odbio sudjelovati u savjetovanjima koja su prije sklapanja spornog sporazuma proveli Komisija i ESVD, valja istaknuti da tim sporazumom nije dodijeljeno nikakvo pravo narodu Zapadne Sahare kao trećem koji nije stranka navedenog sporazuma i da se njegov pristanak ne može, dakle, pretpostaviti u skladu s načelom izraženim u članku 36. stavku 1. Bečke konvencije (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 318. i 323.).

313 Naime, s jedne strane, ribolovna prava dodijeljena na temelju Sporazuma o ribarstvu u vodama koja se nalaze uz Zapadnu Saharu dodijeljena su u korist Unije i država članica. Osim toga, ribolovnim aktivnostima u tim vodama, osobito u okviru određivanja zona upravljanja koje se primjenjuju na te vode, upravljaju marokanska tijela u okviru svojih nacionalnih zakona i propisa, u skladu s člankom 6. stavkom 1. navedenog sporazuma.

314 S druge strane i kao što je to navedeno u točki 215. ove presude, različite sastavnice financijskog doprinosa isplaćuju se marokanskim tijelima, kako to proizlazi iz članka 4. stavka 4. i članka 8. stavka 3. Protokola o provedbi kao i iz točke E poglavlja I. Priloga tom protokolu. Usto, na temelju članka 4. stavka 2. te članaka 6. do 8. Protokola o provedbi, taj doprinos raspodjeljuju tijela Kraljevine Maroka pod nadzorom Zajedničkog odbora koji je osnovan člankom 13. Sporazuma o ribarstvu i sastoji se od predstavnika te treće države i Unije, i u skladu s načelom pravedne geografske i socijalne raspodjele navedenim u članku 12. stavku 4. istog sporazuma.

315 Kao što to proizlazi iz razmjene pisama (vidjeti točku 70. ove presude), Kraljevina Maroko izvršava te odgovornosti na temelju svojeg stajališta prema kojem je „regija Sahare sastavni […] dio njezina nacionalnog državnog područja na kojem ona ostvaruje suverenost u potpunosti, jednako kao na ostalom dijelu svojeg nacionalnog državnog područja”.

316 U tom se pogledu može istaknuti, među ostalim, da iz odredbi Sporazuma o ribarstvu ili Protokola o provedbi i njegovih priloga i dodataka ne proizlazi da se načelo pravedne geografske i socijalne raspodjele financijskog doprinosa provodi različito na području Zapadne Sahare i na državnom području Maroka, u smislu članka 94. Sporazuma o pridruživanju.

317 Stoga, Kraljevina Maroko ne preuzima odgovornosti i nadležnosti koje ima na temelju spornog sporazuma glede područja Zapadne Sahare i voda koje se nalaze uz to područje, kako bi se koristila pravima naroda tog područja na njegovu dobrobit. Naime, kao što to proizlazi iz njezina stajališta izraženog u razmjeni pisama i kako na to, osim toga, podsjećaju marokanske komore za morski ribolov (vidjeti točku 307. ove presude), ona mu ne namjerava priznati prava u vezi s iskorištavanjem ribolovnih resursa u tim vodama i raspodjelom koristi koja iz toga proizlazi. Usto, prava koja bi na temelju tog sporazuma mogla možda nastati za gospodarske subjekte sa sjedištem na navedenom području tiču se pojedinaca, a ne trećeg subjekta koji mora pristati na njega. Glede koristi za stanovništvo tog područja koje mogu iz toga proizaći, riječ je o isključivo socioekonomskim učincima koji su štoviše neizravni i ne mogu se izjednačiti s pravima (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 320. i 321.).

318 S druge strane, time što jednoj od stranaka dodjeljuje nadležnost na području trećeg koji stoga nema pravo sam ga izvršavati ili, po potrebi, prenijeti njezino izvršavanje, dotičnom trećem sporni sporazum, kao što to tužitelj naglašava, nameće obvezu, neovisno o okolnosti koju Vijeće navodi da u ovom stadiju on te nadležnosti nije u mogućnosti preuzeti sam ili putem svojeg predstavnika. Stoga njegov pristanak na sporni sporazum treba biti izričit (vidjeti u tom pogledu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 322. i 323.).

319 Naposljetku, glede sadržaja i dosega pojma pristanka, kako je upotrijebljen u člancima 34. do 36. Bečke konvencije i naveden u točki 106. presude Vijeće/Front Polisario, valja podsjetiti na to, kao što to proizlazi iz trećeg stavka preambule te konvencije, da je načelo slobodnog pristanka „opće priznato” načelo koje ima temeljnu ulogu u području prava međunarodnih ugovora. Osim toga, valja istaknuti da kada pravilo međunarodnog prava provodi načelo slobodnog pristanka, to pravilo podrazumijeva, prvo, da se izražavanjem pristanka jedne stranke ili trećeg uvjetuje valjanost akta za koji je on potreban, drugo, da valjanost samog navedenog pristanka ovisi o njegovoj „slobodnoj i stvarnoj” naravi i, treće, da navedeni akt proizvodi učinke prema stranci ili trećem koji je valjano pristao na njega (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 324. i 325. i navedenu sudsku praksu).

320 Pristanak naroda Zapadne Sahare kao trećeg koji nije stranka spornog sporazuma u smislu točke 106. presude Vijeće/Front Polisario, treba, dakle, u načelu ispuniti iste zahtjeve i proizvoditi iste pravne učinke kao što su oni navedeni u točki 319. ove presude (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 326.).

321 S obzirom na ta razmatranja sada valja ispitati konkretne mjere koje su Vijeće i Komisija proveli kako bi postupili u skladu sa zahtjevima koje je Sud izveo iz načela relativnog učinka ugovora.

– Savjetovanja koja su Vijeće i Komisija proveli kako bi postupili u skladu s tumačenjem načela relativnog učinka ugovora prihvaćenog u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK

322 Kao prvo, valja podsjetiti na to da je u uvodnoj izjavi 11. pobijane odluke Vijeće navelo da je „Komisija […] zajedno s [ESVD-om] poduzela sve razumne i u trenutačnom kontekstu izvedive mjere kako bi se dotično stanovništvo uključilo na odgovarajući način i osigurao njihov pristanak”. Usto, Komisija je u toj uvodnoj izjavi pojasnila da su „u Zapadnoj Sahari i u Kraljevini Maroku provedena […] opsežna savjetovanja, a socioekonomski i politički akteri koji su sudjelovali u savjetovanjima jasno su se založili za sklapanje [spornog s]porazuma”, ali da „[m]eđutim, [tužitelj] i neke druge stranke nisu pristali sudjelovati u procesu savjetovanja”. Kao što proizlazi iz tih navoda, „postupak savjetovanja” je prema stajalištu Vijeća omogućio postupanje u skladu s „razmatranj[im]a iznesen[im]a” u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK, osobito onima u točki 106. prve od tih presuda.

323 Kao drugo i kao što to proizlazi iz odgovora na tužbu i dokumenata podnesenih njemu u prilog, Vijeće je svojoj odluci od 16. travnja 2018. o odobravanju otvaranja pregovora s Kraljevinom Maroko radi izmjene Sporazuma o partnerstvu u sektoru ribarstva i sklapanja protokola za provedbu navedenog sporazuma priložilo pregovaračke smjernice. Tim je smjernicama bilo predviđeno, među ostalim, s jedne strane, da „Komisija […] procjenjuje moguće posljedice [spornog s]porazuma […], posebno u pogledu koristi za dotično stanovništvo i iskorištavanja prirodnih resursa na predmetnim područjima” i, s druge strane, da ta institucija „treba osigurati da se u skladu s presudama koje je donio Sud stanovništvo na koje se taj sporazum odnosi uključi na primjereni način u trenutku njezina prijedloga za potpisivanje i sklapanje sporazuma”.

324 Kao treće, u izvješću od 8. listopada 2018. Komisija je, glede druge od pregovaračkih smjernica spomenutih u točki 323. ove presude, navela:

„Budući da ne postoji nikakva zamisliva alternativa koja bi omogućila izravno savjetovanje sa stanovništvom Zapadne Sahare, službe [Komisije] i ESVD-a su održale savjetovanja sa širokim rasponom organizacija koje predstavljaju saharsko civilno društvo, parlamentarcima, gospodarskim subjektima i organizacijama […]

[T]a su savjetovanja bila usredotočena na glavni cilj razmjene stajališta i primjedbi o interesu koji bi za stanovništvo Zapadne Sahare i gospodarstvo tog područja moglo imati sklapanje [spornog sporazuma].

Iako su ESVD i Komisija pozvali [tužitelja] na savjetovanja u Bruxellesu, nije primljen nikakav potvrdan odgovor […] Isto su tako organizacije civilnog društva koje su se izjasnile protiv proširenja [spornog sporazuma] na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu bile pozvane u Bruxelles, ali niti jedna nije prihvatila poziv.

Osim toga, tijela Maroka provela su vlastita savjetovanja s nacionalnim, regionalnim i stručnim tijelima na koja se [sporni sporazum] odnosi.” [neslužbeni prijevod]

325 Naime, u izvješću od 8. listopada 2018. Komisija je navela:

„[C]ilj je tog trostranog pristupa bila što veća uključivost, sadržajnost i vjerodostojnost u krajnje složenom političkom i pravnom kontekstu.

Od početka je bilo pojašnjeno da se postupkom savjetovanja ne nastoji odrediti konačni politički i ustavni status područja Zapadne Sahare, nego provjeriti je li stanovništvo na koji se Sporazum odnosi podupiralo proširenje [Sporazuma o ribarstvu iz 2006.] na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu.” [neslužbeni prijevod]

326 Kao četvrto, u izvješću od 8. listopada 2018. Komisija analizira ta savjetovanja zaključivši da se „na temelju [njegova] prvog dijela, koji se sastoji od savjetovanja koja su provela marokanska tijela, moglo utvrditi postojanje širokog suglasja za potporu novom partnerstvu u održivom ribarstvu, uključujući njezino proširenje na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu” i da se „glede ishoda savjetovanja koja su proveli ESVD i [ona sama] također moglo utvrditi postojanje vrlo snažne potpore proširenju [spornog sporazuma] na vode koje se nalaze uz Zapadnu Saharu”. Osim toga, ona tvrdi da su „[tužitelj] i više drugih dionika osjetljivih na njegov slučaj odbili sudjelovati u postupku savjetovanja, a da nisu iznijeli argument protiv [spornog sporazuma]” smatrajući da je „[to] odbijanje izgleda povezano sa zadrškama političke naravi [u vezi s] pitanjem konačnog statusa Zapadne Sahare”.

327 Tako, kao što to Komisija iznosi u svojem intervencijskom podnesku, ESVD i ona sama smatrali su da su „na temelju svojeg načela političke neutralnosti i nemiješanja, [oni] morali provesti što , uključivija’ savjetovanja, a da ne sudjeluju” u „sukobu legitimiteta između [Kraljevine] Maroka i tužitelja”. Stoga, budući da je „svaka od strana u UN-ovu postupku (Kraljevina Maroko i [tužitelj]) zahtijevala za vlastiti račun isključivost i reprezentativnost stanovništva na koje se sporazum odnosi”, oni su smatrali da bi „zagovaranje tumačenja [jedne od tih strana] neizbježno navelo Uniju da sudjeluje u političkom sporu” i da bi „priznavanje [tužitelja] kao jedinog suugovaratelja proturječilo općem pristupu Unije koja predmetnu organizaciju nikada nije priznala osim kao jednu od ‚strana’ u UN-ovu procesu”. Stoga, polazeći od načela da „niti jedna [od tih] strana nije imala isključivi legitimitet”, Komisija i ESVD prihvatili su rješenje koje se sastoji od „popunjavanja baze za savjetovanje povrh sugovornika koje je promovirala jedna ili druga strana, proširujući ga što više na civilno društvo na koje se sporazumi odnose i na njegove predstavnike”.

328 U tom pogledu, prije svega, iz tih se razmatranja može zaključiti da su institucije smatrale da je zbog posebnog položaja Zapadne Sahare nemoguće u praksi pribaviti izravno ili samo putem tužitelja pristanak naroda tog područja kao trećeg koji nije stranka spornog sporazuma, nego, naprotiv, da savjetovanje s „dotičnim stanovništvom” radi pribavljanja njegova „pristanka” na taj sporazum omogućava da s obzirom na taj položaj postupe, koliko je to moguće, u skladu sa zahtjevima koji se mogu izvesti osobito iz točke 106. presude Vijeća/Front Polisario (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 336.).

329 Potom se iz njih može zaključiti da pojam „dotično stanovništvo” koji institucije navode uključuje u bitnome stanovništvo koje se trenutačno nalazi na području Zapadne Sahare, neovisno o tome pripada ono li narodu tog područja, ne dovodeći u pitanje „[pribavljanje] mišljenja izbjeglog saharskog stanovništva” što, prema Komisijinu stajalištu, omogućava „uključivanje tužitelja u

strane s kojima se savjetuje”. Tako se taj pojam razlikuje od pojma „naroda Zapadne Sahare”, s jedne strane, zato što može uključivati cjelokupno lokalno stanovništvo na koje pozitivno ili negativno utječe primjena spornog sporazuma na to područje te, s druge strane, jer nema politički sadržaj tog drugog pojma koji proizlazi, među ostalim, iz prava na samoodređenje priznatog navedenom narodu (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 337.).

330 Naposljetku, kao što je to tužitelj istaknuo, u biti, savjetovanja koja su Komisija i ESVD proveli počivaju na pristupu usporedivom s onim koji se zahtijeva na temelju članka 11. stavka 3. UEU-a i članka 2. Protokola br. 2 uz UFEU o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, prema kojima Komisija mora provesti opsežna savjetovanja sa zainteresiranim strankama, osobito prije nego što predloži zakonodavni akt. Nadalje, kao što to prikazuju različiti ulomci iz prijedloga za sklapanje sporazuma o ribarstvu u ime Unije, koje je tužitelj podnio, ona je tu praksu sistematizirala u okviru takvih prijedloga (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 338.).

331 Međutim, takav pristup samo podrazumijeva, u načelu, da se pribave mišljenja različitih dotičnih strana i iste uzme u obzir, osobito radi donošenja predviđenog akta, a da takvo uzimanje u obzir ne proizvodi pravne učinke usporedive s pravnim učinkom izražavanja pristanka treće strane koji je potreban za donošenje takvog akta. Slijedom toga, izraz „pristanak dotičnog stanovništva” u uvodnoj izjavi 11. pobijane odluke ne može se tumačiti na način da ima pravni sadržaj pristanka naveden u točki 319. ove presude. Konkretno, kao što to proizlazi iz zaključaka izvješća od 8. listopada 2018., pojam pristanka iz pobijane odluke treba se u tom posebnom kontekstu shvatiti na način da upućuje samo na pretežito povoljno mišljenje institucija i organizacija za koje Komisija i ESVD smatraju da su predstavnici navedenog stanovništva i s kojima su se ovi potonji i Kraljevina Maroko savjetovali. Samo za sebe to se mišljenje ne može promatrati tako da uvjetuje valjanost spornog sporazuma i pobijane odluke i da obvezuje te institucije i te organizacije ili samo „dotično stanovništvo”, na način da bi navedeni sporazum proizvodio učinke prema njima (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 339. i 340.).

332 U okviru ispitivanja osnovanosti ovog dijela trebat će provjeriti je li poseban smisao koji pobijana odluka daje pojmu pristanka, kako je određen u točki 331. ove presude, spojiv s tumačenjem načela relativnog učinka ugovora koje je Sud prihvatio.

– Pitanje je li poseban smisao dan pojmu pristanka u pobijanoj odluci spojiv s tumačenjem načela relativnog učinka ugovora koje je Sud prihvatio u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK

333 U okviru ovog dijela trećeg tužbenog razloga postavlja se, u biti, pitanje je li se, s obzirom na poseban položaj Zapadne Sahare, Vijeće moglo poslužiti svojom marginom prosudbe kako bi zahtjev u vidu pristanka naroda tog područja na sporni sporazum protumačilo na način da podrazumijeva samo pribavljanje pretežito povoljnog mišljenja „dotičnog stanovništva”.

334 U tom pogledu valja, na prvom mjestu, podsjetiti na to da iako sudska praksa priznaje institucijama široku marginu prosudbe u područjima koje podrazumijevaju složene procjene, među ostalim, političke i ekonomske naravi, poput vanjskih odnose i ribolovne politike, sudski nadzor nad očitom pogreškom u ocjeni zahtijeva da institucije Unije – autori predmetnog akta – budu u stanju pred sudom Unije dokazati da su pri donošenju akta stvarno izvršavale svoju diskrecijsku ovlast, što podrazumijeva uzimanje u obzir svih relevantnih elemenata i okolnosti slučaja koji je taj akt namjeravao regulirati. Usto, diskrecijska ovlast institucija može se, također i

u okviru takvih područja, ograničiti pravnim pojmom koji uvodi objektivne kriterije (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 342. do 347. i navedenu sudsku praksu).

335 U konkretnom slučaju margina prosudbe Vijeća da sklopi sporazum s Kraljevinom Marokom koji se izrijekom primjenjuje na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju pravno je ograničen jasnim, preciznim i bezuvjetnim obvezama koje je glede takvih sporazuma Sud izveo iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora. Konkretno, glede zahtjeva prema kojem je narod tog područja morao pristati na takav sporazum, na Vijeću je bilo, doduše, da ocijeni je li trenutačno stanje u tom području opravdavalo prilagodbu načina za izražavanje tog pristanka i jesu li bili ispunjeni uvjeti za zaključak da je on izražen. Međutim, na njemu nije bilo da odluči je li bilo moguće odustati od toga, jer bi inače povrijedilo taj zahtjev (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 348. i 349.).

336 Na drugom mjestu, u točki 238. ove presude podsjetilo se na poseban položaj Zapadne Sahare i, osobito, „sukob legitimiteta” koji postoji između dviju strana u postupku samoodređenja, to jest Kraljevine Maroka i tužitelja. Konkretno, valja istaknuti da do danas ne postoji sporazum između tih stranaka kojim bi jedna od njih pristala na to da druga stranka izvršava u korist tog nesamoupravnog područja nadležnosti koje se zahtijevaju međunarodnim sporazumom s Unijom koji se na njega primjenjuje, među ostalim u području upravljanja ribolovnim resursima u vodama koje se nalaze uz to područje (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 350. i 351.).

337 U tom pogledu i kao što proizlazi iz uvodnih izjava 5. i 10. pobijane odluke (vidjeti točku 60. ove presude), Vijeće je smatralo da je jedino sredstvo kako bi, s jedne strane, flote Unije mogle nastaviti s ribolovnim aktivnostima u vodama uz Zapadnu Saharu te kako bi, s druge strane, to područje i njegovo stanovništvo i dalje ostvarivali korist od sektorske potpore predviđene u okviru Sporazuma te se zajamčilo održivo iskorištavanje prirodnih resursa u tim vodama, jest bilo sklapanje novog sporazuma o ribarstvu s Kraljevinom Marokom. Naime, kao što se to može zaključiti iz argumenata Vijeća i Komisije, oni smatraju da je za razliku od tužitelja ta treća zemlja u mogućnosti izvršavati nadležnosti koje se zahtijevaju tim sporazumom (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 352.).

338 Međutim, kao što to proizlazi iz točke 328. ove presude, institucije su također smatrale da se na temelju posebnog položaja Zapadne Sahare pristanak naroda tog područja kao trećeg koji nije stranka spornog sporazuma, ne može, u praksi, pribaviti izravno ili putem tužitelja i da je na njima da provedu što uključivija savjetovanja s lokalnim stanovništvom kako se ne bi umiješalo u sukob legitimiteta između tužitelja i Kraljevine Maroka (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 353.).

339 S obzirom na to, ne mogu se prihvatiti različiti elementi o posebnom položaju Zapadne Sahare koje su Vijeće i Komisija istaknuli kako bi opravdali odluku iz točke 338. ove presude.

340 Kao prvo, glede argumenta Vijeća i Komisije prema kojem se zahtjev pristanka ne može primijeniti na isti način na državu ili na nesamoupravno područje, on se mora odbiti iz razloga koji su već izloženi u točki 311. ove presude.

341 Kao drugo, argument marokanskih komora za morski ribolov prema kojem je dotično stanovništvo prešutno pristalo na prava dodijeljena spornim sporazumom time što se koristilo financijskim doprinosom koji se na Zapadnu Saharu *de facto* primjenjuje unazad više godina mora se, u svakom slučaju, odbiti iz razloga izloženih u točkama 312. do 317. ove presude.

342 Kao treće, glede argumentacije Vijeća i Komisije o poteškoći u određivanju pripadnika naroda Zapadne Sahare, s jedne strane, valja utvrditi, kao i tužitelj, da je pravo na samoodređenje kolektivno pravo i da su tijela UN-a priznala navedenom narodu to pravo i time njegovo postojanje, neovisno o pojedincima od kojih se on sastoji i njihova broja. S druge strane, iz točke 106. presude Vijeće/Front Polisario proizlazi da je Sud prešutno smatrao taj narod samostalnim pravnim subjektom koji može izraziti svoj pristanak na međunarodni sporazum neovisno o pitanju određivanja svojih pripadnika. Slijedom navedenog, iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora, kako ih je Sud protumačio, ne može se zaključiti da bi pristanak tog naroda trebalo nužno pribaviti izravnim savjetovanjem s njegovim pripadnicima. Poteškoća koju su institucije istaknule ne može, dakle, biti sama po sebi prepreka izražavanju tog pristanka (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 357.).

343 Kao četvrto, glede nužnosti nemiješanja u „sukob legitimiteta” između tužitelja i Kraljevine Maroka u vezi sa Zapadnom Saharom, na koju su se Vijeće, Komisija i Francuska Republika pozvali, dovoljno je istaknuti da zato što u skladu s međunarodnim pravom i tumačenjem koje je Sud prihvatio Unija ne može priznati zahtjeve Kraljevine Maroka glede tog područja, institucije se ne mogu suzdržati od poduzimanja odgovarajućih mjera radi osiguranja pristanka naroda s tog područja, tako da se pozovu na opasnost od miješanja u spor između tužitelja i te treće zemlje u vezi s tim zahtjevima (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 358.).

344 Kao peto, argument Vijeća prema kojem je Zapadna Sahara u ovom stadiju nesamoupravno područje i stoga nema sposobnost izraziti svoj pristanak poput neovisne države može se samo odbiti. Naime, s jedne strane, ta argumentacija počiva u konačnici na pogrešnoj pretpostavci prema kojoj narod Zapadne Sahare još ne uživa pravo na samoodređenje iz razloga što proces o konačnom statusu tog područja nije dovršen, i koja je suprotna priznanju tog prava od strane tijela UN-a, koje je Sud utvrdio u presudi Vijeće/Front Polisario. S druge strane, glede navodne nemogućnosti tužitelja i naroda koji on zastupa da sklope međunarodni ugovor u području ribarstva ili izvršavaju nadležnosti koje on podrazumijeva, iz načela relativnog učinka ugovora, kako ga je Sud protumačio, ne proizlazi da bi sam pristanak predmetnog naroda kao trećeg koji nije stranka spornog sporazuma trebalo nužno pribaviti putem međunarodnog ugovora (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 295. i 359. do 361.).

345 Kao šesto, činjenica da institucije smatraju Kraljevinu Maroko „*de facto* upravnom vlašću” Zapadne Sahare ne izgleda kao okolnost koja može isključiti nužnost da narod tog područja pristane na sporni sporazum. Naime, budući da Kraljevina isključuje izvršavanje takvih nadležnosti i zahtijeva suverena prava na navedenom području, njezino je stajalište nepomirljivo sa svojstvom upravne vlasti. U svakom slučaju, čak i ako se prizna da Kraljevina Maroko ima takvu „*de facto*” ulogu u pogledu predmetnog područja, ta okolnost ne može otkloniti nužnost pristanka naroda s tog područja na sporni sporazum, uzimajući u obzir načelo samoodređenja i načelo relativnog učinka ugovora (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 362. i 363.).

346 Kao sedmo, u okviru ispitivanja tužiteljeve aktivne procesne legitimacije utvrđeno je, s jedne strane, da njegovo sudjelovanje u postupku samoodređenja Zapadne Sahare ne znači da on ne može predstavljati taj narod u kontekstu sporazuma između Unije i Kraljevine Maroka te, s druge strane, da iz sadržaja spisa ne proizlazi da su tijela UN-a priznala organizacije različite od njega kao ovlaštene za predstavljanje navedenog naroda (vidjeti točke 241. i 243. ove presude). Slijedom navedenog, nije bilo nemoguće pribaviti pristanak tog naroda putem tužitelja. Argument Vijeća i Komisije, prema kojem bi se u tom slučaju dodijelilo toj organizaciji „pravo veta" na primjenu spornog sporazuma na navedeno područje i na vode koje se nalaze uz njega, može se samo odbiti. Naime, dovoljno je u tom pogledu podsjetiti na to da, kao što je utvrđeno u točki 335. ove presude, nije bilo na Vijeću da odluči je li bilo moguće odustati od pribavljanja pristanka naroda Zapadne Sahare za sklapanje spornog sporazuma. Slijedom navedenog, navodna okolnost da bi tužiteljeva ovlast za izražavanje tog pristanka istomu dodijelila „pravo veta" u tom pogledu ne može opravdati takvu odluku (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 364.).

347 Iz toga proizlazi da elementi koji se odnose na poseban položaj Zapadne Sahare i koje su Vijeće i Komisija istaknuli ne mogu isključiti mogućnost naroda Zapadne Sahare da izrazi svoj pristanak na sporazum kao treći koji nije njegova stranka.

348 Na trećem mjestu, kao što je to utvrđeno u točki 331. ove presude, cilj savjetovanja koja su proveli Komisija i ESVD bio je samo pribaviti mišljenje „dotičnog stanovništva" u pogledu spornog sporazuma, a ne pristanak naroda Zapadne Sahare na njega. Slijedom toga i kao što to tužitelj s pravom tvrdi, ta se savjetovanja ne mogu smatrati usklađenima sa zahtjevima koje je Sud izveo iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 366.).

349 Taj zaključak ne može dovesti u pitanje argumentacija Vijeća, koje podupiru Kraljevina Španjolska, Francuska Republika, Komisija i marokanske komore za morski ribolov, a prema kojoj su se predmetnim savjetovanjima poštovala relevantna načela međunarodnog prava.

350 U tom pogledu, Vijeće tvrdi, s jedne strane, da je savjetovanje koje je Unija provela u skladu s relevantnim načelima međunarodnog prava jer je ono vođeno pri predstavničkim tijelima dotičnog stanovništva i s ciljem ishođenja pristanka. Te kriterije Vijeće izvodi, osobito, iz Konvencije Međunarodne organizacije rada (MOR) br. 169 o autohtonim narodima i plemenima, donesene 27. lipnja 1989. u Ženevi, i Deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda, koju je Opća skupština UN-a donijela 13. rujna 2007. Stoga je cilj predmetnog savjetovanja bio osigurati što šire sudjelovanje tijela i organizacija koji zastupaju dotično stanovništvo. U tom se okviru Kraljevina Maroko osobito savjetovala s regionalno izabranim osobama imenovanim na neposrednim općim izborima 2015. čiji znatan dio dolazi iz lokalnih plemena. Komisija i ESVD savjetovali su se sa širokim rasponom lokalnih političkih i sociopolitičkih organizacija i predstavnika civilnog društva kao i s tužiteljem.

351 S druge strane, prema stajalištu Vijeća, institucije su se oslonile na objektivan kriterij, to jest na kriterij je li za stanovništvo Zapadne Sahare koristan Sporazum o ribarstvu, koji je u skladu s načelima koja se mogu izvesti iz dopisa pravnog savjetnika UN-a od 29. siječnja 2002.

352 Glede argumentacije Vijeća iz točke 350. ove presude, dovoljno je istaknuti da kriteriji koje ono izvodi iz te konvencije i te deklaracije, to jest da se svako savjetovanje mora provesti pri tijelima koja zastupaju dotično stanovništvo i treba imati za cilj pribavljanje njihova pristanka, ne odgovaraju zahtjevima koje je Sud izveo iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 370.).

353 Naime, s jedne strane, valja istaknuti, kao što je to već više puta navedeno, da Vijeće ne pripisuje pojmu pristanka pravne učinke koje taj pojam načelno ima u međunarodnom pravu, jer se u konkretnom slučaju ono ne oslanja na pristanak trećeg subjekta koji nije stranka spornog sporazuma, u smislu točke 106. presude Vijeće/Front Polisario, nego na pretežito povoljno mišljenje lokalnog stanovništva (vidjeti točke 328. do 331. ove presude). Osim toga, kao što to tužitelj naglašava, u izvješću od 8. listopada 2018. Komisija se ne poziva na pojam pristanka. Tako se ona poziva samo na „podršku" ili „potporu" subjekata s kojima su se savjetovala marokanska tijela za sklapanje spornog sporazuma kao i na „vrlo snažnu potporu" svojih sugovornika i sugovornika ESVD-a „za uključivanje voda koje se nalaze uz Zapadnu Saharu" (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 371. i 372.).

354 S druge strane, valja podsjetiti na to, kao što to tužitelj ističe, da se pojam „dotične osobe", na koji se institucije pozivaju, ne poklapa s pojmom „narod Zapadne Sahare" čiji sadržaj uključuje pravo na samoodređenje (vidjeti točku 329. ove presude). Konkretno, kao prvo, valja istaknuti da cilj savjetovanja koja je Kraljevina Maroko, stranka spornog sporazuma, provela pri lokalnim i regionalnim tijelima, nije mogao biti ishođenje pristanka trećeg koji nije stranka tog sporazuma, nego u najboljem slučaju uključiti u sklapanje tog sporazuma zainteresirane lokalne zajednice i javna tijela koji pripadaju toj državi. Kao drugo, mora se primijetiti da su subjekti i tijela s kojima se Komisija savjetovala u najboljem slučaju predstavnici različitih socioekonomskih interesa svojstvenih civilnom društvu, pri čemu se ti subjekti ili tijela sami ne smatraju ili se ne bi morali smatrati predstavničkim tijelima naroda Zapadne Sahare i ovlaštenima izraziti njegov pristanak, a što, uostalom, potvrđuju kriteriji za odabir tih subjekata ili tijela koje je Komisija navela u svojim pisanim odgovorima od 25. siječnja 2021. na pitanja Općeg suda postavljena u okviru mjere upravljanja postupkom (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 373. do 379.).

355 Osim toga, glede tužiteljevih argumenata o vezama koje subjekti i tijela s kojima su se Komisija i ESVD savjetovali imaju s marokanskim tijelima, iz pojašnjenja koja je Komisija iznijela u okviru svoju pisanih odgovora od 25. siječnja 2021. u vezi sa statusom i aktivnostima navedenih subjekata i tijela proizlazi da su većina od njih javna tijela marokanskog prava koja svoje aktivnosti obavljaju pod nadzorom tih tijela odnosno neovisnih marokanskih tijela i da znatan dio tih javnih tijela ima nadležnost na nacionalnoj razini.

356 Usto, kao što to sama Komisija navodi u izvješću od 8. listopada 2018., tužitelj i udruge koje se slažu s njegovim mišljenjima odbili su sudjelovati u savjetovanjima koja je ona organizirala.

357 Međutim, s jedne strane, valja istaknuti da nije sporno, kao što to tužitelj navodi u replici, da je iznio svoje protivljenje sklapanju spornog sporazuma. On je, među ostalim, u dopisu od 7. lipnja 2018. upućenom ESVD-u naveo, u biti, da prema njegovu mišljenju s obzirom na načela koja je Sud utvrdio, to jest posebnost i različitost Zapadne Sahare i poštovanje jedinog kriterija u vidu pristanka tog naroda, on nije mogao prihvatiti da se ta razmjena prepiske odvija s aspekta „mogućeg uključivanja Zapadne Sahare u sporazume ispregovarane između [Unije] i Kraljevine Maroka" i u okviru projekta u kojem se spominju „južne pokrajine" i uzima u obzir mišljenje „lokalnog stanovništva" putem ESVD-a i marokanskih institucija. Slijedom navedenog, iako

tužitelj nije prihvatio sudjelovati u savjetovanjima koja su organizirali Komisija i ESVD, na Komisiji i Vijeću je bilo da na odgovarajući način uzmu u obzir njegovo stajalište, tim više što se, za razliku od drugih subjekata s kojima se savjetovalo, on mogao legitimno smatrati „predstavničkim tijelom" predmetnog naroda.

358 S druge strane, valja istaknuti, kao što to tužitelj, u biti, navodi, da izvješće od 8. listopada 2018. ne uzima u obzir javnu izjavu od 28. studenoga 2018. koju je usvojilo 95 „nevladinih organizacija saharskog civilnog društva" (The Saharawi civil society NGOs) i koje je priložena tužbi, a u kojoj su te organizacije zatražile od Vijeća i Parlamenta da ne usvoje sporni sporazum kojim se prema njegovu tekstu želi „opljačkati" ribolovne resurse naroda Zapadne Sahare i „nezakonito uključiti Zapadnu Saharu u njegovo područje primjene".

359 Mora se, dakle, utvrditi da ta savjetovanja i rezultati koji su iz njih izvedeni u izvješću od 8. listopada 2018. više odražavaju stajalište institucija i marokanskih javnih tijela nego organizacija civilnog društva iz Zapadne Sahare. Usto, u izvješću od 8. listopada 2018. ne uzima se u obzir stajalište tužitelja, iako je on baš iznio razloge za svoje protivljenje sklapanju spornog sporazuma.

360 U svakom slučaju, kao što je to tužitelj istaknuo, ta savjetovanja nisu provedena pri „predstavničkim tijelima" naroda Zapadne Sahare, nego, u najboljem slučaju, pri „zainteresiranim stranama" koje su institucije mogle, osim toga, uključiti u sklapanje spornog sporazuma, u skladu s Ugovorima, neovisno o „razmatranjima" Suda iz uvodne izjave 11. pobijane odluke (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 383.).

361 Iz točaka 353. do 360. ove presude proizlazi, dakle, da se za savjetovanja koja su na zahtjev Vijeća proveli Komisija i ESVD ne može smatrati da su omogućila pribavljanje pristanka naroda Zapadne Sahare na sporni sporazum, u skladu s načelom relativnog učinka ugovora kako ga je Sud protumačio (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 384.).

362 Što se sada tiče tumačenja međunarodnog prava koje Vijeće brani na temelju dopisa pravnog savjetnika UN-a od 29. siječnja 2002., a koje u tom pogledu podupiru Komisija i Francuska Republika, valja istaknuti, kao prvo, da se institucije ne mogu izuzeti od obveze postupanja u skladu s tumačenjem Suda glede mjerodavnih pravila međunarodnog prava primjenjivih, tako da to tumačenje nadomjeste različitim kriterijima koji se temelje na takvom dopisu koji, osim toga, nema istoznačan doseg kao i savjetodavna mišljenja Međunarodnog suda, kao drugo, da se taj dopis odnosio na pitanje zakonitosti ugovora privatnog prava sklopljenih između marokanskih javnih tijela i naftnih društava, a ne na zakonitost međunarodnih sporazuma koje je sklopila Kraljevina Maroko, kao treće, da se to pitanje temeljilo na sličnostima s pitanjem zakonitosti aktivnosti upravne vlasti koje diraju u mineralne izvore nesamoupravnog područja, dok se u ovom slučaju predmetna treća zemlja ne može smatrati takvom vlašću te, kao četvrto da, u svakom slučaju, iz zaključaka tog dopisa izrijekom proizlazi da mjerodavna načela međunarodnog prava ne zahtijevaju samo da iskorištavanje prirodnih resursa takvog područja bude u skladu s interesima naroda Zapadne Sahare, nego i s njegovom voljom (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 385. do 389.).

363 Slijedom navedenog, Vijeće i Komisija ne mogu se, u svakom slučaju, osloniti na dopis pravnog savjetnika UN-a od 29. siječnja 2002. kako bi opravdali usklađenost provedenih savjetovanja s mjerodavnim načelima međunarodnog prava. Tužitelj, dakle, s pravom tvrdi da zahtjev

izražavanja tog pristanka, koji je Sud utvrdio u točki 106. presude Vijeće/Front Polisario, institucije nisu mogle nadomjestiti kriterijem koristi spornog sporazuma za dotično stanovništvo (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 390.).

364 Iz svega prethodnog proizlazi da donijevši pobijanu odluku Vijeće nije dovoljno uzelo u obzir sve relevantne elemente u vezi s položajem Zapadne Sahare te je pogrešno smatralo da raspolaže marginom prosudbe za odluku treba li postupiti u skladu sa zahtjevom prema kojem je narod tog područja trebao izraziti svoj pristanak da se sporni sporazum primjenjuje na njega kao trećeg koji nije stranka navedenog sporazuma, u skladu s tumačenjem koje je Sud prihvatio glede načela relativnog učinka ugovora u vezi s načelom samoodređenja. Konkretno, kao prvo, Vijeće je pogrešno smatralo da se na temelju trenutačnog stanja tog područja nije moguće uvjeriti u postojanje pristanka navedenog naroda, a osobito ne putem tužitelja. Kao drugo, smatrajući da se na temelju savjetovanja koja su Komisija i ESVD proveli moglo postupiti u skladu s načelom relativnog učinka ugovora, kako ga je Sud protumačio osobito u točki 106. presude Vijeće/Front Polisario, Vijeće je pogriješilo u pogledu dosega tih savjetovanja i dosega zahtjeva utvrđenog u toj točki. Kao treće, Vijeće je pogrešno smatralo da je taj zahtjev moglo nadomjestiti kriterijima koji su navodno utvrđeni u dopisu pravnog savjetnika UN-a od 29. siječnja 2002. Iz toga proizlazi da je ovaj dio trećeg tužbenog razloga osnovan i može dovesti do poništenja pobijane odluke (vidjeti u tom smislu današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 391.).

365 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da pobijanu odluku valja poništiti, pri čemu nije potrebno odlučiti o dopuštenosti novih dokaznih prijedloga koje je tužitelj podnio i elemenata koje je spontano podnio nakon rasprave (vidjeti točke 89. i 92. ove presude) niti ispitati drugi dio trećeg tužbenog razloga kao ni ostale tužbene razloge.

4. Održavanje na snazi učinaka pobijane odluke

366 Na temelju članka 264. drugog stavka UFEU-a, Opći sud može, ako to smatra potrebnim, navesti koji se učinci akta koji je proglasio ništavim moraju smatrati konačnima.

367 U tom pogledu iz sudske prakse proizlazi da se učinci pobijanog akta, među ostalim odluke o sklapanju međunarodnog sporazuma, mogu, također i po službenoj dužnosti, održati na snazi zbog pravne sigurnosti, ako bi trenutačni učinci njegova poništavanja doveli do ozbiljnih negativnih posljedica (vidjeti današnju presudu Front Polisario/Vijeće, T-279/19, t. 394. i 396. i navedenu sudsku praksu).

368 U konkretnom je slučaju dovoljno istaknuti da poništenje pobijane odluke s trenutačnim učinkom može imati ozbiljne posljedice na vanjsko djelovanje Unije i dovesti u pitanje pravnu sigurnost međunarodnih obveza na koje je ona pristala i kojima su institucije i države članice obvezane. Ovo utvrđenje ne mogu dovesti u pitanje tužiteljeva očitovanja o Komisijinu zahtjevu da Opći sud primijeni članak 264. drugi stavak UFEU-a.

369 U tim okolnostima valja primijeniti članak 264. drugi stavak UFEU-a, tako da se na snazi održe učinci pobijane odluke najdulje do isteka roka iz članka 56. prvog stavka Statuta Suda Europske unije odnosno, ako se u tom roku podnese žalba, do objave presude Suda o toj žalbi.

B. O tužbi u predmetu T-356/19

370 Uvodno valja istaknuti, kao što je to izloženo u točki 177. ove presude, da je u okviru predmeta T-344/19 tužitelj, u potporu postojanju izravnog utjecaja pobijane odluke na njega, istaknuo da se pobijana uredba ne može tumačiti na način da je ona međumjera koja sprečava izravni utjecaj pobijane odluke na njega.

371 Međutim, u okviru ovog predmeta tužitelj navodi da u slučaju da Opći sud smatra da je pobijana uredba takva međumjera, on podredno podnosi ovu tužbu.

372 Upitan na raspravi glede pitanja o posljedicama koje po ovu tužbu ima izravni utjecaj pobijane odluke na njega u predmetu T-344/19, u slučaju da Opći sud smatra da pobijana uredba ne sprečava taj izravni utjecaj, tužitelj je naveo da prema njegovu mišljenju iz toga proizlazi da mu ne bi bilo dopušteno podnijeti ovu tužbu i da, u svakom slučaju, predmet te tužbe ne bi više postojao. S obzirom na to, valja istaknuti da tužitelj nije zahtijevao od Općeg suda da utvrdi da je tužba postala bespredmetna.

373 Osim toga, valja istaknuti da, iako poništenje pobijane odluke ovom presudom može spriječiti dobru provedbu pobijane uredbe (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu od 4. rujna 2018., Komisija/Vijeće (Sporazum s Kazahstanom), C-244/17, EU:C:2018:662, t. 51.), ono ne dovodi samo po sebi do ništavosti te uredbe. Osim toga, ta uredba koja je donesena prije navedene odluke, nema za pravnu osnovu samu tu odluku, nego Protokol o provedbi, osobito odredbe njegova članka 3. ovog potonjeg o ribolovnim mogućnostima dodijeljenim plovilima koja plove pod zastavom države članice, a čijoj je provedbi namijenjena (vidjeti točke 71. i 72. ove presude). Slijedom navedenog, predmet tužiteljeva zahtjeva u svrhu poništenja te uredbe i dalje postoji te valja odlučiti o njemu.

374 Iako nije formalno podnijelo prigovor nedopuštenosti, Vijeće ističe dva argumenta o postojanju zapreke vođenju ovog postupka, od kojih se prvi temelji na nepostojanju tužiteljeve stranačke sposobnosti, a drugi na nepostojanju njegove aktivne procesne legitimacije protiv pobijanog akta.

375 Valja ispitati drugi argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka.

376 Vijeće zahtijeva da se utvrdi nepostojanje izravnog i osobnog utjecaja pobijane uredbe na tužitelja. S druge strane, tvrdi da ta uredba proizvodi pravne učinke samo prema državama članicama, a ne prema drugim osobama. U svakom slučaju, tužitelj ne obavlja nikakvu aktivnost u dotičnom gospodarskom sektoru i ne poziva se na to. Učinci navedene uredbe na njegov položaj samo su neizravni i politički. S druge strane, tvrdi da taj akt zahtijeva donošenje međumjera od strane država članica i da se one ne moraju poslužiti svim ribolovnim mogućnostima koje su im dodijeljene. Osim toga, Vijeće ističe da pobijana uredba ne utječe na tužitelja zbog činjenične situacije koja ga obilježava ili određenih karakteristika koje su mu svojstvene, među ostalim, zbog njegova sudjelovanja u pregovorima o statusu Zapadne Sahare koji nemaju nikakve veze s predmetom ovog spora.

377 Tužitelj tvrdi da pobijana uredba izravno i osobno utječe na njega. Što se, s jedne strane, tiče izravnog utjecaja na njega, on ističe da po tome što je cilj te uredbe raspodijeliti među državama članicama ribolovne mogućnosti koje se izravno tiču iskorištavanja ribolovnih resursa naroda Zapadne Sahare, ona utječe na taj narod i proizvodi, dakle, izravno učinke na njegov vlastiti pravni položaj kao jedinog predstavnika tog naroda. Usto, provedba navedene uredbe je isključivo automatska. Što se, s druge strane, tiče osobnog utjecaja na njega, on tvrdi da, kao što to proizlazi

iz sudske prakse Suda, samo navedeni narod može pristati na međunarodni sporazum koji se primjenjuje na njegovo područje i njegove prirodne resurse. Smatra da ta mogućnost uključuje pravo predmetnog naroda da se usprotivi raspodjeli ribolovnih mogućnosti svojih ribolovnih resursa bez svojeg pristanka. Uzimajući u obzir njegovu ulogu u izražavanju tog pristanka, on ima posebna svojstva koja ga razlikuju u odnosu na bilo koju drugu osobu, tako da pobijana uredba osobno utječe na njega.

378 Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Komisija podupiru, u biti, argumentaciju Vijeća. Komisija navodi, međutim, da prema njezinu stajalištu pobijana uredba, uzimajući uz obzir njezine ograničene učinke, ne proizvodi čak ni neizravne ili političke učinke na tužiteljev položaj. Kraljevina Španjolska naglašava da tužitelj nije lišen svojeg prava na djelotvornu sudsku zaštitu koje će, po potrebi, moći ostvarivati u pogledu akata za provedbu navedene uredbe.

379 Uvodno valja ponajprije naglasiti da se pretpostavke za dopuštenost tužbe fizičke ili pravne osobe protiv pobijane uredbe moraju utvrditi s obzirom na posebnu narav tog akta, a ne s obzirom na narav odluke pobijane u predmetu T-344/19.

380 U tom pogledu valja istaknuti da, za razliku od odluke o sklapanju međunarodnog sporazuma, poput odluke pobijane u predmetu T-344/19, pobijana uredba, koja je donesena radi provedbe spornog sporazuma u Uniji, nije konstitutivni element za izražavanje suglasja volja subjekata međunarodnog prava, nego akt opće primjene koji je donesen u okviru unutarnjih nadležnosti Unije, obvezujuć je u cijelosti i izravno se primjenjuje u svim državama članicama, u skladu s definicijom izraza „uredba” iz članka 288. drugog stavka UFEU-a.

381 Naime, zato što se njome raspodjeljuju po državi članici ribolovne mogućnosti predviđene člankom 3. Protokola o provedbi, pobijana uredba primjenjuje se na situacije koje su objektivno određene i proizvode pravne učinke u odnosu na kategorije osoba koje su utvrđene na općenit i apstraktan način (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu od 10. ožujka 2020., IFSUA/Vijeće, T-251/18, EU:T:2020:89, t. 35.).

382 Pobijana uredba temelji se na članku 43. stavku 3 UFEU-a koji ne upućuje ni na redovni zakonodavni postupak ni na posebni zakonodavni postupak te, osim toga, predviđa donošenje mjera od strane Vijeća, a da ne spominje sudjelovanje Parlamenta. Takva uredba ne može, dakle, biti zakonodavni akt (vidjeti u tom smislu presudu od 6. rujna 2017., Slovačka i Mađarska/Vijeće, C-643/15 i C-647/15, EU:C:2017:631, t. 58. do 62.). Posljedično, takav akt opće primjene, koji nije zakonodavni akt, jest regulatorni akt što samo podrazumijeva provjeru, u skladu s člankom 263. četvrtim stavkom trećim dijelom rečenice UFEU-a da izravno utječe na tužitelja i da ne podrazumijeva provedbene mjere (vidjeti u tom smislu presude od 6. studenoga 2018., Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori i Komisija/Ferracci, C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, t. 22. i 28. i od 10. ožujka 2020., IFSUA/Vijeće, T-251/18, EU:T:2020:89, t. 32. do 36. i navedenu sudsku praksu).

383 U tom pogledu, kao što je to navedeno u točki 179. ove presude, pretpostavka za izravni utjecaj mora se ispitati s aspekta dvaju kriterija, to jest, s jedne strane, sporna mjera Unije mora izravno proizvoditi učinke na tužiteljev pravni položaj i, s druge strane, ona ne smije dati nikakvu diskrecijsku ovlast svojim adresatima koji su zaduženi za njezinu provedbu, koja je isključivo automatska i proizlazi samo iz propisa Unije, bez primjene ostalih posrednih pravila.

384 Glede prvog od tih kriterija, valja istaknuti da se pobijanom uredbom nastoji samo raspodijeliti među državama članicama ribolovne mogućnosti određene člankom 3. Protokola o provedbi.

385 Stoga, pobijana uredba ne može sama po sebi proizvoditi učinke na određivanje tih ribolovnih mogućnosti, a još manje na određivanje ribolovne zone obuhvaćene Sporazumom o ribarstvu kao cjelinom ili zona upravljanja uspostavljenih unutar navedene ribolovne zone prema različitim ribolovnim kategorijama koje se primjenjuju.

386 Osim toga, takav akt, donesen u okviru izvršavanja unutarnjih nadležnosti Unije, tiče se samo odnosa između Unije i njezinih država članica, a ne odnosa između Unije i Kraljevine Maroka ili njezinih odnosa s narodom Zapadne Sahare. Naime, iako određivanje ribolovnih mogućnosti plovila koja plove pod zastavom država članica u ribolovnoj zoni koja je utvrđena Sporazumom o ribarstvu zahtijeva razmjenu uzajamnih prava i obveza između stranaka tog sporazuma, raspodjela tih mogućnosti među državama članicama jest isključivo unutarnje pitanje Unije koje nije u nadležnosti gore spomenute treće države niti samo po sebi može utjecati na navedeni narod.

387 Doduše, kao što to tužitelj tvrdi, ribolovne mogućnosti raspodijeljene među državama članicama na temelju pobijane uredbe mogu se ticati iskorištavanja ribolovnih resursa voda koje se nalaze uz Zapadnu Saharu, i to barem onih koji se odnose na ribolovne kategorije 3. do 6. iz odgovarajućih tehničkih specifikacija za ribolov.

388 Međutim, to iskorištavanje ribolovnih resursa Zapadne Sahare ne proizlazi samo po sebi iz raspodjele tih ribolovnih mogućnosti među državama članicama provedene na temelju pobijane uredbe, nego iz određivanja ribolovne zone i granica zone upravljanja unutar nje provedenog spornim sporazumom, a koja uključuje vode koje se nalaze uz to područje.

389 Slijedom navedenog, iako tužitelj s pravom tvrdi, s jedne strane, da iskorištavanje ribolovnih resursa Zapadne Sahare utječe na narod tog područja i, s druge strane, da to iskorištavanje utječe na njega samog kao legitimnog predstavnika tog naroda, iz toga se ipak ne može zaključiti da pobijana uredba izravno proizvodi učinke na njegov pravni položaj po toj osnovi. Dakle, u konkretnom slučaju nije ispunjen prvi kriterij za izravni utjecaj.

390 Osim toga, što se, doduše, drugog kriterija tiče i suprotno onomu što Vijeće tvrdi, pobijana uredba sama za sebe ne zahtijeva donošenje nikakve međumjere zato što je raspodjela ribolovnih mogućnosti među državama članicama isključivo automatska jer proizlazi izravno iz članka 1. stavka 1. te uredbe.

391 Međutim, mora se utvrditi da zbog drugih mjera potrebnih za provedbu spornog sporazuma, uključujući njegov Protokol o provedbi, učinak pobijane uredbe na iskorištavanje ribolovnih resursa obuhvaćenih navedenim sporazumom može biti u svakom slučaju tek vrlo neizravan.

392 Naime, kao što to Vijeće pojašnjava, pravo plovila koje plovi pod zastavom dotične države članice na iskorištavanje ribolovnih resursa obuhvaćenih spornim sporazumom podliježe, osim toga, postupku za izdavanje odobrenja koji je uređen člancima 10. i 11. Uredbe (EU) 2017/2403 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o održivom upravljanju vanjskim ribarskim flotama i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1006/2008 (SL 2017., L 347, str. 81.), a koji postupak zahtijeva da države članice, Komisija i Kraljevina Maroko donesu mjere. Osim toga, kao što to Vijeće također navodi, iz članka 12. iste uredbe proizlazi da države članice ne moraju iskoristiti sve ribolovne mogućnosti koje su im dodijeljene.

393 U svakom slučaju i kao što je to zaključeno u točki 259. ove presude, na tužitelja izravno utječe odluka pobijana u predmetu T-344/19, u dijelu u kojem se odnosni na sklapanje spornog sporazuma i u dijelu u kojem se on primjenjuje na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz

nju, neovisno o mjerama koje je Unija donijela za njezinu provedbu. Stoga, mjera za provedbu tog sporazuma, poput pobijane uredbe, nema nikakvu ulogu u primjeni navedenog sporazuma na vode koje se nalaze uz predmetno područje i, dakle, na njegove ribolovne resurse, a koja iz odredbi tog sporazuma proizlazi automatski i bez donošenja posrednih pravila.

394 Iz prethodno navedenog proizlazi da pobijana uredba izravno ne utječe na tužitelja. Slijedom toga, ova tužba nije dopuštena i treba je odbaciti kao takvu.

Troškovi

395 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

396 Budući da Vijeće nije uspjelo u predmetu T-344/19, valja mu naložiti snošenje troškova postupka u tom predmetu, u skladu s tužiteljevim zahtjevom.

397 Budući da tužitelj nije uspio u predmetu T-356/19, valja mu naložiti snošenje troškova postupka u tom predmetu, sukladno zahtjevu Vijeća.

398 U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika, Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Komisija snosit će vlastite troškove.

399 Prema članku 138. stavku 3. Poslovnika, Opći sud može odlučiti da intervenijent koji nije jedan od nabrojenih u stavcima 1. i 2. snosi vlastite troškove.

400 U konkretnom slučaju valja odlučiti da će marokanske komore za morski ribolov snositi vlastite troškove u predmetu T-344/19.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (deveto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništava se Odluka Vijeća (EU) 2019/441 od 4. ožujka 2019. o sklapanju Sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu između Europske unije i Kraljevine Maroka, njegova Protokola o provedbi i razmjene pisama koja je priložena Sporazumu.**

2. **Učinci Odluke 2019/441 održavaju se na snazi najdulje do isteka roka iz članka 56. prvog stavka Statuta Suda Europske unije odnosno, ako se u tom roku podnese žalba, do objave presude Suda o toj žalbi.**

3. **Odbacuje se tužba u predmetu T-356/19.**

4. **Vijeću Europske unije nalaže se da, osim vlastitih troškova, snosi i troškove Fronta populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario) u predmetu T-344/19.**

5. **Frontu Polisariu nalaže se da, osim vlastitih troškova, snosi i troškove Vijeća u predmetu T-356/19.**

6. **Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Europska komisija snosit će vlastite troškove.**

7. **Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre i Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud snosit će vlastite troškove u predmetu T-344/19.**

Costeira Gratsias Kancheva

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 29. rujna 2021.

Potpisi

Sadržaj

I. Okolnosti spora . . . 2

A. Međunarodni okvir . . . 2

B. Sporazum o pridruživanju i Sporazum o ribarstvu iz 2006. . . . 6

1. Sporazum o pridruživanju . . . 6

2. Sporazum o ribarstvu iz 2006. . . . 7

C. Sporovi u vezi sa Sporazumom o pridruživanju . . . 8

1. Predmeti T-512/12 i C-104/16 P . . . 8

2. Predmet C-266/16 . . . 9

3. Rješenja u predmetima T-180/14, T-275/18 i T-376/18 . . . 11

D. Pobijana odluka i sporni sporazum . . . 12

E. Pobijana uredba . . . 16

II. Postupak i zahtjevi stranaka . . . 17

III. Pravo . . . 20

A. O tužbi u predmetu T-344/19 . . . 20

1. Dopuštenost nekih priloga replici . . . 21

2. Dopuštenost tužbe . . . 21

a) Teritorijalno područje primjene spornog sporazuma . . . 21

b) Doseg zahtjeva za poništenje . . . 24

c) Prvi argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka, koji se temelji na nepostojanju tužiteljeve stranačke sposobnosti . . . 25

d) Valjanost punomoći koju je tužitelj izdao svojem odvjetniku . . . 30

e) Drugi argument Vijeća o postojanju zapreke vođenju postupka, koji se temelji na nepostojanju tužiteljeve aktivne procesne legitimacije . . . 32

1) Izravni utjecaj na tužitelja . . . 32

i) Tužiteljevo poštovanje prvog kriterija izravnog utjecaja prema kojem osporavana mjera mora izravno proizvoditi učinke na njegov pravni položaj 33

– Prvi dio argumentacije Vijeća koji se odnosi na pravne učinke svojstvene odluci o sklapanju međunarodnog sporazuma u ime Unije 34

– Drugi dio argumentacije Vijeća, koji se odnosi na posebne pravne učinke spornog sporazuma, uzimajući u obzir njegovu teritorijalnu primjenu na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju 36

– Treći dio argumentacije Vijeća, koji se temelji na neizmjeni tužiteljeva pravnog položaja, uzimajući u obzir njegovu ulogu ograničenu na sudjelovanje u postupku samoodređenja Zapadne Sahare 42

ii) Drugi kriterij za izravni utjecaj, koji se odnosi na potpuno automatsku provedbu sporne mjere koja proizlazi samo iz propisa Unije 46

2) Osobni utjecaj na tužitelja 46

3. Osnovanost tužbe 48

a) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na nenadležnosti Vijeća za donošenje pobijane odluke 48

b) Treći tužbeni razlog, koji se temelji, u biti, na tome da je Vijeće povrijedilo svoju obvezu postupanja u skladu sa zahtjevima izvedenima u sudskoj praksi iz načela samoodređenja i načela relativnog učinka ugovora 49

1) Argumenti Vijeća, Francuske Republike, Komisije i marokanskih komora za morski ribolov koji se odnose na bespredmetnost trećeg tužbenog razloga 50

2) Osnovanost argumenata koje je tužitelj istaknuo u potporu ovom tužbenom razlogu 52

i) Prvi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na nemogućnosti Unije i Kraljevine Maroka da sklope sporazum primjenjiv na Zapadnu Saharu i na vode koje se nalaze uz nju 53

ii) Treći dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi zahtjeva prema kojem je narod Zapadne Sahare trebao pristati na sporni sporazum kao treći koji nije njegova stranka, u smislu načela relativnog učinka ugovora . . 54

– Primjena načela relativnog učinka ugovora u konkretnom slučaju 54

– Savjetovanja koja su Vijeće i Komisija proveli kako bi postupili u skladu s tumačenjem načela relativnog učinka ugovora prihvaćenog u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK 57

– Pitanje je li poseban smisao dan pojmu pristanka u pobijanoj odluci spojiv s tumačenjem načela relativnog učinka ugovora koje je Sud prihvatio u presudama Vijeće/Front Polisario i Western Sahara Campaign UK 59

4. Održavanje na snazi učinaka pobijane odluke 65

B. O tužbi u predmetu T-356/19 66

Troškovi 69